



การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ธัญญา แก้วสุทธิ



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

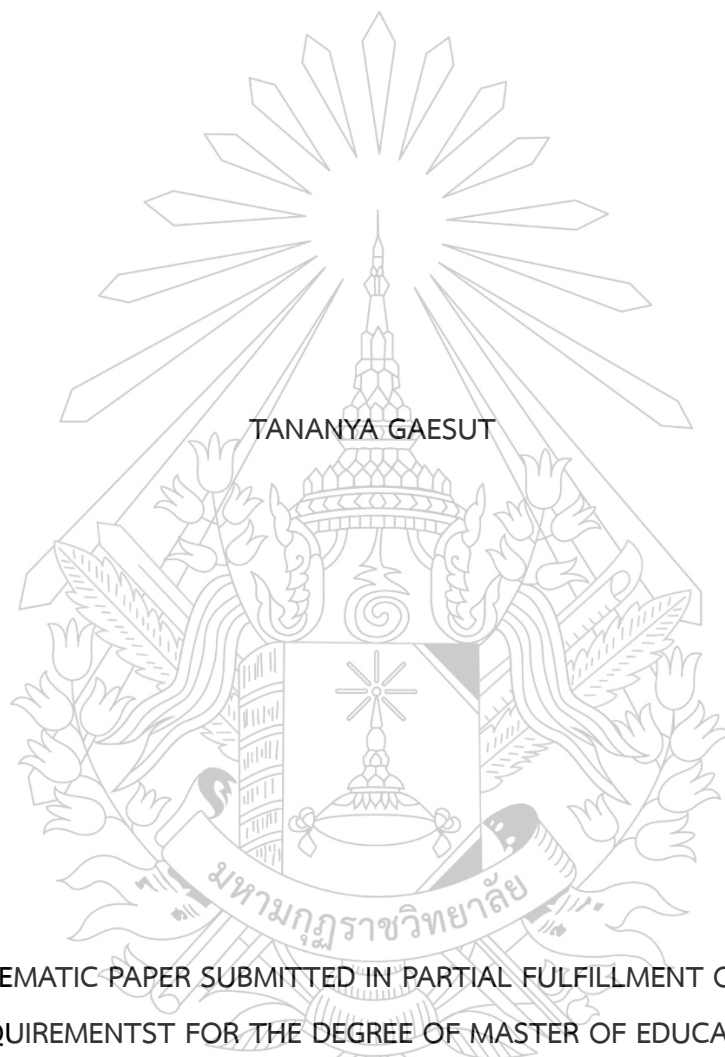
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ACADEMIC ADMINISTRATION OF SMALL SCHOOLS UNDER ROI ET
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3



TANANYA GAESUT

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTST FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION

PROGRAM IN EDUCATION ADMINISTRATION

FACULTY OF EDUCATION

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อสารนิพนธ์	การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
ชื่อนักศึกษา	ธัญญา แก้วสุทธิ
ชื่อปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้แนบสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(พระครูศรีวิรัตนสุนทร , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(พระเมธีวัชรภรณ์ , รองศาสตราจารย์ ดร.)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผั่นสว่าง)

กรรมการ

(ดร.พรทิพา ชนะโยธา)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ฤชกนก ดวงชาวม)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
ชื่อนักศึกษา	ธัญญา แก้วสุทธิ
ชื่อปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) รวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 – 1.00 และความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบันทั้งฉบับเท่ากับ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า:

1) สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และ 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกัน นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง 3) ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กควรมุ่งเน้นระบบการจัดการที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทและทรัพยากรของโรงเรียน ผู้บริหาร

ควรเป็นผู้นำทางวิชาการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน และ การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3



ABSTRACT

Thematic Paper Topic	Academic Administration of Small School under Roi ET Primary Education Service Area Office 3
Student's Name	Tananya Gaesut
Degree Sought	Master of Education
Program	Education Administration
Anno Domini	2025
Advisor	Associate Professor Dr. Suthep Maythaisong

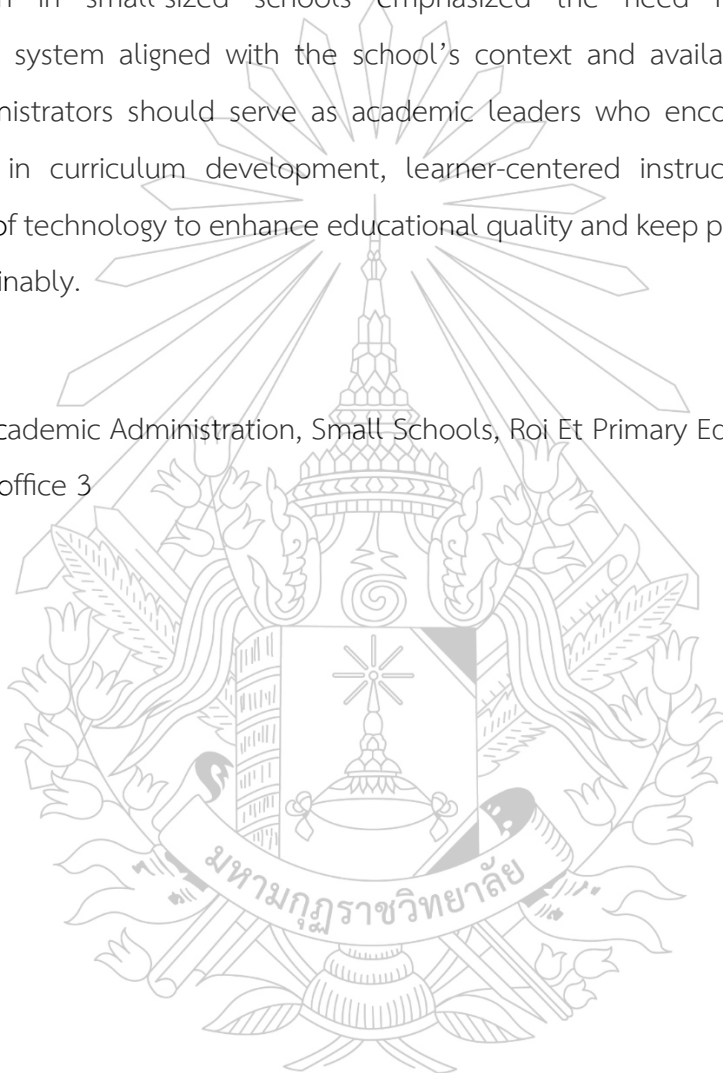
The objectives of this research were to: 1) to study the current conditions of academic administration in small-sized schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 3. 2) to compare the academic administration of small-sized schools of school administrators classified by position, educational level, and years of work experience. 3) to collect recommendations for academic administration in small-sized schools from school administrators. The samples consisted of 254 participants, including school administrators and teachers. The research instrument used for data collection was a five-point Likert scale questionnaire, with item validity values ranging from 0.67 to 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.89. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (One-Way ANOVA), and descriptive analysis.

The research results found that:

1) The study found that the overall level of academic administration in small-sized schools under the supervision of school administrators was at the highest level. When considering each aspect in descending order of mean score, they were: teaching and learning management, internal quality assurance development, educational supervision, school curriculum development, measurement and evaluation, development of media, innovation and educational technology, and research for educational quality improvement. 2) The comparison of personnel's opinions toward the academic administration of small-sized schools classified by

position and educational level revealed no significant differences. However, when classified by years of work experience, the aspect of school curriculum development showed statistically significant differences at the .05 level. Personnel with less than 5 years of experience and those with more than 10 years, as well as those with 5–10 years and more than 10 years of experience, had differing opinions. No significant differences were found in other aspects. 3) The recommendations for academic administration in small-sized schools emphasized the need for a flexible management system aligned with the school's context and available resources. School administrators should serve as academic leaders who encourage teacher participation in curriculum development, learner-centered instruction, and the creative use of technology to enhance educational quality and keep pace with social change sustainably.

Keywords: Academic Administration, Small Schools, Roi Et Primary Educational Service Area office 3



กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์
ประสาทความรู้ด้านการบริหารการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต

ผู้วิจัยขอกราบหมั้นการ พระเมธีวชิราภรณ์,รศ.ดร. ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์
ขอบพระคุณ รศ.ดร.กฤษณก ดวงชาตม กรรมการภายนอก และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ทุก
ท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในสารนิพนธ์เล่มนี้ด้วยความอนุเคราะห์
อย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ รวมทั้งตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาอย่าง
ต่อเนื่อง จนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดี
รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอภัยภูฏา เขต 3
ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเจ้าหน้าที่คณะศึกษาศาสตร์ และ เพื่อนนักศึกษา
รุ่นรหัส 66 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาของ
การศึกษา

ทั้งนี้ คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่อง
สักการบูชา คุณพระรัตนตรัย พระคุณของ บิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และ
ขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย ตลอดจนเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพ ทุก
ชาติด้วยเทอญ

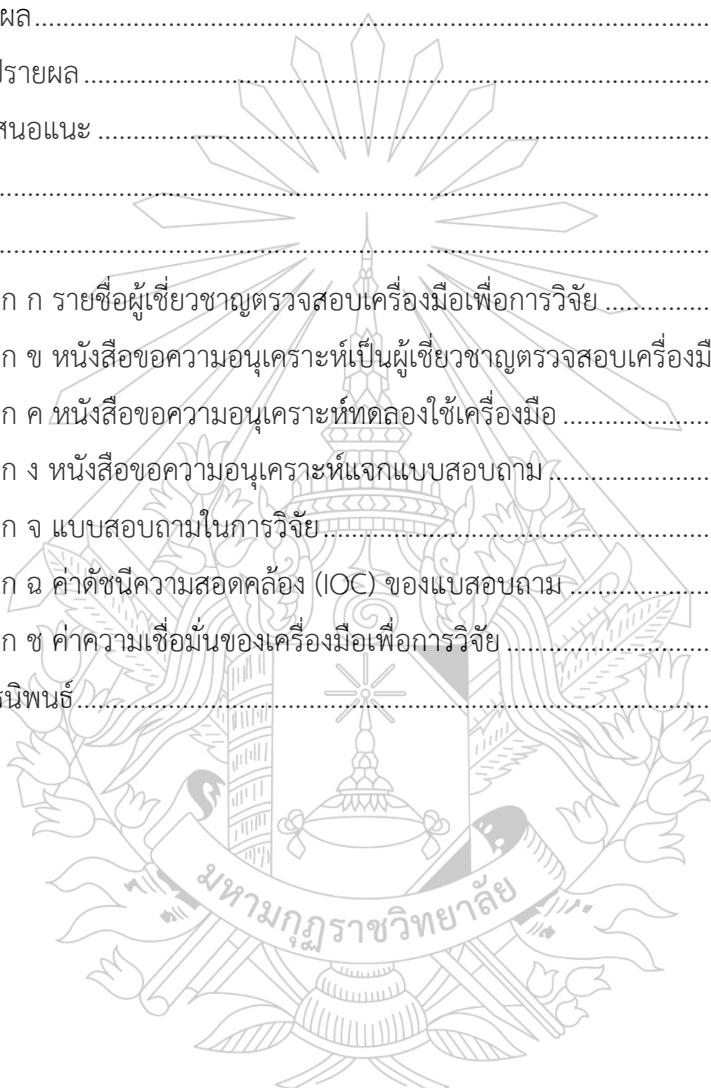
ธัญญา แก้วสุทธิ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	จ
ABSTRACT	ซ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3. สมมติฐานของการวิจัย	5
1.4. ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	10
2.2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา	18
2.3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	29
2.4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก.....	95
2.5. สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	104
2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	109
2.7. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	118
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	119
3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	119
3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
3.3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	121
3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	122

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	122
3.6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	123
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	127
4.1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	127
4.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	128
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	153
5.1 สรุปผล.....	153
5.2 อภิปรายผล	156
5.3 ข้อเสนอแนะ	163
บรรณานุกรม.....	165
ภาคผนวก.....	178
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	179
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	181
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ	185
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	188
ภาคผนวก จ แบบสอบถามในการวิจัย.....	190
ภาคผนวก ฉ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	198
ภาคผนวก ช ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัย	205
ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์.....	207



สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การวิเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของนักวิชาการและหน่วยงาน (พ.ศ. 2560-2567).....	54
2.2 การสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ.....	60
2.3 จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.....	108
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แยกตามอำเภอ จำนวน 5 อำเภอ.....	120
4.1 ค่าความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	129
4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3...	130
4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	131
4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการจัดการเรียน การสอน.....	132
4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	134
4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา.....	135
4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน.....	137

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

4.8	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผล.....	139
4.9	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	140
4.10	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง.....	142
4.11	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา.....	143
4.12	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน.....	144
4.13	การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	146
4.14	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	147

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	118
4.1 การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.....	151



บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษิตามวาระการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ การ ดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้วยการศึกษาทั้งปวงต้อง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญ ได้ตามความสามารถความถนัด ของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็ก เล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวาระสอง หรือประชาชนได้รับการศึกษาตามวาระสาม ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช, 2560)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันนับว่าโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัด การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในนโยบายด้านการศึกษาที่รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรการ จัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้ง ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วม ในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการความเป็นไทยมีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) นอกจากนี้ ผลการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาระดับ

ประถมศึกษาในสังกัดจำนวน 32,879 แห่ง สถานศึกษาดังกล่าวนี้นับเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมามากกว่า 10,000 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ทำให้ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านคุณภาพทางการศึกษาค่อนข้างด้อยกว่าสถานศึกษาอื่นเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมในหลายปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนงบประมาณ ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กได้รับการศึกษาไม่เท่าเทียมกับสถานศึกษาขนาดอื่นที่จะเข้าถึงการศึกษามีคุณภาพและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล แต่การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาถือเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษาทางวิชาการเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ เพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้กำหนดหลักการบริหารงานวิชาการไว้ว่าผู้บริหารต้องมีการจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายหลัก มุ่งร่วมกันทำงานเป็นทีม มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปยังผู้ปฏิบัติ ส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ มีการติดตามประเมินผล เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องตระหนัก โดยสถานศึกษาต้องใช้กระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดั้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2565)

งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ความทันสมัยในงานวิชาการของสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทจะได้รับการยอมรับได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาได้มีความตระหนักตรงกันว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญยิ่ง งานวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะพิจารณาจากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน (พระครูสิริปัญญาวัฒน์ (พยอม อุฑารมโม), 2564) ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการพัฒนางานวิชาการ (นารี ปราณนาม, 2566) นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูและนักเรียน (ฉันทยาภรณ์ สังข์ม่วง, 2566)

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาล้ำคลึงกัน 7 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล 7) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (แผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอโพนทอง, อำเภอเสลภูมิ, อำเภอหนองพอก, อำเภอโพธิ์ชัย และอำเภอเมยวดี มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 213 โรงเรียน โรงเรียนสาขา 5 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน อยู่ 139 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ คือ นักเรียน มีคุณภาพการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร และโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกล่าวคือมีการลงทุนค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่ใหญ่กว่า สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นที่จะใช้ ขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน เนื่องจากงบประมาณมีจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการทำให้ผู้เรียนไม่สามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งครูขาดประสบการณ์ในการสร้างใช้สื่อการเรียนการสอนส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2565)

จากประเด็นกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จะเห็นได้ว่ามีประเด็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการหลายกลยุทธ์ เช่น ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้

ผู้เรียน ได้รับโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ด้วยจำนวนครูผู้สอนที่มีจำนวนน้อยอาจทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและความไม่ทั่วถึง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ (O-net) ทางการเรียนของนักเรียนลดลง (ข้อมูลด้านวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2564) สาเหตุของปัญหาอาจสืบเนื่องมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร การวัดผลประเมินผล การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ทำให้คุณภาพการศึกษาต่ำไปด้วย ดังนั้นปัญหาการบริหารงานวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูที่จะต้องบริหารจัดการและ ให้บริการในการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การวิจัยในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ การนิเทศภายในสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การวัด ประเมินผล การเรียนการสอน การประกันคุณภาพ การทำแผนการจัดการเรียนรู้ การช่วยพัฒนาครูให้ เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้กำหนดหลักการบริหารงานวิชาการไว้ว่าผู้บริหารต้องมีการจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายหลัก มุ่งร่วมกันทำงานเป็นทีมมีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปยังผู้ปฏิบัติ ส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ มีการติดตามประเมินผลเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องตระหนัก โดยสถานศึกษาต้องใช้กระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2565)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ให้มีคุณภาพโดยศึกษาจากผู้ปฏิบัติ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและผู้เกี่ยวข้องจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

1.2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

1.3. สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 แตกต่างกัน

1.3.2 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 แตกต่างกัน

1.4. ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 713 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 102 คน ครูผู้สอน จำนวน 611 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 254 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 36 คน ครูผู้สอน จำนวน 218 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 - 610) และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการ จากแนวคิดของนักศึกษาและนักวิชาการ ประกอบด้วย 1) อนุวัฒน์ ธรรมะपालะ (2561) 2) แวตตา ชุ่มอิม (2562) 3) ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562) 4) เบญจภรณ์ รัญระนา (2560) 5) เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560) 6) ญาดา วิวัฒนาทร (2562) 7) ศุภวรรณ สุธัมมา และคณะ (2564) 8) กระทรวงศึกษาธิการ (2567) ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 7 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน 6) ด้านการวัดและประเมินผล 7) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

กำหนดพื้นที่การวิจัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

1.4.6 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2567- มิถุนายน 2568

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายหรือจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

1.5.3 ได้แนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้อย่างยั่งยืน

1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการด้านการพัฒนากระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนหรือผู้รับบริการโดยการวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม การจัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุดและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติตรงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดเป็นแบบแผนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อม และความต้องการเป็นหลัก ซึ่งเป็นกระบวนการที่คนใน การจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะการจัดการของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกัน ผู้สอนต้องวิเคราะห์สาระสำคัญของการเรียนรู้เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดผล การเรียนรู้

3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนแล้วนำข้อมูลต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหาเหตุผล และความเป็นมาของข้อมูลทำการสรุปอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อให้ ได้มาซึ่งความจริงและหลักการบางอย่าง เป็นการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาคุณภาพ การศึกษาพัฒนาผู้เรียน และเป็นการพัฒนาผู้วิจัยเองด้วย การวิจัยเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ นำเชื่อถือสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจ และเป็นประโยชน์

4) ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือ แนะนำและสนับสนุน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยการนิเทศการศึกษาควรมีการวางระบบการนิเทศอย่างชัดเจน โดยกำหนดวิธีการนิเทศ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และช่วงเวลาในการนิเทศ เพื่อให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

5) **ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน** หมายถึง กระบวนการชี้แนะช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น การให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

6) **ด้านการวัดผลและประเมินผล** หมายถึง กระบวนการตัดสินตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย การใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อวัดคุณภาพผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของ สถานศึกษา โดยจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาตามระเบียบ การวัดและประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล การส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

7) **ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา** หมายถึง การนำเอาเครื่องมือใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการสอนและการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และการสร้างความร่วมมือ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเครือข่ายสถานศึกษาหรือหน่วยงานด้านการศึกษาอื่น ๆ

1.6.2 **โรงเรียนขนาดเล็ก** หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอโพนทอง, อำเภอเสลภูมิ, อำเภอหนองพอก, อำเภอโพธิ์ชัย และอำเภอเมยวดี มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 139 โรงเรียน

1.6.3 **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียนที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในปีการศึกษา 2567

1.6.4 **ครูผู้สอน** หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

1.6.5 **ปัจจัยส่วนบุคคล** หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

1.6.6 ตำแหน่ง หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน

1.6.7 ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

1.6.8 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ต่ำกว่า 5 ปี, 5 -10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” (Administration)

ทศนี วงศ์ยีน (2551, หน้า 136) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ด้วยการดึงทรัพยากรที่มีอยู่ ประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมใช้อย่างเป็นระบบและระเบียบ มีกฎเกณฑ์ในการทำงานที่เป็นที่ยอมรับได้ร่วมกัน

มนูญ ร่มแก้ว (2553, หน้า 16) ได้กล่าวว่า กระบวนการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2555, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางที่ ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า การบริหาร เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารภาครัฐโดย หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การบริหารนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางอย่างน้อยใน 6 หน่วยงาน ซึ่งจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงาน ได้แก่ การบริหารงานของ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐกิจ หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ หน่วยงานระหว่างประเทศ หน่วยงานที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานภาคประชาชน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2553, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้ปัจจัยต่างๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

สัมมา รณิธย์ (2556) ได้ให้ความหมาย การบริหารการศึกษา หมายถึง การ ดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และมีการสั่งการ ควบคุม และจัดการ เพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ผลผลิตหรือผู้เรียนต้องมีคุณภาพสูงสุด และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดนักการศึกษาจึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ อย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ร่วมกัน พัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดหาอาคารสถานที่และ พัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครอง นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรือ งานบริหารการศึกษา

2.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร

การบริหารมีคุณค่ายังต่องานหรือภารกิจที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จไปด้วยดีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้การบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อาจกล่าวไว้ เป็นข้อๆ ดังนี้ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, หน้า 43)

1. ช่วยให้เกิดการลงมือปฏิบัติงาน เนื่องจากการบริหารมีกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญยิ่ง คือ การตัดสินใจ

2. ช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของบุคคล เพื่อให้งานที่ปฏิบัติได้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

3. ช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคคลและกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้ รวดเร็ว เนื่องจากต้องมีการแบ่งงานกันทำและการทำงานประสานสัมพันธ์กัน

4. ช่วยให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม เนื่องด้วยการบริหารเป็นกรรมวิธีที่บุคคลได้นำไปใช้ทางการบริหาร

5. ช่วยก่อให้เกิดการประหยัด เนื่องด้วยการปฏิบัติงานจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เข้าไปสนับสนุนช่วยให้งานได้ประสบความสำเร็จ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ เช่น การใช้งบประมาณ แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เวลา เป็นต้น เพราะก่อนจะใช้จะต้องมีการวางแผนก่อนว่า จะใช้อย่างไรเท่าไรและในเวลาใดจึงจะเหมาะสม

6. ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายความว่าการทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการทำงานที่ลงทุนน้อยที่สุดในปัจจัยทางการบริหารแต่ได้ผลตอบแทนสูงสุด และทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการทำงานที่มีประสิทธิผล คือ เมื่อมีการทำงานเสร็จแล้วผลงานปรากฏออกมาตรงตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายที่กำหนดไว้

7. ช่วยก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสามัคคีเนื่องด้วยการบริหารคือ การแบ่งงานกัน ทำตามความรู้ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มา รวมกลุ่มกันทำงาน มีการจัดสรรอย่างทั่วถึงทั้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติและรวมถึงการ จัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึงอีกด้วย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่รู้สึกแตกแยกกัน

8. ช่วยให้นายงานหรือองค์กรมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะการบริหารมีเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

9. ช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมา หมายความว่าการบริหารเป็นการปฏิบัติงานที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของฝ่ายการเมือง หากการบริหารดำเนินการตอบสนองนโยบายของฝ่ายการเมือง แล้วการเมืองให้การสนับสนุนงบประมาณมากขึ้นจึงทำให้เกิดความ คล่องตัวในการปฏิบัติงานทั้งในระบบบริหารและระบบปฏิบัติการ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่จัดการกับการดำเนินการทางด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จและเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่าการบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งใน การช่วยก่อให้เกิดการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมี

การดำเนินการตามลำดับ เพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลในงานนั้น เนื่องด้วยผู้ปฏิบัติงานได้มองเห็นคุณค่าของการบริหาร

2.1.3 กระบวนการบริหาร

กระบวนการของการบริหารของแต่ละองค์กรนั้นมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าองค์กรไหนจะใช้วิธีการใดในการบริหารจัดการกับทรัพยากรภายในองค์กรของตน เพื่อให้เกิด ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดตามที่องค์กรนั้น ๆ ได้วางไว้ กระบวนการบริหารตามทัศนะของนักบริหาร มีดังนี้ (สันติ บุญภิรมย์, 2552 , หน้า 112)

1. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของอองรีฟาโยล (Henry Fayol) กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Communicating) และการควบคุม งาน (Controlling)

2. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของลูเทอร์ เอช กูลิค และลินดัลล์ เออร์ วิก (Gulick, Luther and Lyndall Urwick, 1973) มีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ซึ่งนำแนวคิดต่อจากฟาโยล เนื่องจากนำไปใช้ในการบริหารแล้วพบว่าไม่มีความสมบูรณ์บุคคลทั้งสองจึงเพิ่มเติมจากเดิมมี 5 ขั้นตอนมาเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Co-ordinating) การรายงาน (Reporting) และการจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

3. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของฮาโรลด์คูนต์และซีริลโอโดลเนลล์ (Koontz Harold D. and Cyril O'Donnell. 1972) ได้กำหนดขั้นตอนในการบริหารทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุมงาน (Controlling)

กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเอ็ดเวิร์ดเดมมิง (Edward Deming) ประกอบด้วยกระบวนการบริหาร ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้ ได้แก่ การวางแผนแก้ปัญหา (Plan) การลงมือแก้ปัญหา (DO) การตรวจสอบภายหลังจากการแก้ปัญหาแล้ว สภาพของปัญหานั้นได้ลดลงจนถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ (Check) และการแก้ไขแผนใหม่แล้วลงมือแก้ปัญหาตามแผนใหม่ที่เสร็จแล้วและตรวจสอบแผนใหม่ (Action)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพ นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหาร ซึ่งการบริหารจัดการนั้น ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

การบริหารการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการด้านการพัฒนากระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา การบริหารการศึกษา แยกออกเป็น 2 คำ คือ การบริหารคำหนึ่ง และการศึกษาคำหนึ่ง อีกคำหนึ่งความหมายของ “การบริหาร” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ทั้งคล้ายๆ กันและแตกต่างกัน ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 43) การบริหารคือศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ หมายความว่าผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติแต่ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์กร หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

ภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร (2552 , หน้า 6) การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555, หน้า 11) การบริหารการศึกษาคือกิจกรรมต่างๆ ที่ บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับตั้งแต่บุคลิภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่

จรรณี แก้วเอี่ยม (2556,หน้า 5) การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคล หลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะจิตพฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลากรทางการศึกษา โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม และคุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของ สังคม ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

2. วิวัฒนาการการบริหารการศึกษา

2.1 ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1887 – 1945 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2552, หน้า 10) ยุคนักทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The Classical organization theory) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ (Scientific Management) ของเฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิง วิทยาศาสตร์คือจัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยมอง คนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์การได้เจ้าของตำรับ “The one best way” คือประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่างคือ 1) เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection) 2) ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training) และ 3) หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

โดยประสิทธิภาพของการทำงานก็คือ ผลผลิตของยุคอุตสาหกรรม นอกจากนั้นในงานวิจัยเรื่อง “Time and Motion Studies” (เวลาและการเคลื่อนไหว) เชื่อว่า มีวิธีการทาง วิทยาศาสตร์เท่านั้นที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดีที่สุด แนวคิดนี้เชื่อในวิธีแบ่งงานกันทำผู้ปฏิบัติ ระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระดับบนโดยระบบการจ้างงาน (จ่ายเงิน) บนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปหลักวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ ประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่การแบ่งงาน (Division of Labors) การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy) และ การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive payment)

2. กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration Management) หรือทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ (Formal Organization Theory) ของเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหารทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน และวิธีการทำงาน ให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” โดย Fayol ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารทั่ว ไป 7 ประการ คือ

2.1 หลักการทำงานเฉพาะทาง คือ การแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง

2.2 หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด

2.3 หลักเอกภาพของบังคับบัญชา

2.4 หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแลผู้ดูแลหนึ่งคนต่อ 6 คนที่จะอยู่ใต้การดูแลจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

2.5 การสื่อสารแนวทางการสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง

2.6 หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือไม่ควรมี สายบังคับบัญชายืดยาวหลายระดับมากเกินไป

2.7 หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชาและสายเสนาธิการ

3. ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจาก แนวคิดของแมกซ์เวเบอร์ (Max Weber) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการ ประกอบด้วย (กุลธิดา เณกุล, 2554, หน้า 55) 5 หลักการดังนี้คือ

3.1 หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย 21

3.2 การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์

3.3 การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง

3.4 การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว

3.5 มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

อย่างไรก็ตาม ระบบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้านข้อเสียคือ สายบังคับบัญชายืดยาวการทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการกับการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เรียกว่า ระบบ “Red tape” ส่วนด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลักการบังคับบัญชา และการเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมือง และทางเศรษฐกิจ ทำให้เริ่มมีปัญหา

2.2 ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1945 – 1958 ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) Follette (ฟอร์เลต) ได้นำ เอาจิตวิทยามาใช้และได้เสนอ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ไว้ 3 แนวทาง ดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 10) คือ Domination คือ ใช้อำนาจอีก ฝ่ายสยบลง คือให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ไม่คืนอก Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบ โดย ประนีประนอม และ Integration คือการหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้าได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง (ชนะ) นอกจากนี้ Follette (ฟอร์เลต) ให้ทัศนะน่าฟังว่า “การเกิดความขัดแย้งในหน่วยงานเป็น ความบกพร่องของการบริหาร”

การวิจัยหรือการทดลองฮอว์ธอร์น (Hawthorn Experiment) ที่ เมโย (Mayo) กับคณะทำการวิจัยเริ่มที่ข้อสมมติฐานว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบจากการทดลองคือมีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์กร ทำให้เกิด แนวความคิดใหม่ที่ว่า

ความสัมพันธ์ของมนุษย์มีความสำคัญมาก ซึ่งผลการศึกษาทดลองของเมโย และคณะ สรุปได้ดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 13)

1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต จิตใจขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่อง สำคัญในการทำงาน
2. เงินไม่ใช่ สิ่งล่อใจที่สำคัญ แต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผล ต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน
3. การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก ข้อคิดที่สำคัญ การตอบสนองคน ด้านความต้องการศักดิ์ศรีการยกย่อง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานจาก แนวคิด “มนุษย์สัมพันธ์”

2.3 ระยะที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 1958 – ปัจจุบัน ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative Theory) หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science Approach) ยึด หลักระบบงาน ความสัมพันธ์ของคน และพฤติกรรมขององค์การ ซึ่งมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่ หลากๆคนได้แสดงไว้ ดังต่อไปนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 11)

1. เซสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I Barnard) เขียนหนังสือชื่อ The Function of The Executive ที่กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหารโดยให้ความสำคัญต่อบุคคลระบบของความร่วมมือ องค์การ และเป้าหมายขององค์การ กับความต้องการของบุคคลในองค์การต้อง สมดุลกัน
2. ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow – Hierarchy of needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้าน กายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัยความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้าน การเคารพ นับถือ และประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self actualization) คือมีโอกาสได้ พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงานแต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตาม ลำดับขั้น
3. ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของแมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960) เขา ได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน

ทฤษฎี X (The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐาน ดังนี้

1. คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
2. คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้การสั่ง

3. คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร

4. คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

5. คนมักโง่และหลอกง่าย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะดังกล่าวการบริหารจัดการ จึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นแรงจูงใจ โดยเน้นการควบคุม และการสั่งการเป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of Individual and Organization Goal) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจาก ข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

แนวคิดลักษณะเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น โดยให้เกียรติซึ่งกันและกัน

จากความเชื่อที่แตกต่างกันทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกัน ระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสราภาพ

2.2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา มีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาหรือสถานศึกษาไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร (2542) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึงกรกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้ค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ 3 ลักษณะ โดยสรุปความหมายไว้ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในการ ให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยทำให้เกิดความร่วมมือกันทั้งครูผู้ปกครอง นักเรียน และ ประชาชนทั่วไป
2. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้เกิด ประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยวิธีจัดการองค์การ การสั่งการ และการอำนวยการ ตามนโยบายของรัฐ
3. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การนำ การควบคุมระบบ การจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการทั้งครูผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไปเพื่อพัฒนา สมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดีตรงตามความต้องการของสังคมโดยการ ใช้กระบวนการต่าง ๆ และเทคนิควิธีที่หลากหลายทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การ บริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมดนับตั้งแต่เรื่อง ของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจเรียกใหม่ว่า เป็นงานด้านการเรียนรู้ 15 ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และผู้บริหารต้องอยู่ที่สถานศึกษา ไม่จำเป็นไม่ควรออกนอกสถานศึกษา เพื่อจะได้มีเวลาบริหารการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือผู้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยใช้กระบวนการบริหาร กลุ่มบุคคลกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลให้เปลี่ยนวิธีคิดวิธีทำงานใหม่ เป็น ผู้นำทางความคิดการแก้ปัญหาการตัดสินใจ เป็นครูฝึกทักษะและการจูงใจจัดเตรียมจัดสรรการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นกลุ่มงานที่สัมพันธ์กันอย่างดี โครงสร้างกลุ่มงานที่สามารถทำงานร่วมกันได้ต้องจัดคนที่เหมาะสมกับงานแต่ละด้านมีกำลังคนที่มีความสามารถพร้อมสร้างบุคลากรให้ทำงานได้อย่างถูกต้องเพื่อให้บุคคลร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพของงานภายในสถานศึกษาและให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคม ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาซึ่งถ้าดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผล

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจการทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด

จากแนวความคิดนักการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการ ที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารทางการศึกษาใช้ในกิจกรรมทางการศึกษาและเป็นภารกิจหลัก ของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาระบบการบริหารไม่ให้เกิดทบทวนต่อเนื่องส่วนอื่น ๆ การใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้ เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยวิธีจัดการองค์การ การสั่งการ และการ อำนวยการตามนโยบายของรัฐ การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การนำ การควบคุมระบบ การจัด กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดีตรงตามความต้องการของ สังคมโดยการใช้กระบวนการต่าง ๆ และเทคนิควิธีที่หลากหลายทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบ โรงเรียน

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นสิ่งที่ส่งผลให้องค์การมุ่งไปสู่ ความสำเร็จ ของการทำการกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมาย ฉะนั้น จึงมีนักการศึกษาได้ให้ ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

สุธี สุทธิสมบูรณ์และสมาน รังสิโยภุขณ์ (2536) ให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา นั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิต ร่วมกันอยู่ได้อย่างผาสุก จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้อง ขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น เป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็ว ยิ่งขึ้นการบริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้าช่วยชี้ให้ทราบถึง แนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคตและการบริหารมีลักษณะเป็นการ ทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในองค์การ ความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทาง สังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง ต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็น ความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร

เสถียรภาพ พันธุไพโรจน์ (2543) ได้อธิบายความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และ องค์กร ว่าเป็นการดำเนินการเป็นกระบวนการลูกโซ่ตั้งแต่การวางนโยบาย กำหนดแผนงานอัตรา กำลังคน การสรรหาเลือกคนดีมีความสามารถเข้ามาทำงานในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม การวาง

โครงสร้างและกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ การฝึกอบรมให้คนทำงานได้ทำงานเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่งการโยกย้าย การพัฒนาศักยภาพให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องมีขวัญกำลังใจและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในองค์กร โดยตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ 3 ประการ คือ

1. ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพย์สินขององค์กรมีค่าใช้จ่าย
2. ศักยภาพของมนุษย์พัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด
3. ทรัพยากรมนุษย์เป็นแหล่งสร้างเสริมและเพิ่มคุณค่าของผลผลิตและการบริการขององค์กร

พยอม วงศ์สารศรี (2544) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานในองค์กรว่าอยู่ที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโตเพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็น สื่อกกลางในการประสานงานแผนกต่าง ๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามา ทำงานองค์กรเมื่อบุคคลมีคุณสมบัติดังกล่าวยอมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนาขึ้น
2. ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเกิดความ จงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร
3. ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติการบริหารทรัพยากรมนุษย์

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้อธิบายความสำคัญ การบริหารสถานศึกษาว่าจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ มีความสามารถทางการบริหาร มีภาวะผู้นำ และมีวิสัยทัศน์การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขการศึกษามีการพัฒนาไปไม่หยุดยั้งสิ่งที่จะนำมาจัดกระทำ (การจัดการ = การบริหาร) กับการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามไปด้วยดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญ เพราะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์และเป็นศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาด้วย ปัจจุบันการบริหารการศึกษาต้องการมาตรฐานของความสามารถบางอย่างมีการฝึกอบรมอาชีพ มีการจัดทำอย่างมีระบบการบริหารเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ จากหมู่บ้านเป็นเมืองเป็นประเทศ การที่คนรวมกันเป็นกลุ่มย่อมต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีกิจกรรมการทำงานร่วมกันการทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและยังเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระบบและระเบียบต่าง ๆ ร่วมกันนี้คือสาเหตุที่ก่อให้เกิดสถาบันสังคมและบริหารขึ้น

สมาน อัสวภูมิ (2551) ได้อธิบาย ความสำคัญการบริหารการศึกษาว่า ในปัจจุบันมีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกทีๆ ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนยุ่งยากแล้วยังมีประกอบอื่น ๆ อีกมากที่มีผลสะท้อนต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการแก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ในบางประเทศการบริหารการศึกษานับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์วิศวกร ฯลฯ ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นจะต้องได้รับ การฝึกหัดอบรมมาเป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ผู้บริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมา โดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้ดีคือสามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559) ได้ให้ความสำคัญ การบริหารสถานศึกษาเป็น ภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้ อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นัก บริหารงานที่ดีจะต้องรู้จักบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์เพราะว่าการดำเนินงานมิใช่ กิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำ เพียงคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบ ผลสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคน มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและ ความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการ บริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

จากแนวคิดนักการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ คือ เป็นกระบวนการที่มีทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กร เพื่อบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพตาม 18 เป้าหมายการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามไปด้วยดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญ เพราะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์และเป็นศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาด้วย ปัจจุบันการบริหารการศึกษาต้องการมาตรฐานของความสามารถอย่างมีการฝึกอบรมอาชีพ มีการจัดทำอย่างมีระบบการบริหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ จากหมู่บ้านเป็นเมืองเป็นประเทศ การที่คนรวมกันเป็นกลุ่มย่อมต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันก็มีกิจกรรมการทำงานร่วมกันการทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและยังเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระบบและระเบียบต่าง ๆ ร่วมกันนี้คือสาเหตุที่ก่อให้เกิดสถาบันสังคมและบริหารขึ้น

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ฝ่าย

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ว่าการบริหารจัดการของสถานศึกษามีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้การปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ นั้น ผู้บริหารควรดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ โดยมีแผนการดำเนินงานที่แสดงลำดับ ขั้นตอนของการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการ มีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบ มีแผนการควบคุม กำกับงานและการประเมินผลงานที่ชัดเจนตามลักษณะของงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานด้านวิชาการ เป็นภาระหลักในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อ พัฒนาผลผลิต คือ นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนา 19 คุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่างด้วยกันคือ

- 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ หลักสูตร
ท้องถิ่น
- 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

- 1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 1.9 การนิเทศการศึกษา
- 1.10 การแนะแนว
- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น
- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา
- 1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานด้านงบประมาณ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงินและ พัสดุ เป็นการควบคุมการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนด้านงานเอกสาร หลักฐานเอกสาร รวมทั้ง การเงิน การพัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อบริการแก่ งานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จาก 20 บริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่างด้วยกัน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.11 การวางแผนพัสดุ

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือ สิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้ สถานศึกษาสามารถ ปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการ บริหารงานบุคคลให้เกิด ความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคคล ทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับ การยกย่องเชิดชูเกียรติมี ความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การจัดทำแผน/โครงการเกี่ยวกับบุคลากร การจัด บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การ สร้างและบำรุงขวัญบุคลากร การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของโรงเรียน การร่วม กิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ ชุมชน และการสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นแนวทางการดำเนินงาน การ กระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาด้านการบริหารงาน บุคคล ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่างด้วยกันคือ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา

3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.6 การลาทุกประเภท

3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

3.12 การออกจากราชการ

3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอ พระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและ บุคลากรทางการ
ศึกษา

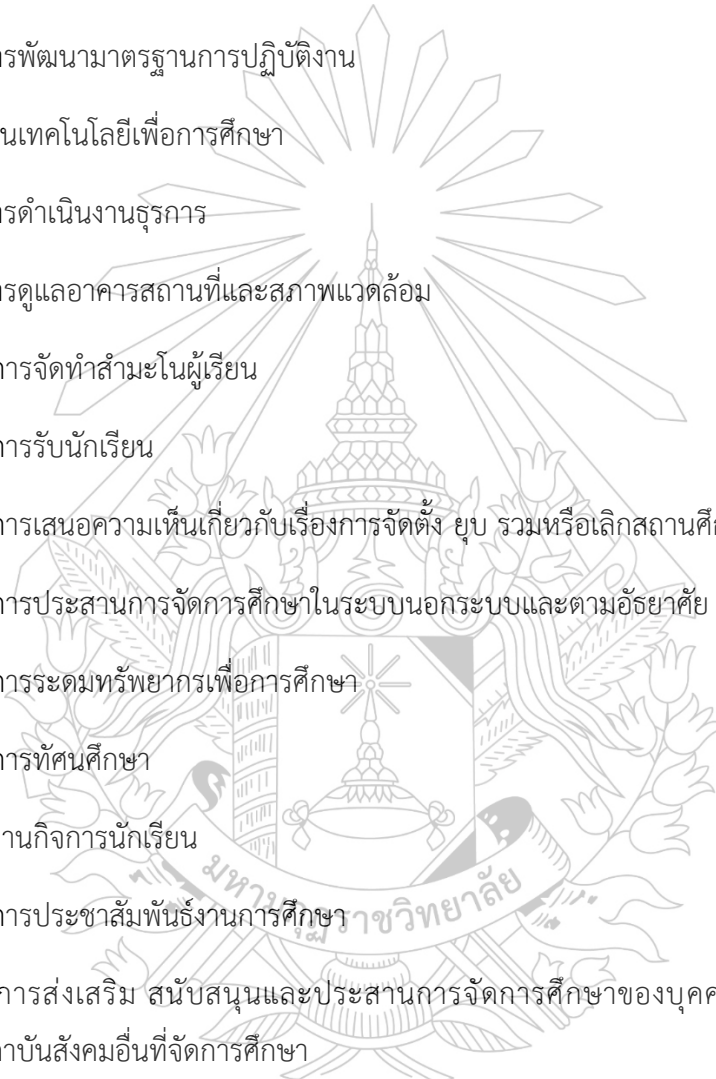
3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่ เกี่ยวกับการ
บริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4. การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการ
บริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาท หลักในการ
ประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุก
รูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและ
การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดย
เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและ องค์กร
ที่เกี่ยวข้อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขต พื้นที่
การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,
2550)

ด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ อย่างด้วยกันคือ

- 
- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.8 การดำเนินงานธุรการ
 - 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 4.11 การรับนักเรียน
 - 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย
 - 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 4.15 การทัศนศึกษา
 - 4.16 งานกิจการนักเรียน
 - 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น การรายงานผล การปฏิบัติงาน
 - 4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 - 4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษ นักเรียนการกระจาย
อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

4.21.1 ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษาสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ที่จะสามารถ รับผิดชอบดำเนินการตามขีด ความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.21.2 ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติ คณะรัฐมนตรีที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ

4.21.3 ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

4.21.4 ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัด การศึกษา

4.21.5 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

4.21.6 มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจ ให้แก่สถานศึกษาให้ มากที่สุดเพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว

4.21.7 เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

4.21.8 เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่อง

2.3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาทุกชนิดในสถานศึกษาเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงสุด เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนตามภารกิจของ สถานศึกษา รวมถึงกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของครูและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้มี ความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีคุณภาพทางการศึกษา

2.3.1 ความหมายการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ เป็นส่วนส่งเสริม ให้งานวิชาการมีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่งานวิชาการ เพราะงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับงานทุกฝ่ายในโรงเรียน จุดมุ่งหมายของงานวิชาการ คือ การพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มี ความรู้ เป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ไปใช้ในการ ดำรงชีวิตตามอัตภาพ เป็นพลเมืองดีของสังคม นอกจากนั้น งานวิชาการยังจะช่วยปรับปรุงคุณภาพ

ของการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในเรื่องการดำเนินงานวิชาการ ตามทัศนะของวิชาการไว้หลายท่านต่อไปนี้

พิชัย เสี่ยมจิตต์ (2542, หน้า 3-5) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความหมายดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารในการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนา หรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
3. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ศิลป์ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาหรือการปรับปรุง

รุจิร ภู่อาระ (2551, หน้า 33) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 2) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ เป็นงานที่รวมภารกิจของหน่วยงาน หรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญา จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับบริการได้แก่นักเรียน หรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะงานวิชาการ จึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

อมรา เล็กเรณสินธุ์ (2552, หน้า 175) ให้ความหมายวิชาการว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นงานหลักของโรงเรียน จนมีคำกล่าวว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้นมีหน้าที่ให้ความรู้พื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ดังนั้น ผลผลิตของโรงเรียนจะมีคุณภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับงานฝ่ายวิชาการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 29) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการไว้ว่า คือ งานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เป็นงานซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนตั้งแต่กำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอนให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของการศึกษา เช่น การจัดโปรแกรมการ

เรียนการสอน โครงการสอน การจัดตารางสอน การนิเทศการสอน สื่อการสอน และการประเมินผล การเรียน เป็นต้น

รุ่ง แก้วแดง (2553, หน้า 51) กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง งานด้านการเรียนการสอน ทั้งหมด นับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจเรียกใหม่ว่าเป็น งานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประชุม ผงผ่าน (2554, หน้า 110) ได้ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการ ไว้ว่างาน วิชาการเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การกำหนดนโยบาย การวางแผนและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

กมล ภูประเสริฐ (2554, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการ หมายถึง การบริหาร กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ให้บรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจหมายถึงการบริหารที่เกี่ยวกับ การ พัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของโรงเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555, หน้า 2) กล่าวว่า ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงาน แล้ว การบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง การเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมาย ของการศึกษา และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน หากมองการบริหารงานวิชาการ ในด้านงานของ สถานศึกษา งานบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานการควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนการ ฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การ ประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ภิญโญ สาร (2557, หน้า 436) ให้ความหมายของ การบริหารงานวิชาการไว้ว่า การ บริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาหรือโรงเรียนทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ ด้านวิชาการแก่ผู้เรียน มีผู้บริหารหรือผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการทำงานร่วมกับ ครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ดวงเดือน แก้วฝ้าย (2558) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงาน ในขอบข่ายภารกิจทุกอย่างของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับกิจการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดี บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม โดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน

เปรมปวีร์ รักความซื่อ (2560, หน้า 13) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ คือ งานที่เป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้นงานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา

พิมพ์ พ่ออามาศย์ (2560) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งหมด หากสถานศึกษาใดดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพจะส่งผลให้สถานศึกษานั้นมีมาตรฐานและคุณภาพในทางตรงกันข้ามหากสถานศึกษาใดมีความล้มเหลวในการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษานั้นก็จะไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้นงานด้านบริหารงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษา

มูนา จารง (2560) ได้สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดนโยบายการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่สถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางได้กำหนดไว้

สุริณี แซ่ชิน (2561) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า เป็นกระบวนการบริหารงานหรือการดำเนินงานกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ชิโรบล วรรณธนะ (2562) สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญและเป็นงานหลักการบริหารของสถานศึกษา คือ มุ่งให้การเรียนการสอนของสถานศึกษาประสบ

ความสำเร็จอย่างมี ประสิทธิภาพผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ และตามอุดมการณ์และเป้าหมายของสถานศึกษา

ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ (2563,หน้า 15) สรุปได้ว่าความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารโดยการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุจุดหมาย และเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่กำหนดขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร

สุชาติา บรรณกิจ (2563) สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญเพราะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน เป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร ที่มีจุดมุ่งหมายคือการสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาทุกคน ทุกฝ่าย

อภิวัฒน์ จันทรสม (2563) สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุจุดหมาย และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอีกทั้งเป็นการสร้างความมั่นคงในอาชีพและความสำเร็จในชีวิตของพลเมืองและความมั่นคงของชาติด้วย

นุชเรศ คำติบุญ (2564) สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารวิชาการ เป็นภารกิจที่สำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารวิชาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพให้เป็นคนดีที่สมบูรณ์ให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง

Sergiovanni and other (1998) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นการกำหนดปรัชญาการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การจัดหาหลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรการจัดทำโครงการต่าง ๆ และการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา

Fry, Ketteridge and Marshall (2009) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบด้วยงานหลายอย่าง เช่น หลักสูตร การจัดแผนการเรียนองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

สรุป การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นภารกิจหลักและเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.3.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการ เป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาจึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อม ขึ้นอยู่กับลักษณะงานนั้น ๆ มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2550, หน้า 34) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 3-6) มีความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากที่สุด และมีลักษณะงานดังนี้

1. เป็นสาระสำคัญของการศึกษา ที่สถานศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและภารกิจต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารงานวิชาการต้องเด่นเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งผลประโยชน์สูงสุดจะต้องเกิดกับผู้เรียนหรือนักศึกษา
3. เน้นงานบริหารทางการศึกษา หน่วยงาน หรือสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการให้แก่ผู้เรียน มุ่งให้ได้รับความรู้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมโดยรวม
4. เป็นการแสดงองค์ความรู้แห่งวิชาชีพ งานวิชาการในศาสตร์สาขาใดก็ตามจะต้องแสดงลักษณะเฉพาะในองค์ความรู้ออกมาให้ชัดเจน หน่วยงานหรือสถานศึกษาแต่ละระดับจะต้องจับบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามศักยภาพ และองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้มากที่สุด
5. เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา งานวิชาการช่วยสร้างความรู้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การศึกษาค้นคว้าการวิจัยพัฒนาให้เน้นพัฒนาการศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2554, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้านได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรท้องถิ่น งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการเรียน ตามสภาพจริงไม่เน้นการใช้ข้อสอบเพียงอย่างเดียว

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2554, หน้า 3-4) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ และความสำเร็จของโรงเรียน ความสำคัญของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน การบริหารด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถวิล อรัญเวศ (2554, หน้า 6) ได้กล่าวไว้ว่า กรอบการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันแบ่งออกเป็นงานใหญ่ ๆ ได้ 2 งาน คือ งานหลัก ได้แก่ งานวิชาการ และงานสนับสนุน ได้แก่ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรกิจและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดสาระหลักสูตรเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และประเทศชาติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2557, หน้า 18-19) กล่าวว่า การบริหารวิชาการนั้นครูใหญ่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับแสวงหา และเขียนปรัชญาจุดประสงค์ของการศึกษาภายในโรงเรียนออกมาให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำให้ครูรู้จักใช้และทำประมวลการสอน ทำโครงการสอนหรือบันทึกการสอน รู้หลักในการจัดตารางสอนจัดรายการวิชาต่าง ๆ ได้เหมาะสม เป็นผู้ให้การนิเทศหรือหาผู้ให้การนิเทศมาให้การนิเทศแก่ครู รู้จักแสวงหาอุปกรณ์ และแนะนำให้ครูใช้ตามกำลังความสามารถของโรงเรียน ให้ครูรู้จักเลือกและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดห้องสมุดให้ครูและ

นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน และรู้จักนำผลการสอบมาปรับปรุงครูในด้านการสอน

วิมล เตชะ (2559) ได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการว่า เป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุด ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ต้องมีการสนับสนุน ส่งเสริม และติดตามการทำงานของ ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องบริหารงานวิชาการร่วมกับครูให้เกิดคุณภาพและผลประโยชน์ต่อผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตรงตามเป้าหมายของ หลักสูตรสถานศึกษาและมีประสิทธิภาพ

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559) ได้สรุปว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของ สถานศึกษาที่บอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญก้าวหน้าของ สถานศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณทั้งเป็น งานที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาโดยตรง

ภูริตา เพ็ญวิทยา (2561) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นหัวใจของการบริหาร วิทยาลัย ผู้บริหารต้องสนใจและเข้าใจเป็นอย่างดีที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็น อย่างดี

Edward W. Smith and others (1991, p. 170) โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการ บริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้เข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการทั้งทางด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และ เข้าใจกรอบแนวความคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตร แกนกลาง และในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งสามารถพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ สมिक्ष์และคณะ ให้ความเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน การให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบ ของผู้บริหาร ได้พิจารณาถึงความเหมาะสมกับการบริหารโรงเรียนโดยแยกงานเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40
2. งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20

3. งานบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20
4. งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5
5. งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5
6. งานบริหารความสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 5
7. งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

สรุป ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักและเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา จึงมีผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.3 วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 29) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานข้างนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษา ได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

2.3.4 ขั้นตอนการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษา และมีขอบข่ายการบริหารแบบกว้างขวางในการบริหารวิชาการ แบ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการ เป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการ ดังนี้
 - 1.1 จัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.2 จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน

1.3 จัดครูอาจารย์เข้าสอน

1.4 จัดทำโครงการสอน

1.5 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.6 จัดตารางสอน

1.7 ปฐมนิเทศนักเรียน

1.8 การลงทะเบียนเรียน

2. ขั้นตอนการดำเนินการ เป็นขั้นที่จัดและดำเนินงาน รวมทั้งการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2.1 การดำเนินงานการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการสอนในแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2.2 การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางวิชาการ

2.3 งานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการบริการเกี่ยวกับสื่อการสอนเพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก

3. ขั้นส่งเสริมและติดตามผลในด้านวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการผู้บริหารควรมีการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาและประเมินผลงานด้านวิชาการ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงงานด้านวิชาการ

3.2 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

3.3 ริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงพัฒนาด้านวิชาการ

3.4 จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา

3.5 จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ

3.6 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้น ลักษณะของคณะอาจจัดรวมกันเป็นหมู่คณะครูในแผนกเดียวกัน มาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.7 ส่งเสริมให้ชุมชนหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการ

3.8 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุม สัมมนา ฝึกอบรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ

3.9 ส่งเสริมให้ศึกษาต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

2.3.5 หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา หรือโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมี หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพงานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวางมากในการบริหารงานวิชาการแต่ละอย่างจึงมีเทคนิคและหลักการที่แตกต่างกันไปในรายละเอียดของงาน แต่ หลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ

กิตติมา ปรีดีติลล (2551, หน้า 48-49) ได้กล่าวสรุปถึงหลักการบริหารวิชาการไว้ดังนี้

1. จัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลัก
2. การบริหารงานวิชาการมุ่งการร่วมมือกันทำงาน
3. ควรจะกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ
4. ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ
5. ริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานวิชาการ
6. ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการส่งเสริมคนอื่นมากกว่าการสอนคนอื่น
7. มีการให้ขวัญ กำลังใจในการทำงาน
8. ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ
9. ให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของการสอนทุกวิชาที่รับผิดชอบ
10. ติดตามและประเมินผลงาน

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 32) กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ คือ การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือผู้เรียนสามารถสำรวจการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและซ้ำกว่ากำหนด
2. หลักแห่งประสิทธิผล คือ ผลผลิตที่ได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่น คือ ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะคุณภาพ และการจัดการได้การบริหารวิชาการของสถานศึกษามีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ ต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง เรียกว่า หลัก

ธรรมาภิบาล มาบูรณาการใช้เข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ การบริหารวิชาการ ก็ต้องมีหลักธรรมาภิบาล คือ

1) หลักความคุ้มค่า คือ การได้ผลผลิตที่คุ้มค่าแก่การลงทุน นั่นคือ ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร ไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2) หลักนิติธรรม คือ ความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ทุกคนต้องปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553, หน้า 162-174) ได้จัดการบริหารการศึกษาไว้ว่า โรงเรียนจะจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามความคาดหวังได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการวิเคราะห์ภารกิจที่จะต้องรับผิดชอบ และกำหนดขอบข่ายของงานให้ครอบคลุมภารกิจนั้นทั้งหมด พร้อมทั้งใช้กระบวนการและวิธีการจัดการดังกล่าว ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดโครงสร้าง และขอบข่ายของงานครอบคลุมภารกิจต่าง ๆ เหมือนกับโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ คือจะแบ่งงานครอบคลุมภารกิจ 6 ด้าน ได้แก่

1. งานบุคลากร
2. การเงินและพัสดุ
3. งานอาคารสถานที่
4. วิชาการ งานธุรการ
5. งานกิจการ นักเรียน
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โดยสรุป หลักการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายหลัก มุ่งร่วมกันทำงานเป็นทีม มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปยังผู้ปฏิบัติ ส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงพัฒนาตนเอง ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน การติดตามประเมินผล เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ

2.3.6 กระบวนการบริหารงานวิชาการ

ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์กับความต้องการของผู้เรียน สังคม ตลอดจนแรงงานโดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางการศึกษาควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม

ให้เกิดกับตัวผู้เรียนนั้น สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยต้องอาศัยครูและผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบโดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้ผลประโยชน์ไปสู่ตัวผู้เรียน ให้มากที่สุด

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553, หน้า 19) ได้เสนอแนะกระบวนการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียน พอสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเป็นการศึกษาข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสถิติต่าง ๆ เช่น การมาเรียน การสอบซ่อม การตกซ้ำชั้น และการศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร ระเบียบการประเมินผล เป็นต้น ส่วนวิธีที่จะใช้ศึกษาควรศึกษาประเมินดูความต้องการวิธีวิจัย การใช้สื่อ และเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนใช้สัมมนาการค้นหาคำถามต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้บริหารต้องรู้จักวางแผน จัดทำโครงการ ปฏิทินปฏิบัติงาน การจัดทำแผนการสอน การจัดตารางสอน จัดครูเข้าสอน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผน ในขั้นตอนนี้ ผู้บริหารต้องตรวจตราดูแลควบคุมกำกับติดตาม และนิเทศการสอน ให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลเป็นการตรวจสอบผลของการปฏิบัติงาน การดำเนินงานต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ฉะนั้นผู้บริหารควรจะประเมินผลเกี่ยวกับผลการเรียนการสอนของนักเรียนโครงการวิชาการของโรงเรียนและการปฏิบัติงานของครู ในการกระบวนการบริหารงานงานวิชาการสรุปได้ว่า การบริหารงานต้องมีการศึกษาสภาพและความต้องการการวางแผนการดำเนินงานตามแผนและการประมวลผล ด้านความละเอียดอ่อน ครอบคลุมในวงกว้าง ผู้บริหารต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรเป็นอย่างดี

2.3.7 ทฤษฎีการบริหารวิชาการ

ด๊อบบลิว. อี. เดมมิง (W.E. Deming, 1986) ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการควบคุมคุณภาพชาวอเมริกา ได้คิดค้นวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือที่เรียกกันว่า วงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งเป็นหลักการบริหาร หลักที่เป็นองค์ประกอบของทฤษฎีและหลักการบริหารทั้งหมดที่มีอยู่ในตำราบริหาร ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Plan) หมายถึงการคิดหาทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยการดำเนินขั้นตอนอย่างมีระบบแบบแผน เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ขั้นลงมือทำ (Do) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ตามขั้นตอน กับการประสานงานกับฝ่ายบริหารและฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. ขั้นตรวจสอบหรือประเมิน (Check) การตรวจสอบผลงาน ประกอบด้วย การติดตามตรวจสอบผลปฏิบัติงาน ตามที่กำหนดเปรียบเทียบกับเป้าหมาย ประชุมพบปะเพื่อรายงานความคืบหน้าในการปฏิบัติ และประมวลข้อคิดเห็นและข้อผิดพลาดต่างๆ และสรุปผลเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุง
4. ขั้นการแก้ไขปรับปรุง (Action) เป็นการนำผลมาวิเคราะห์ พิจารณาค้นหาต้นตอสาเหตุ ข้อบกพร่อง การระดมสมองเพื่อการแก้ไขป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีก การกำหนดมาตรฐาน การตัดสินใจว่าขั้นตอนการทำงานที่ผ่านมาจะถือเป็นมาตรฐานการทำงาน หรือต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างไรในการนำหลักการบริหารแบบ PDCA ไปใช้บริหารนั้น ศ.ดร.อิโตชิ คูเม กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของ PDCA ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้น แต่เพื่อให้เกิดการปรับปรุงด้วย การป้องกันมิให้เกิดของเสียซ้ำซ้อน เรื้อรัง พร้อมกับการยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น ในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบ อย่างมีการวางแผน PDCA มิใช่เป็นวงแหวนที่แบนราบ หากแต่เป็นวงสปริงที่ม้วนไต่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

วัตคินส์ และมาร์ซิค (Watkins, K.E. and Marsick, V.J., 1993) ได้พัฒนาข้อปฏิบัติสำหรับผู้บริหารในการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 7 ประการ ดังนี้

1. สร้างโอกาสการเรียนรู้ต่อเนื่อง (Create Continuous Learning Opportunities) หมายความว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง (Learning is Ongoing) ครูนำมาใช้อย่างมียุทธวิธี และออกมาจากตัวงานเอง ผู้บริหารและครูมีโอกาสมากมายที่จะดูสิ่งที่ตนกำลังเรียนรู้จากสิ่งริเริ่มใหม่ (New Initiatives) เช่น อาจทำการทดลอง ทำโครงการ หรือศึกษาการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ให้ดีขึ้น
2. ส่งเสริมการซักถามและสนทนา (Promote Inquiry and Dialogue) ญ่ณแจสำคัญของข้อปฏิบัตินี้คือ วัฒนธรรมที่บุคคลถามคำถามอย่างอิสระ เต็มใจที่จะนำประเด็นปัญหายุ่งยากมาอภิปรายบนโต๊ะทำงาน และเปิดกว้างรับฟังและให้ข้อมูลย้อนกลับในทุกระดับ

3. ส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้เป็นหมู่คณะ (Encourage Collaboration and Team Learning) ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในระดับนี้เน้นไปที่น้ำใจแห่งความร่วมมือ และทักษะที่ใช้ในการทำงานเป็นหมู่คณะ (Teams) อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สร้างระบบเพื่อจับและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (Create Systems to Capture and Share Learning) ยุทธวิธีที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานเพื่อวัตถุประสงค์ข้อนี้ จะเน้นการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยเพื่อจับแนวคิดจากหมู่คณะและแผนกต่าง ๆ และข้อมูลการเปลี่ยนแปลงเฉพาะด้าน ทางเลือกในการแลกเปลี่ยนความรู้ ได้แก่ การเก็บรวบรวมบทเรียนที่ได้เรียนรู้มา และประมวลให้เป็นแนวคิดใหม่ๆ เพื่อให้ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องในการเป็นผู้ร่วมสร้างความรู้ก่อนนำไปใช้

5. สร้างพลังให้บุคคลไปสู่วิสัยทัศน์การร่วมมือ (Empower People toward a Collective Vision) โรงเรียนอาจให้คณะทำงานกำหนดและเปลี่ยนองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ อาจให้บุคคลลิ้มวัฒนธรรมและวิธีปฏิบัติเก่าๆ และหันมาหาสิ่งใหม่ๆ และอาจเชิญผู้มีส่วนได้เสียมาเปลี่ยนแปลงผลผลิตที่สร้างขึ้นเพื่อให้เสนอแนวคิดของตน

6. เชื่อมโยงองค์การให้เข้ากับสภาพแวดล้อม (Connect the Organization to Its Environment) โรงเรียนต้องทำหน้าที่ทั้งในระดับสากลและระดับท้องถิ่น โรงเรียนสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อดูว่าโรงเรียนอื่น ๆ กำลังทำอะไร เพื่อบรรลุความเป็นเลิศ และเพื่อแก้ปัญหาคล้ายๆกัน และสามารถสำรวจสภาพแวดล้อมเพื่อหาแนวโน้มใหม่ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีช่วยให้บุคคลในโรงเรียนไปไกลเลี้ยวโรงเรียนได้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตสื่อสารกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ หรือการออกแบบรายการ เพื่อให้บุคลากร คณะครู นักเรียน และกลุ่มชุมชนต่าง ๆ มาพบกันในความสนใจพิเศษที่เหมือนกันได้

7. ให้ภาวะผู้นำเชิงยุทธวิธีเพื่อการเรียนรู้ (Provide Strategic Leadership for Learning) ผู้นำที่เป็นต้นแบบของการเรียนรู้เป็นกุญแจสำคัญสำหรับองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้นำคิดอย่างมียุทธวิธีเกี่ยวกับวิธีใช้การเรียนรู้เพื่อพาองค์การเดินไปสู่ทิศทางใหม่ เช่น การอภิปรายแผนการพัฒนาและโอกาสกับบุคลากรและคณะครูอย่างเป็นกิจวัตร การจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับโอกาสเพื่อการเรียนรู้

Henri Fayol (1964, อ้างถึงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2547, หน้า 25) ทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นให้ความสำคัญการบริหารจัดการ Henri Fayol เป็นชาวฝรั่งเศส และเป็นผู้นำคนหนึ่งในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร ฟาโยล ทำงานอยู่ในโรงงานแร่และโลหะ เขาได้รับความสำเร็จอย่างงดงามในการบริหารงาน ฟาโยล ได้ช่วยกอบกู้สถานการณ์อันสิ้นหวังของบริษัท ทำให้มีผลกำไรงดงาม

แนวคิดของ ฟาโยล อยู่ที่ว่าแสวงหากฎเกณฑ์ในการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นสากล ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักบริหารที่ต้องมีภาระหน้าที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการ ฟาโยล ได้เสนอองค์ประกอบขั้นมูลฐานของการบริหารไว้ ดังนี้

1. การวางแผน (To plan)
2. การจัดองค์การ (To organize)
3. การบังคับบัญชา (To command)
4. การประสานงาน (To coordinate)
5. การควบคุม (To control)

นอกจากนี้ ฟาโยล ยังได้เสนอหลักการสำหรับผู้บริหารที่ควรนำไปใช้ในการบริหารงานอีก 4 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานที่อยู่ในขอบข่ายความรับผิดชอบของตน แม้ว่าภาระหน้าที่นั้นจะได้มอบหมายให้แก่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติจัดทำก็ตาม ข้อพึงระลึกในการมอบหมายงาน คือ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องได้สัดส่วนกัน
2. เอกภาพในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็นที่นักบริหารจะต้องสนใจ และจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตน หน่วยงานใดที่ขาดเอกภาพในการบังคับบัญชา จะเกิดความยุ่งยากสับสนในการปฏิบัติงาน
3. การบริหารงานขององค์การจะต้องจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักขององค์การ แม้ว่าองค์การนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักขั้นพื้นฐานขององค์การย่อมตรงกัน และนักบริหารต้องจัดให้หน่วยงานทุกหน่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบ ปฏิบัติสนองวัตถุประสงค์หลักขององค์การเสมอ
4. นักบริหารจะต้องแสวงหาวิธีการที่จะอำนวยความสะดวกและประหยัดต่อการบริหาร

ข้อเสนอที่น่าสนใจอันเกิดจากแนวคิดของ ฟาโยล คือหลักเกี่ยวกับการบริหาร 14 ประการ ที่ผู้บริหารควรเอาใจใส่ ได้แก่

1. การแบ่งแยกการทำงาน (Division of work)
2. อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Authority)
3. วินัยจรรยา (Discipline)

4. เอกภาพในการควบคุม (Unity of command)
5. เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of direction)
6. ประโยชน์ส่วนตนต้องรองจากประโยชน์ขององค์การ(Sumerian of individual to general interest)
7. ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)
8. การรวมอำนาจมาไว้ในส่วนกลาง (Centralization)
9. สายการบังคับบัญชา (Chain of command)
10. คำสั่งและระเบียบข้อบังคับ (Order an regulation)
11. ความเสมอภาค (Equity)
12. ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of personnel)
13. ความดำริริเริ่มในการทำงาน (Initiative)
14. ความยึดมั่นและร่วมแรงร่วมใจ (Esprit de corps)

ฮอลล์ (Hall, 1972) เสนอแนวคิดของการบริหารราชการ ตามทฤษฎีของแมกซ์เวเบอร์นั้นมีทั้งข้อดี ข้อเสีย เราทราบข้อเสียแล้ว แต่ข้อดี คือ ระบบราชการ (Bureaucracy) มีข้อดี คือ การแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ความเป็นวัตถุวิสัย (ไม่นำเรื่องส่วนตัว ผลประโยชน์ส่วนบุคคล) มาเป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจสั่งการ เพราะมีระเบียบ กฎเกณฑ์ ชัดเจน มีประเพณี วัฒนธรรมขององค์กร มีความเป็นเอกภาพ มีวินัย เพราะสายบังคับบัญชา และมีระบบแรงจูงใจให้มีความมั่นคงต่ออาชีพ และมีบำนาญเมื่อเกษียณอายุ และข้อเสีย ก็คือ สายบังคับบัญชาที่ยืดยาวเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารและการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็ว ระเบียบ กฎเกณฑ์ ทำให้การทำงานให้ไม่ยืดหยุ่น ทำให้บรรลุปเป้าหมายอย่างคลาดเคลื่อนและระบบทำให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย ไม่กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น เป็นระบบวิชาชีพ วิชาการ ก็มีข้อดีในแง่ความชำนาญการเฉพาะทาง และความสามารถทางวิชาการได้นำสองมิติมาผสมกันตามดีกรี หรือ สัดส่วนความมากน้อยของระเบียบ กฎเกณฑ์สายบังคับบัญชาของระบบราชการและดีกรี ความมากน้อยของสมรรถนะด้านวิชาชีพ ซึ่งจะได้รูปแบบการบริหาร 4 แบบ

1. รูปแบบอำนาจนิยม อยู่ในช่องที่แบบแผนทางราชการอยู่ในระดับสูง แต่สมรรถนะทางวิชาชีพต่ำ จึงเป็นรูปแบบที่เน้นการใช้อำนาจตามกฎหมายและสายบังคับบัญชา เน้นวินัยและการยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา อำนาจรวมศูนย์

2. รูปแบบวิชาชีพ-วิชาการ อยู่ในช่องที่แบบแผนทางราชการต่ำ แต่สมรรถนะทางวิชาชีพ-วิชาการสูง จึงเป็นรูปแบบที่มีการมอบอำนาจให้มืออาชีพ (ครู-อาจารย์) ในการตัดสินใจสั่งการระเบียบกฎเกณฑ์เป็นเพียงเครื่องชี้แนะ

3. รูปแบบเวเบอร์เรียน อยู่ในช่องที่แบบแผนทางราชการสูงและสมรรถนะทางวิชาชีพ-วิชาการก็สูง จึงเป็นรูปแบบในอุดมการณ์ของแมกซ์ เวเบอร์ เหมาะสำหรับระบบราชการขนานแท้ดั้งเดิม

4. รูปแบบสับสน ผสมระหว่างความไร้ระเบียบ กฎเกณฑ์ และสมรรถนะทางวิชาชีพวิชาการต่ำ เป็นแบบที่ไม่พึงปรารถนา จะเกิดความขัดแย้ง ไร้สาระสาย การเมืองร้อนแรงในองค์กรและฮอลล์ (Hall), ได้เสนอแนะให้ใช้รูปแบบที่ 2 วิชาชีพ-วิชาการเป็นรูปแบบหลักของการบริหารสถานศึกษา การแบ่งรูปแบบการบริหารเป็น 4 รูปแบบ ของฮอลล์นี้ ก็เป็นการแบ่งเป็นแนวทางกว้างๆไว้ในภาคปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงอาจมีรายละเอียดที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น

Mintzberg, H. (1983) ซึ่งได้ตั้งโจทย์หลักไว้ว่า การบริหารจัดการนั้นหลักพื้นฐานคืออะไร แบ่งงานกันอย่างไร และเมื่อแบ่งงานกันแล้วจะประสานกันอย่างไร วิธีการของการประสานงานของมินต์เบิร์ก ยังได้เป็นตัวชี้วัดรูปแบบของการบริหาร 5 แบบ ที่มินต์เบิร์กเสนอไว้ รูปแบบการบริหาร 5 แบบใกล้เคียงกับของฮอลล์ หรือมีหลักการสอดคล้องกับฮอลล์ แต่ได้จำแนกกลิ้งไปอีกระดับหนึ่ง จะเห็นว่า องค์ประกอบของสถาบันการศึกษา (สถานศึกษา) จะประกอบด้วย 5 ส่วน ส่วนที่เป็นยอดพีระมิดผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กร หรือส่วนของผู้บังคับบัญชาระดับกลางได้แก่ หัวหน้าคณะวิชา หรือคณบดี-ตามแต่ขนาดขององค์กร ส่วนล่าง ได้แก่ ผู้ปฏิบัติ ครู อาจารย์ และยังมีส่วนด้านเทคนิคด้านวิชาชีพ-วิชาการ เช่น ฝ่ายหลักสูตร แผนงาน วัสดุ ส่วนที่สนับสนุน (Support-Staff) ได้แก่ ฝ่ายการเงิน-ฝ่ายวางแผน-ฝ่ายบุคลากร

จากองค์ประกอบ 5 ส่วนนี้ มินต์เบิร์ก (Mintzberg) ได้จำแนกองค์การบริหารวิชาการออกเป็น 5 รูปแบบ ตามน้ำหนักว่าส่วนใดมีอำนาจมากที่สุด ดังนี้

1. รูปแบบ “Simple Structure” โครงสร้างแบบธรรมดาผู้บังคับบัญชาสูงสุด ส่วนยอดพีระมิด เป็นปัจจัยหลักของการควบคุมการเปลี่ยนแปลง ใช้หลักการประสานงานแบบ “Direct-Supervision” คือกำกับงานผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง รูปแบบนี้เหมาะกับโรงเรียนขนาดเล็ก

2. รูปแบบเครื่องจักรราชการ “Machine Bureaucracy” เป็น รูปแบบของเวเบอร์ดั้งเดิม กลุ่มนี้เป็นโครงสร้างเทคนิค (Techno Structure) จะเป็นแกนหลักการบริหารโดยใช้หลักการประสานงานที่กำหนดมาตรฐานงาน “Standardization of Work” เช่น การจัดทำหลักสูตร รายละเอียดของแผนการสอน การจัดระบบการประเมินผล การจัดตารางสอนเพื่อควบคุมกิจกรรมและประสานการทำงานของคณะครู-อาจารย์

3. รูปแบบข้าราชการมืออาชีพ (Professional Bureaucracy) เป็นรูปแบบเดียวกับที่ฮอลล์เสนอให้เป็นรูปแบบ “Professional” มืออาชีพ วิชาการ ในรูปแบบนี้ ฝ่ายปฏิบัติ-คณาจารย์จะเป็นปัจจัยหลัก ฉะนั้น การประสานงานที่มีประสิทธิภาพ คือการพัฒนามาตรฐานของทักษะความสามารถของครู-อาจารย์ให้เท่าเทียมกัน เรียกว่า มาตรฐานทางทักษะ (Standardization of Skill) (Mintzberg) ได้มองเห็นจุดนี้จึงได้กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาครู ในมาตราที่ 52 หมวดที่ว่าด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษา และเบื้องต้นต้องการเห็นการปรับวิสัยทัศน์ของฝ่ายนโยบาย เบื้องบนให้ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาครู และ จัดระบบการจ้างครู-การใช้ครู เป็นปัจจัยหลักของการปฏิรูป แต่ความเข้าใจเรื่องนี้ดูจะไม่ได้รับ การขานรับ

4. รูปแบบการแบ่งหน่วยงาน (Divisional zed Form) ที่มีการแบ่งแยกภาควิชาเป็นแบบที่ให้ความสำคัญแก่หัวหน้าคณะวิชา และในรูปแบบนี้การประสานงาน ใช้หลักของการวางมาตรฐานของผลงานเป็นหลัก (Standardization of Output) เช่น กำหนดมาตรฐานของผลผลิต คือตัวนักเรียน ว่าจะต้องมีสมรรถนะด้านใดบ้าง ระดับใด และจำนวนที่ผลิตได้ต่อปี มีสัดส่วนเท่าไรต่อจำนวนที่รับเข้ามา เป็นต้น

5. รูปแบบความพอเพียง (Adequacy) ตามสถานการณ์เฉพาะหน้าเป็นรูปแบบที่คล้ายกันรูปแบบ “Chaotic” ของฮอลล์ ในรูปแบบนี้ฝ่ายการเงิน ฝ่ายแผน ฝ่ายบุคลากร จะเป็นผู้ตัดสินใจหลักการประสานงานใช้หลักการปรับตัวร่วมกัน (Mutual Adjustment) ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน รูปแบบนี้นักเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่องค์กรหนึ่งจะจัดตั้งใหม่ ๆ หรือองค์กรประสบกับปัญหาภายนอกรุนแรง รูปแบบที่ฮอลล์ และมินต์สเบิร์ก เสนอมานี้ น่าจะเป็นเค้าโครงกว้าง ๆ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาได้นำไปพิจารณารายละเอียดในภาคปฏิบัติ (เพราะภาคปฏิบัติอาจจะไม่สอดคล้องกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอย่างสมบูรณ์แบบ) อาจจะเป็นการผสมผสาน เพียงแต่สัดส่วนการผสมผสานจะเป็นเช่นไร แต่อุดมการณ์คือ จัดให้ได้ใกล้เคียงกับรูปแบบที่ 3 โดยไม่ลืมแบบที่ 2 และที่ 4

2. บุคคลในองค์กร

ระบบสถานศึกษา นอกจากการพิจารณาโครงสร้างของการบริหารแล้ว ประเด็นของบุคคลในองค์กร ก็คืออีกระบบหนึ่งที่มีความสำคัญในตนเอง ดังที่ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ได้ค้นพบความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเกิดกลุ่มที่ไม่เป็นทางการและอิทธิพลของกลุ่มต่อการบริหาร องค์กรเรื่องแรงจูงใจที่ผู้บริหารจะต้องจัดระบบจูงใจ ตามตัวอย่างของทฤษฎีแรงจูงใจที่ได้กล่าวถึงแล้ว ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ และพื้นเพทางความรู้ความคิดของบุคลากรในองค์กร จะไม่ขยายความเรื่องทฤษฎีเหล่านี้ แต่เป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องจัดระบบการบริหารบุคคลให้เกิดการ

ทำงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำระบบพัฒนาองค์การ (OD–Organization Development) จึงเป็นคำตอบหนึ่ง ระบบคนนี้จะดีหรือเลวกี่ขึ้นอยู่กับอีก 2 ระบบในองค์การ คือ การเมืองในองค์การ และวัฒนธรรมขององค์การ

3. การเมืองในองค์การ

การดำเนินการในองค์การอาจปฏิเสธไม่ได้ที่จะเกิด การเมืองในองค์การระดับหนึ่ง เพราะมนุษย์เมื่อมาอยู่ร่วมกันย่อมแข่งขันกันทั้งร่วมมือกัน การแข่งขันบางครั้งก็นำไปสู่การชิงตำแหน่งหน้าที่และบทบาท ตลอดจนอำนาจและอิทธิพล ความสัมพันธ์ของคนจึงไม่ตรงไปตรงมา การรวมกลุ่มมีทั้งสร้างสรรค์และทำลาย หน้าที่ของผู้บริหาร คือ ลดความร้อนแรงของการเมือง การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นด้วยสถานะผู้นำ ยึดหลักความยุติธรรมและกล้าตัดสินใจ การใช้ดุลยพินิจที่มีความเป็นธรรม และรู้เท่าทันคน การเมืองในองค์การมักคุกรุ่นในช่วงเปลี่ยนผู้นำ ซึ่งยังไม่เป็นที่ประจักษ์ชัดในความสามารถของผู้คนใหม่ ฉะนั้น จะรุนแรงหรือไม่ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมขององค์การ

4. วัฒนธรรมขององค์การ

หน่วยงานทุกองค์การที่จัดตั้งมาช่วงระยะเวลาหนึ่งจะเกิดวัฒนธรรมขององค์กร นั่นคือ ปทัสถาน ขนบธรรมเนียม แนวคิดแนวปฏิบัติ ระบบค่านิยม ที่เป็นที่ยอมรับของคนในองค์กร เช่น อาจเกิดปทัสถานของการประพฤติปฏิบัติระหว่างสมาชิกที่เคยเป็นรุ่นพี่ รุ่นน้อง จากสถาบันการศึกษาที่ตนเองสำเร็จออกมา เกิดระบบอาวุโส เกิดการยอมรับการกระทำบางอย่าง ตลอดจนเกิด ธรรมเนียมปฏิบัติในกระบวนการสรรหาแต่งตั้งบุคลากร ความโน้มเอียงต่อภูมิหลังทางครอบครัว-ทางการศึกษาของสมาชิก หรืออาจจะเกิดวัฒนธรรมแบบคนรุ่นใหม่ที่ไม่ให้ความสำคัญต่อความอาวุโส ตลอดจนมารยาทการทักทายซึ่งกันและกันตามวัฒนธรรมเดิม วัฒนธรรมขององค์กรนั้นหากวิเคราะห์ที่ได้ลึกซึ้งแล้วจะมี 3 ระดับ คือ

ระดับการมีปทัสถาน (Shared Norm) เช่น ความจงรักภักดีต่อเพื่อน ร่วมงาน ไม่นำความลับของเพื่อนไปเปิดเผย ไม่วิพากษ์วิจารณ์ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

ระดับการมีค่านิยมร่วม (Shared Values) เช่น ความไว้วางใจกัน (Trust) ทัศนคติเปิดกว้าง (Openness) เป็นต้น

ระดับการมีข้อสมมติฐานร่วม (Shared Assumption) เช่น พื้นฐานทางความคิดว่าอะไรถูก อะไรผิด การทำงานเก่งแต่ทุจริตกับแนวคิดว่าการทุจริตยอมไม่เป็นที่ปรารถนาทุก ๆ กรณียอมมาจากข้อสมมติฐานทางความคิดต่างกัน

โดยสรุป ทฤษฎีของการบริหาร คือ แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ มีการสังเกตและทดสอบจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นส่วนของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงกันเป็นข้อสรุป และอธิบายถึงพฤติกรรมการบริหารองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทั่วไปและชี้แนะแนวทางในการวิจัย

2.3.8 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายใน รวมทั้งพัฒนาตนเองเพื่อรองรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566)

นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการยังมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) อีกทั้งยังต้องประสานความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุจุดหมายตามหลักสูตรอย่างแท้จริง (สมศักดิ์ เจริญพงศ์, 2566)

งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายที่กว้างขวางและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษามุ่งสนองต่อความสำเร็จของงานวิชาการ ทั้งสิ้นการที่สถานศึกษาจะจัดงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาจึงควรให้ความสนใจในงานวิชาการเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีนักศึกษากำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการที่หลากหลาย ดังนี้

อนุวัฒน์ ธัมมะปาละ (2561, หน้า 18) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ 6 ด้าน ดังนี้

- 1) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
- 2) การจัดการเรียนการสอน

- 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 4) การนิเทศภายในโรงเรียน
- 5) การวัดและการประเมินผลการศึกษา
- 6) การประกันคุณภาพการศึกษา

นางสาว ชุ่มอิม (2562, หน้า 43) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ 8 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
- 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 7) ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
- 8) ด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562, หน้า 103) กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้

- 1) งานหลักสูตร
- 2) งานการจัดการเรียนการสอน
- 3) งานแนะแนว นิเทศการสอน และวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 4) งานวัดผล ประเมินผล และ เทียบโอนผลการเรียน
- 5) งานแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และสื่อการสอน
- 6) งานประกันคุณภาพ การศึกษา
- 7) งานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย(ทวิศึกษา)

เบญจภรณ์ รัญระนา (2560) กล่าวว่าองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

- 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
- 2) ความเป็นครูมืออาชีพ
- 3) หลักสูตรสถานศึกษา
- 4) การนิเทศภายใน
- 5) การวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560) สรุปได้ว่าตัวบ่งชี้สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็กมี 10 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา
- 2) ด้านการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 4) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้
- 6) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 7) ด้านการจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 8) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านงานวิชาการ
- 9) ด้านการสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน
- 10) ด้านการติดตามการวัดผลประเมินผล

ญาดา วิวัฒนาทร (2562) การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 5 ประการ คือ

- 1) หลักสูตร
- 2) วิธีการจัดการเรียนรู้

- 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้
- 4) การพัฒนาครู/ผู้สอน
- 5) การประกันคุณภาพการศึกษา

ศุภวรรณ สุธัมมา, ศุภชัย ทวี และ สาธิต ทรัพย์รวงทอง (2564) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก มี 7 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) ด้านการนิเทศภายใน
- 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2567) ได้รวบรวมขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการ ตามเอกสารแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2567) ที่รวบรวมจากคู่มือกลุ่มบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สรุปได้ 14 ด้าน ดังนี้

- 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 4) การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 5) งานทะเบียนนักเรียน
- 6) งานรับ-นักเรียน (การจัดการรับนักเรียน)
- 7) งานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา
- 8) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

9) งานนิเทศการศึกษา

10) งานแนะแนวทางการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียน

11) งานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12) งานส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และงานประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรอื่น ๆ

13) งานจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา

14) งานคัดเลือกหนังสือเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2567, คู่มือการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พ.ศ. 2567)

เผยแพร่โดยโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ไว้ครอบคลุม 14 ด้านหลัก ได้แก่

1. การวางแผนพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
5. การพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
7. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา
8. การนิเทศภายในสถานศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
10. การรับนักเรียนและงานทะเบียนนักเรียน
11. การคัดเลือกหนังสือเรียนและวัสดุทางการศึกษา
12. การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
13. การประสานความร่วมมือทางวิชาการกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานภายนอก
14. การจัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติ และรายงานผลการดำเนินงานทางวิชาการ

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของนักวิชาการและหน่วยงาน
(พ.ศ. 2560-2567)

นักวิชาการ ขอบข่ายการบริหาร งานวิชาการ	1. อนุมัติ รัชมะปาละ (2561)	2. แวตา ชุมอิม (2562)	3. ปริญญา ติงคุดามันท์ (2562)	4. เบญจภรณ์ รัญระนา (2560)	5. เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560)	6. ญาดา วิวัฒนาทร (2562)	7. ศุภวรรณ สุธีมา และคณะ (2564)	8. กระทรวงศึกษาธิการ (2567)
1) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	✓							
2) การจัดการเรียนการสอน	✓							
3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	✓							
4) การนิเทศภายในโรงเรียน	✓							
5) การวัดและการประเมินผลการศึกษา	✓							
6) การประกันคุณภาพการศึกษา	✓							
8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา		✓						
9) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้		✓						
10) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้		✓						
11) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา		✓						
12) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้		✓						
13) ด้านการนิเทศการศึกษา		✓						
14) ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา		✓						

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ ขอข่ายการบริหาร งานวิชาการ								
	1. อนุมัติ รั่มปะปาละ (2561)	2. แวดา ชุมอิม (2562)	3. ปริญญาณั ดั่งคุณานันท์ (2562)	4. เบญจภรณ์ รัษฎะนา (2560)	5. เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560)	6. ญาดา วัฒนาพร (2562)	7. ศุภวรรณ สุธั้มา และคณะ (2564)	8. กระทรวงศึกษาธิการ (2567)
27) การวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน				✓				
28) ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา					✓			
29) ด้านการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ					✓			
30) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					✓			
31) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					✓			
32) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้					✓			
33) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา					✓			
34) ด้านการจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					✓			
35) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านงานวิชาการ					✓			
36) ด้านการสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน					✓			
37) ด้านการติดตามการวัดผลประเมินผล					✓			
38) หลักสูตร						✓		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ ขอบข่ายการบริหาร งานวิชาการ	1. อนุรักษ์ ธรรมะपालะ (2561)	2. แวตา ชุมธิม (2562)	3. ปริญญา วัฒนันท์ (2562)	4. เบญจรัตน์ ธีระนา (2560)	5. เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560)	6. ญาดา วิวัฒนาพร (2562)	7. ศุภวรรณ สุธัฒมา และคณะ (2564)	8. กระทรวงศึกษาธิการ (2567)
52) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้								✓
53) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน								✓
54) การพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา								✓
55) การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ								✓
56) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา								✓
57) การนิเทศภายในสถานศึกษา								✓
58) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา								✓
59) การรับนักเรียนและงานทะเบียนนักเรียน								✓
60) การคัดเลือกหนังสือเรียนและวัสดุทางการศึกษา								✓
61) การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน								✓
62) การประสานความร่วมมือทางวิชาการกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานภายนอก								✓

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ	1. อนุวัฒน์ ธรรมะपालะ (2561)	2. แวตา ชุ่มอิม (2562)	3. ปริญญา ด้งคุณานันท์ (2562)	4. เบญจรัตน์ ธีระนา (2560)	5. เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560)	6. ญาตา วิวัฒนาทร (2562)	7. ศุภวรรณ สุธัมมา และคณะ (2564)	8. กระทรวงศึกษาธิการ (2567)
ขอข่ายการบริหารงานวิชาการ 63) การจัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติ และ รายงานผลการดำเนินงานทางวิชาการ								✓

จากตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์ขอข่ายการบริหารงานวิชาการของนักวิชาการและหน่วยงาน (พ.ศ. 2560-2567) ได้แก่ 1) อนุวัฒน์ ธรรมะपालะ (2561) 2) แวตา ชุ่มอิม (2562) 3) ปริญญา ด้งคุณานันท์ (2562) 4) เบญจรัตน์ ธีระนา (2560) 5) เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560) 6) ญาตา วิวัฒนาทร (2562) 7) ศุภวรรณ สุธัมมา และคณะ (2564) 8) กระทรวงศึกษาธิการ (2567) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นขอข่ายการบริหารงานวิชาการดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการ/หน่วยงาน	ตัวแปร/องค์ประกอบย่อย (จากนักวิชาการและเอกสารแต่ละฉบับ)	ด้านหลักที่สังเคราะห์ได้
อนุวัฒน์ (2561); แววดา (2562); ปริญญาภรณ์ (2562); เบญจภรณ์ (2560); ศุภวรรณ และคณะ (2564); กระทรวงศึกษาธิการ (2567)	- หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร - การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา - งานหลักสูตร - หลักสูตรสถานศึกษา - การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
อนุวัฒน์ (2561); แววดา (2562); ปริญญาภรณ์ (2562); เพ็ญประภา (2560); ญาดา (2562); ศุภวรรณ และคณะ (2564); กระทรวงศึกษาธิการ (2567)	- การจัดการเรียนการสอน - การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ - การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ - วิธีการจัดการเรียนรู้ - การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ - กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
อนุวัฒน์ (2561); แววดา (2562); ปริญญาภรณ์ (2562); เบญจภรณ์ (2560); เพ็ญประภา (2560); ศุภวรรณ และคณะ (2564); กระทรวงศึกษาธิการ (2567)	- การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ - การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา - การส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ - งานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา	3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

นักวิชาการ/หน่วยงาน	ตัวแปร/องค์ประกอบย่อย (จากนักวิชาการและเอกสารแต่ละฉบับ)	ด้านหลักที่สังเคราะห์ได้
อนุวัฒน์ (2561); แววตา (2562); ปริยาภรณ์ (2562); เบญจภรณ์ (2560); ศุภวรรณ และคณะ (2564); กระทรวงศึกษาธิการ (2567)	- การนิเทศภายในโรงเรียน - การนิเทศการศึกษา - งานแนะแนว นิเทศการสอน - การนิเทศภายในสถานศึกษา	4. ด้านการ นิเทศการศึกษา
อนุวัฒน์ (2561); แววตา (2562); ปริยาภรณ์ (2562); ญาดา (2562); ศุภวรรณ และคณะ (2564); กระทรวงศึกษาธิการ (2567)	- การประกันคุณภาพการศึกษา - การพัฒนาประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา - การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	5. ด้านการ พัฒนาระบบ ประกันคุณภาพ ภายใน
อนุวัฒน์ (2561); แววตา (2562); ปริยาภรณ์ (2562); เพ็ญประภา (2560); ศุภวรรณ และคณะ (2564); กระทรวงศึกษาธิการ (2567)	- การวัดและประเมินผลการศึกษา - การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ - งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล การเรียนรู้ - การติดตามการวัดผลประเมินผล	6. ด้านการ วัดผลและ ประเมินผล
แววตา (2562); ปริยาภรณ์ (2562); เพ็ญประภา (2560); ญาดา (2562); ศุ ภวรรณ และคณะ (2564); กระทรวงศึกษาธิการ (2567)	- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ - การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา - งานแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และสื่อการ สอน - การจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและ สารสนเทศ - การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยี ทางการศึกษา	7. ด้านการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา

จากตารางที่ 2.2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการโดยใช้แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา ได้แก่ 1. อนุวัฒน์ ชัมมะปาละ (2561) 2. แววดา ชุ่มอิม (2562) 3. ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562) 4. เบญจวรรณ รัชระนา (2560) 5. เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560) 6. ญาดา วิวัฒนาพร (2562) 7. ศุภวรรณ สุธัมมา และคณะ (2564) 8. กระทรวงศึกษาธิการ (2567) สังเคราะห์ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2564, หน้า 267) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุ เป็นผล ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เหมาะสมกับผู้เรียน หรือ กระบวนการใน การจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้ง มีการนำ หลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ทาบ (Taba, 1962, p. 454) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางจุดหมาย การจัดเนื้อหา วิชาการ การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายใหม่ที่ยาว ไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ทั้ง จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและ ความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลง หลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร

Good (1973) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า หมายถึง การปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งเพื่อให้เหมาะสม กับ โรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอน รวมทั้งการประเมินผล ส่วนค วาว่าเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

เซเลอร์และเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974, p. 7) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การสร้างหลักสูตร (curriculum construction)

หมายถึงการสร้าง รายวิชาการจัดการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานในการสร้างอยู่เลย 2) การปรับปรุงหลักสูตร (curriculum improvement) คือ การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่ให้ดีขึ้น หรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

สกีลเบ็ก (Skilbeck, 1984, p. 2) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การวางแผน การออกแบบ การนำไปใช้และการประเมินผล การกำหนดการเรียนรู้ ของนักเรียนดำเนินการโดยสถานศึกษา เน้นการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรภายใน สถานศึกษา ไม่ใช่กำหนดจากบุคคลภายนอก

แมร์ริสัน (Marsh and others, 1990, p. 48) ให้ความหมายการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนว่า 1. เป็นแผนงานที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ 2. เป็นสิ่งที่นำไปปฏิบัติได้จริงและมีผลเกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องจริง 3. เป็นประสบการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบจริง ทั้ง 3 ข้อมีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อให้หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม การจัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุด และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติตรงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมใน การเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบเป็นต้น รวมทั้งความสามารถใน การจัดการเรียนรู้ของครูในการให้ความช่วยเหลือแนะแนวแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ รวมทั้งการให้กำลังใจ ให้ ความรักและความเอาใจใส่ด้วย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวว่า การเรียนการสอนคือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และ ศิลป์ของผู้สอน

สุราษฎร์ พรหมจันทร์(2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนนั้น มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวรให้แก่ผู้เรียน การเรียนรู้เกิดขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง ครูเป็นแต่ เพียงผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นเท่านั้น การเรียนการสอนจึงเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่ง ในกระบวนการทางการศึกษาในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

กาญจนา บุญภักดี (2563) กล่าวว่า ในบริบทการจัดการเรียนรู้ซึ่งรวมถึงการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายให้สัมพันธ์กับกิจกรรม จัดสภาพแวดล้อม และใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่ไปด้วย

กุลิสรา จิตรขญวานิช (2563) ให้ความหมายว่าการจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอน ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้จริง

Nancy K. Martin & David C. Sass (2010) การจัดการเรียนการสอนหมายถึงรูปแบบการบริหารจัดการของครูภายในห้องเรียน เช่น การกำหนดขั้นตอนกิจกรรมประจำวัน การจัดสรรสื่อหรือวัสดุการเรียนรู้ และการติดตามงานของนักเรียนอย่างอิสระ

Yasin B. & Mustafa H. (2020) การจัดการเรียนการสอนคือความพยายามโดยตั้งใจในการจัดระบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับพฤติกรรมและทักษะที่ต้องการตามเป้าหมายของหลักสูตร

จากแนวคิดนักการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดเป็นแบบแผนการเรียน โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อม และความต้องการเป็นหลัก ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะการจัดการของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกัน ผู้สอนต้องวิเคราะห์สาระสำคัญของการเรียนรู้เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดผลการเรียนรู้

2.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ที่แตกต่างกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 โดยกำหนดว่า การจัดการ ศึกษาต้องยึดหลักว่า

ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ รวมทั้ง การจัดการเรียนการสอน ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกันและทุกคน สามารถเรียนรู้ ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูหรือผู้จัดการเรียนรู้ควร มีความเชื่อ พื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1. เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน 2. เชื่อว่าทุกคน สามารถเรียนรู้ ได้และ 3. เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา มาตรา 24 ได้กำหนดการจัดการเรียน การสอนหรือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ ผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียน การสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. จัดการเรียนสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้

4. จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการเรียนรู้
5. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
6. ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน คือ กิจกรรมหรืองานเพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. การจัดประมวลการสอน เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องนำหลักสูตรที่ กำหนด รายวิชาไว้แล้วจัดทำประมวลการสอนให้เหมาะสมเพื่อช่วยให้การสอนมีขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้สอนไม่ ลืมและไม่สอนซ้ำ มีแผนกิจกรรมและอุปกรณ์ที่จำเป็น และมีการจัดประสบการณ์ครบถ้วน
2. การจัดทำแผนการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน จะเลือกเรียน ตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถ
3. การจัดตารางสอน เป็นการกำหนดวิชา และเวลาเรียน โดยละเอียด โดยมี หลักในการจัด ตารางสอนที่สรุปได้ดังนี้
 - 3.1 จัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร
 - 3.2 จัดตามสภาพธรรมชาติของแต่ละรายวิชาเพื่อเอื้อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน
 - 3.3 จัดเวลาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 3.4 จัดวิชาที่เป็นหลักทฤษฎีและคำนวณในภาคเช้า
 - 3.5 พิจารณาครูอาจารย์ผู้สอนเรื่องความสะดวกที่จะสอน เวลาว่างเพื่อ ประโยชน์ด้าน การประชุมหารือ
4. การจัดชั้นเรียน โดยการจัดชั้นเรียนตามความรู้ความสามารถของนักเรียน จัดตามรายชื่อ จัดตามความสามารถพิเศษ หรือจัดผสมผสาน ในระดับสูงขึ้น จัดตามการลงทะเบียน เรียนในแต่ละ รายวิชา
5. การจัดครูอาจารย์เข้าสอน คือการจัดครูอาจารย์ให้ทำหน้าที่การเรียนรู้ เป็นหลักโยยิดถึง ความพร้อมของครูในสถานศึกษา คุณสมบัติและภาระงานด้านอื่นของครู ประกอบด้วยเพื่อให้ครู ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ทั้งงานหลักคือการสอนและงานที่ได้รับมอบหมาย เพิ่มเติม

6. การสอนซ่อมเสริม คือ การสอนเพิ่มเติมจากการสอนปกติเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขการเรียนของนักเรียน สามารถทำได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

6.1 สอนซ่อมเสริมก่อนเรียน การสอนเพื่อปรับพื้นฐานความรู้ก่อนเข้า หลักสูตร

6.2 สอนซ่อมเสริมขณะที่สอน เพื่อแก้ไขให้นักเรียนเข้าใจบทตอนที่สงสัย และตามทันเนื้อหาทั้งหมด

6.3 สอนซ่อมเสริมรายวิชาเพื่อสอบแก้ตัวให้ผ่านเกณฑ์

6.4 สอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ลัดหรือเรียนเร็วเพื่อไม่ให้เบื่อ หนำการเรียนรู้

7. การเลือกตำราเรียน โดยทั่วไปจะใช้ตำราที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ ใช้และสถานศึกษาแต่ละแห่งเห็นว่าสมควรกับผู้เรียนก็กำหนดให้ครูผู้สอนใช้สอน

8. คู่มือครูในงานวิชาการ สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ครูมีคู่มือการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการ ความรู้ที่ครูต้องรู้และคำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน

9. การจัดทำคู่มือแก่นักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นเอกสารคู่มือที่สถานศึกษาทำแจก นักเรียนเพื่อให้เป็นแนวทางให้ได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน

10. การจัดศูนย์ควบคุมการเรียนการสอน เป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับข่าวสารและสารสนเทศ งานวิชาการของสถานศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดหลักสูตร ได้แก่

10.1 จัดสื่อการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

10.2 จัดห้องสมุด และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการให้นักเรียน ค้นคว้า

10.3 นิเทศการสอนช่วยเหลือแนะแนวครูเพื่อปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2557) การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือน เครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่ จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของ ผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกันหากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อผลการเรียนของผู้เรียน ดังนี้

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้

2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้

3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้ จากแนวคิด ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัย สรุปได้ดังนี้การจัดการ เรียนการสอนหรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานมีความสำคัญและ ดำเนินการดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิด เป็น ทำ เป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล กัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียน การสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

2.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ แนวทางปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอน ไว้หลากหลาย ดังนี้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดของนักการศึกษา กับกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 13 องค์ประกอบ ดังนี้

1. จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยความร่วมมือของเครือข่าย สถานศึกษา

2. จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการ เรียนรู้โดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อคุณภาพการ เรียนรู้ของ ผู้เรียนพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้

4. จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

5. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้

6. ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการด้อย โอกาส และมีความสามารถพิเศษ

7. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู โดยการจัดอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานตามสถาบัน ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

8. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของ ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

9. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มา ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

10. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำ เป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

11. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ทุกวิชา

12. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียน การสอนและ แหล่งวิทยาการอื่น ๆ

13. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพโอกาส และมีความสามารถพิเศษ

สรุปได้ว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ที่ถูกกำหนดเป็นแบบแผนการเรียน โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อม และความต้องการเป็นหลัก ซึ่งเป็นกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะการจัดการของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกัน ผู้สอนต้องวิเคราะห์สาระสำคัญของการเรียนรู้เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดผล การเรียนรู้

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.1 ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการวิจัยเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

ปราณี ไวยสุศรี (2567) มองว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ครูและบุคลากรเป็นผู้ดำเนินการวิจัยเองเพื่อพัฒนางานของตนเองโดยตรง

दनุวศิน เจริญ (2565) จุดประสงค์หลักเพื่อแก้ปัญหาขององค์กรเช่น ปัญหาการอ่านไม่ออกของนักเรียน หรือการขาดแรงจูงใจ และในขณะเดียวกันก็สร้างองค์ความรู้หรือบทเรียน (Lessons Learned) จากกระบวนการแก้ปัญหานั้น เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในองค์กร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2561) ให้ความหมายการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (Educational R&D) คือ ระเบียบวิธีวิจัยที่มุ่งสร้างนวัตกรรมหรือประดิษฐ์กรรมทางการศึกษา (Educational Innovations or Inventions) กระบวนการไม่ได้จบแค่การค้นพบ แต่รวมถึงการออกแบบ (Design) พัฒนา (Develop) ทดลองใช้ (Tryout) และประเมินผล (Evaluate) นวัตกรรมนั้นๆ จนได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป้าหมายเพื่อให้ได้นวัตกรรมที่สามารถนำไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาในวงกว้าง เช่น พัฒนาการเรียนรู้ หรือ พัฒนาระบบการจัดการศึกษา

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2550, หน้า 52-75) ได้ให้ความหมายของการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการเพื่อการค้นพบ พัฒนาและยืนยันข้อค้นพบ รวมทั้งวิธีปฏิบัติใหม่ ๆ ว่าสามารถ น าไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้จริง

สุพัตร์ พิบูลย์ (2549) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเพื่อการศึกษา ไว้ว่า ลักษณะหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ใช้กระบวนการศึกษาอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกและกระบวนการใหม่ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต การ วิจัยเพื่อ

พัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลองการวิจัยและพัฒนา ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นลักษณะของ นวัตกรรมที่เป็นชิ้นงาน เช่นชุดการสอน สื่อการสอน ชุดกิจกรรมเสริมความรู้ หรือนวัตกรรมที่เป็น ลักษณะของของรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ ระบบปฏิบัติการ เช่น รูปแบบการสอน วิธีสอน รูปแบบ การบริหารจัดการ

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2559) ได้ให้ความหมายการวิจัยและพัฒนา หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบและน่าเชื่อถือที่มีการใช้ทั้งการวิจัยพื้นฐานและการวิจัย ประยุกต์วงรอบ โดยใช้กระบวนการระเบียบวิธีวิจัยผสมผสาน วิธีการเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อ นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ สภาพปัญหา พัฒนารูปแบบ วิธีการ นำรูปแบบ วิธีการไปทดลองใช้ ปรับปรุงและเผยแพร่

นงลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวานิช (2544, หน้า 58) ได้ให้ความหมายของการวิจัยและพัฒนา (research and development) ไว้ว่าการวิจัยและพัฒนา เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ใหม่ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ หรือใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือ พัฒนาการศึกษา โดยเน้นหลักตรรกวิทยาเป้าหมายหลัก คือ ใช้เป็นกระบวนการพัฒนาและการตรวจสอบ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา (Education Product) ประกอบด้วยการวิจัย (Research-R) และกระบวนการพัฒนา (Development-D) และมีขั้นตอนการดำเนินงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2542, หน้า 48-54) กล่าวว่าการศึกษาวิจัยและพัฒนาสามารถดำเนินการตามขั้นตอนซ้ำๆ กันหลายรอบได้เพื่อปรับปรุงและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพพัฒนาระบบและวิธีทำงาน (System and Procedures) และเทคโนโลยีใหม่ๆ โดย ใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research Based Development) สำหรับการพัฒนาสิ่งที่ต้องการ

จากแนวคิดนักการศึกษาและนักวิชาการสรุปความหมาย การวิจัยการศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนแล้ว นำข้อมูลต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหาเหตุผล และความเป็นมาของข้อมูลทำการสรุปอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อให้ ได้มาซึ่งความจริงและหลักการบางอย่าง เป็นการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาคุณภาพ การศึกษา พัฒนาผู้เรียน และเป็นการพัฒนาผู้วิจัยเองด้วย การวิจัยเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ น่าเชื่อถือ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจ และเป็น ประโยชน์

3.2 ความสำคัญของการวิจัยเพื่อการศึกษา

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้สรุปความสำคัญ ไว้ว่าการวิจัยและความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการสอน ซึ่งการนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและขณะเดียวกันก็มีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับหลักสูตร การพัฒนาดังกล่าวต้องอาศัยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนซึ่งดำเนินควบคู่กันไป ดังนั้นครูในฐานะนักวิจัยต้องมีการวางแผนการสอนนำแผนการสอนไปสู่การปฏิบัติ และนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติไปเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการสอน

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้สรุปความสำคัญไว้ว่า การวิจัยหรือการวิจัยในชั้นเรียนในปัจจุบันมีการจัดทำมากขึ้น โดยเฉพาะครูต้นแบบและครูแห่งชาติมีวิจัยที่ใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนของผู้เรียนรายบุคคล หรือพัฒนาสื่อนวัตกรรมวิธีการสอนแบบต่าง ๆ และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ ศึกษาหาความรู้ด้วยการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนสามารถช่วยให้ครูผู้สอนพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เต็ม ตามศักยภาพจากการศึกษาถึงความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการวิจัย ดังกล่าว จะเห็นได้ ว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ครูพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
3. ช่วยให้การเรียนการสอนก้าวหน้ามีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น
4. ช่วยให้การวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงมากขึ้นเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั่วไป
5. ช่วยพัฒนาตัวครูและวิชาชีพครูไปพร้อม ๆ กัน

ผู้วิจัยสรุปแนวคิดนักการศึกษาและนักวิชาการได้ว่า ความสำคัญของการวิจัยหรือการ ทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวข้องกับการช่วยให้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและในโรงเรียนมี ประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ในสถานศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ช่วยให้การเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพ ช่วยให้การวิชาชีพครูการพัฒนาสู่วิชาชีพชั้นสูง ยังส่งเสริมการพัฒนา ด้านนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

3.3 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนา นักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้กรอบแนวคิดองค์ประกอบ และแนวทางการ ปฏิบัติตัวชีวิตการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพ การศึกษาได้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานใน ภาพรวมของ สถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่ สาระการเรียนรู้

3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัวหน่วยงานและ สถาบันอื่นกระทรวงศึกษาธิการกำหนดในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา จะเน้นการวิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนางานวิชาการ การวิจัยเพื่อคุณภาพ การเรียนรู้ และการ เผยแพร่ผลงานการวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร สถานศึกษา ต้อง เล็งเห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา คุณภาพ การศึกษา ต้องคอยเป็นผู้ชี้แนะแนวทางและอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอน สนับสนุนให้ ครูทำ วิจัยในชั้นเรียนได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ควรให้ความช่วยเหลือดูแล สนับสนุน งบประมาณ ให้ กำลังใจต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนแก่ บุคลากรทางการ ศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้กำหนดให้การวิจัยเพื่อ พัฒนา กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งในระดับหน่วยงาน และในระดับผู้สนใจทั่วไป เช่น นักวิจัย ศึกษาวิเคราะห์ นิสิต นักศึกษา เป็นต้น การทำวิจัยดังกล่าว ส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนจะเป็นเป้าหมายหลัก โดยมีครูเป็นผู้ทำเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติ โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาตั้งแต่ มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 ที่มีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงภาระหน้าที่ของครูที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตามมาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมทางการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกับสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้ มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการ เรียนรู้ของคนไทย มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน เสริมและประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพการ

ผลิตและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจะเห็นว่าบทบาทของครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นทั้งผู้ทำการวิจัยและเป็นผู้ใช้ผลจากการวิจัย

จากแนวคิดผู้วิจัยสรุป การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ดังนี้

1. วิเคราะห์วางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา
2. การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การติดตามและประเมินผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การส่งเสริมพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน
5. การจัดสรรงบประมาณเพื่อฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนแล้วนำข้อมูลต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหาเหตุผล และความเป็นมาของข้อมูลทำการสรุปอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อให้ ได้มาซึ่งความจริงและหลักการบางอย่าง เป็นการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาคุณภาพ การศึกษาพัฒนาผู้เรียน และเป็นการพัฒนาผู้วิจัยเองด้วย การวิจัยเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ นำเชื่อถือสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจ และเป็นประโยชน์

4. ด้านการนิเทศการศึกษา

4.1 ความหมายการนิเทศการศึกษา

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ ความหมายของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2547) ได้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้การจัด การศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

กาจัญญ์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามที่วางไว้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) ให้ความหมายของการนิเทศว่า หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกัน และกันเพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาคาดหวังไว้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551) ให้ความหมายของการนิเทศ หมายถึง กระบวนการใน การจัดกิจกรรมอันนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์ และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการ นิเทศที่เป็นไป ในทางการให้คำปรึกษาช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่ กำหนดในการ ประกันคุณภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ ประสบความสำเร็จทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ ช่วยเหลือ สนับสนุนกระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

แฮริส (Harris, 1985) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษา คือ สิ่งที่บุคลากรใน โรงเรียน กระทำกับบุคคลหรือสิ่งของเพื่อมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน ของโรงเรียนให้ เป็นไป ตามแนวทางที่จะส่งอิทธิพลให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักการสอนของ โรงเรียนนั้น คือ การนิเทศ การศึกษามุ่งให้เกิดผลต่อผู้เรียนโดยผ่านบุคคลและวัสดุ

โดยสรุป การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือ แนะนำและ สนับสนุน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยการนิเทศการศึกษาควรมีการวางระบบ การนิเทศอย่างชัดเจน โดยกำหนดวิธีการนิเทศ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และช่วงเวลาในการนิเทศ เพื่อให้ มี มาตรฐานและมีคุณภาพ และส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน

4.2 ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนด จุดมุ่งหมายและ ความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและความต้องการจำเป็นของเด็กและเยาวชน สามารถจัด สนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้รวมทั้งการช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหา

2. เพื่อช่วยครูผู้บริหารและข้าราชการทุกฝ่ายได้มองเห็นและเข้าใจ จุดมุ่งหมายของการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของตนเองเพื่อดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว

3. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสภาพ ที่ดีและร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังและสติปัญญา

4. เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการสอนตลอดจนทำ แผนการสอน สื่อการสอนการประเมินผล

5. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ โรงเรียนไม่อาจดำเนินงานได้ตามลำพัง

6. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูและเจ้าหน้าที่รวมทั้งช่วยวางแผนเพื่อ แก้ปัญหาที่มีให้เหมาะสม

7. เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจงานของโรงเรียนและอาชีพของครู

8. เพื่อช่วยในด้านประชาสัมพันธ์และสร้างครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) กล่าวถึงความสำคัญของการ นิเทศการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีการทำงานของตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูเชื่อมั่นในอาชีพและมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน
4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและนำไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน
5. เผยแพร่งานให้ชุมชนทราบ

จากแนวคิดนักการศึกษา กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุป ได้

1. เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นปัญหา ค้นหา และรู้วิธีด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยครูรู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายและแก้ปัญหาเหล่านั้น
3. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสภาพที่ดีและร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังและสติปัญญา

4. เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการสอนตลอดจนทำ แผนการสอนสื่อการสอนการประเมินผล

5. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่โรงเรียนไม่ อาจดำเนินงานได้ตามล้าพัง

6. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครู ให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพและความเชื่อมั่นในความสามารถของตน

7. เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจงานของโรงเรียนและอาชีพของครู

8. เพื่อช่วยในด้านประชาสัมพันธ์ ความเข้มแข็งทางวิชาการสู่ชุมชน สังคมและสร้าง ครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

4.3 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และการปฏิบัติของการนิเทศการศึกษา ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ระบอบองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ การศึกษาไว้ดังนี้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542) ได้เสนอองค์ประกอบและตัวชี้วัด กระบวนการ ดำเนินการนิเทศ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วนดังนี้

1. การวิเคราะห์(Analysis) กำหนดสิ่งที่ต้องการหรือสิ่งที่ต้องปฏิบัติให้ ประสบผลสำเร็จ
2. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดขั้นตอนและเค้าโครงการทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์วิธีการที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามสภาพแวดล้อมและข้อจำกัดที่มีอยู่
3. วิธีการนิเทศลงมือปฏิบัติ(Doing) เป็นการลงมือดำเนินการตามขั้นตอน และเค้าโครงการทำงานแต่ละเรื่อง
4. ผู้นิเทศติดตามผลงาน (Supervision) เป็นการติดตามดูแลช่วยเหลือการ กำกับการสนับสนุนให้งานได้บรรลุผลสำเร็จ

กุลวดี บัวโชติ (2547) ได้สรุปองค์ประกอบและตัวชี้วัดกระบวนการนิเทศ เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ชัดเจน 4 ขั้นตอนสามารถเรียกสั้น ๆ ว่า POSE Model หรือวงจร POSE ดังนี้

1. การวางแผน (P = Planning) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน การวิเคราะห์หาสาเหตุ ของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการกำหนดกิจกรรมในการวางแผน การจัดทำโครงการนิเทศภายใน โรงเรียน

2. จัดองค์กรนิเทศ (O = Organizing) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้คือ การกำหนดโครงสร้างในการนิเทศภายในโรงเรียน การกำหนดและแต่งตั้งบุคคลรับผิดชอบการนิเทศ ภายในโรงเรียน กำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

3. ยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติการนิเทศ (S = Supervising) ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้คือ เตรียมการก่อนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศภายใน การควบคุม การปฏิบัติ กิจกรรมการนิเทศ และการสร้างขวัญและกำลังใจ

4. การประเมินผลการนิเทศ (E = Evaluating) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศภายใน การประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจ และการสรุปผลการดำเนินการเพื่อการปรับปรุง

จากแนวคิดนักการศึกษา องค์ประกอบตัวบ่งชี้การนิเทศการศึกษา ข้างต้นสามารถสรุป ได้ว่า การนิเทศเป็นการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยตลอด

1. การกำหนด วิเคราะห์สิ่งที่จะนิเทศให้ประสบผลสำเร็จ
2. การวางแผนการจัดทำคู่มือ กระบวนการนิเทศการศึกษา
3. การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา
4. การลงมือปฏิบัติการนิเทศการศึกษา
5. ประเมินผลการนิเทศการศึกษา
6. การติดตาม รายงานผลการนิเทศการศึกษา พร้อมวางแผนพัฒนาร่วมกับคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา

สรุปได้ว่า ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือ แนะนำและสนับสนุน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยการนิเทศการศึกษาควรมีการวางระบบการนิเทศอย่างชัดเจน โดยกำหนดวิธีการนิเทศ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และช่วงเวลาในการนิเทศ เพื่อให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

5.1 ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ โดยมีนักวิชาการและผู้ให้นิยามการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ราชกิจจานุเบกษา (2561) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การประเมินผลและ การติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับ และประเภท การศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้น สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงาน ต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา (2561) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการกิจหลักอย่างเป็นระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุม คุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพ และมาตรฐานของดัชนีชี้วัดระบบและ กระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้นักเรียนเป็นที่ตั้ง ประเมินจากนักเรียนเป็นหลักโดย ประเมินทุกสิ่งทุกอย่างจากนักเรียน

ฉลาด จันทรมบัติ (2557) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การรับประกันคุณภาพการบริหารงานของโรงเรียน ว่ามีแบบแผนการทำงานและการดำเนิน กิจกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะ ช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น การให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

5.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กำหนดหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกัน พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช้การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกัน คุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมาย ชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องเกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมการ กำหนดเป้าหมาย วางแผนติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามี คุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

กรมวิชาการ (2545) ได้กำหนดหลักการและความสำคัญของการประกันคุณภาพสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. เน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค
2. การบริหาร การศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษา
3. การสร้าง ความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา
4. ข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง
5. คุณภาพของการออกแบบ

6. ความสำคัญของการสร้างความรู้ทักษะ และความมั่นใจ

7. การประสานสัมพันธ์ภายใน

8. ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอ้าจ้ง

จากแนวคิดนักการศึกษาผู้วิจัยสรุปความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า ระบบความสำคัญการประกันคุณภาพ ดังนี้

1. เน้นการสร้างควมพึงพอใจให้กับผู้บริโภค
2. การบริหารการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษา
3. การสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา
4. ข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
5. คุณภาพของการออกแบบ
6. ความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจ
7. การประสานสัมพันธ์ภายใน
8. ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอ้าจ้ง

5.3 องค์ประกอบ ตัวชี้วัดและแนวทางปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดการประกัน คุณภาพทางการศึกษา ไว้หลายประการ ดังนี้

วารินทร์ ลินสูงสุด (2543) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแนวทาง ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่ เกี่ยวของว่า โรงเรียนมีแนวทางการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐและโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพทางการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน ที่มีแนวทาง

1. จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา

2. กำหนดเกณฑ์การประเมินและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3. วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

4. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน คุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา

6. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

7. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพ การศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดขอขยายการ ประกันคุณภาพทางการศึกษา ไว้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและชุมชน

2. จัดระบบบริหารสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์ เรียกใช้ง่าย สะดวกรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน

3. จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา โดยสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้น การมีส่วนร่วม และวงจรคุณภาพของ เดมมิ่ง หรือวงจร PDCA

4. จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา

5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

6. ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา

7. จัดทำรายงาน (SAR) เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยดำเนินการตาม กรอบดำเนินงาน ในภารกิจข้อ 1 – 7 เป็นประจำต่อเนื่องทุกปี และมีการวิจัยรูปแบบเทคนิค วิธีการ ประกันคุณภาพ ภายในอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดนักการศึกษา ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบ ตัวชี้วัดและแนวทางการประกันคุณภาพ ภายใน ได้ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศทางการศึกษา
3. โรงเรียนได้มีการส่งเสริม อบรมครูและผู้บริหาร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ใน กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
4. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาร่วมกัน
5. การประเมินระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
6. การจัดทำรายงาน (SAR) เสนอคณะกรรมการสถานศึกษา
7. การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการชี้แนะ ช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพดีขึ้น การให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพการศึกษา การนิเทศ การศึกษาช่วยให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

6. ด้านการวัดผลและประเมินผล

6.1 ความหมายของการวัดและประเมินผล

การวัดผลประเมินผลได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) ได้กำหนดแนวทางองค์ประกอบและตัวชี้วัด ในการปฏิบัติ สำหรับผู้บริหารในด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา ให้สอดคล้อง กับนโยบายระดับประเทศ

2. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดประเมินผลของสถานศึกษา

3. วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการ เรียน

4. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

5. จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

7. ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่าง ๆ รายปี/ราย ภาค และตัดสินผลการเรียนการสอนผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษา ทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนและเสนอคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวถึง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนได้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้ความหมาย การวัดผลและประเมินผล หมายถึง เป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น ๆ ส่วนการประเมินผลเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริงและการกระทำแนวทางการปฏิบัติในด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน

สรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการ เรียน การสอน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาสาระการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้แผนการ จัดการเรียนรู้อและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอน

โดยเน้น การประเมินความสภาพจริง จากกระบวนการการปฏิบัติและผลงาน จัดให้มีการ เทียบโอน ความรู้ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและ อื่นๆ ตาม แนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

6.2 ความสำคัญการวัดและประเมินผล

การวัดผลประเมินผลได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญที่ แตกต่างกัน ดังนี้

พิสนุ พองศรี (2550) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินมีความสำคัญ ทั้งต่อผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องและช่วยในการจัดการศึกษา 8 ประการ ดังนี้

1. การจัดตำแหน่ง จะช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีความสามารถต่างกันอย่างไร บ้างในด้าน ร่างกาย สติปัญญา ความรู้คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ในการจำแนก ผู้เรียน
2. การวินิจฉัย เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อหาสาเหตุโดยพิจารณา วินิจฉัยว่าเพราะเหตุใดจึงได้ผลเช่นนั้น
3. การเปรียบเทียบพัฒนาการโดยพิจารณาจากผลการประเมินก่อน ระหว่าง และหลังจัด กิจกรรมการเรียนการสอนว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการก้าวหน้าขึ้นเพียงใด
4. การตัดสินผลการเรียน เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนจะใช้ประโยชน์ในการ ตัดสินผลการ เรียนทั้งในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้และในระดับที่สูงกว่า
5. การพยากรณ์ เป็นการนำผลการประเมินในปัจจุบันไปพยากรณ์อนาคตว่า ผู้เรียนมี ความสำเร็จหรือควรเรียนอะไรที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการแนะนำเพื่อศึกษาต่อ หรือ ประกอบอาชีพ
6. การปรับปรุงการเรียนการสอน ผลการประเมินสามารถนำไปปรับปรุงการ เรียนการสอน ได้เพราะผลการประเมินที่พบว่า ผู้เรียนยังไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่คาดหวัง อาจเกิดจาก การจัดการเรียนการสอนไม่ดีไม่เหมาะสมหรือไม่มีคุณภาพเพียงพอ
7. การวิจัย สารสนเทศจากการประเมินผลการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ สามารถ นำไปใช้เป็น ฐานในการวิจัยทางการศึกษาหรือสาขาอื่น ๆ ได้

8. เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้อง การประเมินเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหลาย ฝ่าย โดยเฉพาะผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาแล้วทั้งครู ผู้บริหารต้นสังกัดประชาชนชุมชน สังคมในการร่วมกันจัดการศึกษาให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญ การวัดผลและประเมินผล กระบวนการที่เกิดจากการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวัดมาทำการพิจารณาตัดสินเป็นระบบอย่าง ครอบคลุมเพื่อหาข้อสรุปด้วยคุณธรรม

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผล มีความสำคัญคือ การจัดตำแหน่งจะช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีความสามารถต่างกันอย่างไรบ้างในด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ในการจำแนกผู้เรียน

6.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผล ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษา กล่าวถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การวัดและ ประเมินผล ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) การวัดผลและประเมิน ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่กำหนด จำนวนตัวเลขให้กับวัดสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น ๆ ส่วนการประเมินผลเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริงและการกระทำแนวทางการปฏิบัติในด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการวัดผลและประเมินผลมาจากการที่กำหนดไว้ตามเกณฑ์ ทั้ง 5 ด้าน คือ

1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ
2. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดประเมินผลของสถานศึกษา
3. วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน
4. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มี ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
5. จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย การใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อวัดคุณภาพผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของ สถานศึกษา โดยจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาตามระเบียบ การวัดและประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือในการวัด ประเมินผล การส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

7. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

7.1 ความหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เนาวนิตย์ สงคราม (2566) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ กระบวนการออกแบบ ผลิต และประยุกต์ใช้เครื่องมือหรือระบบดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์เพื่อปรับรูปแบบการเรียนรู้

จินทวี คลายสง่า (2567) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมคือการใช้เทคโนโลยีใหม่และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบสื่อที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน โดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร (2565) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี คือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาผสมผสานกับแนวคิดทางการสอน เช่น M-Learning หรือ E-Learning เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21

สกุลรี สรีสารคาม (2567) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเป็นกระบวนการสร้างสื่อโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้เชี่ยวชาญ นักออกแบบ และผู้ใช้สื่อ เพื่อสร้างคุณค่าทางการศึกษาและทางสังคมในเวลาเดียวกัน

ภุชณิศา ศิริคุณภพ (2567) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี คือ การสร้างระบบการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่และสื่อสังคม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น เชื่อมโยง และเหมาะสมกับสังคม Thailand 4.0

ธนรักษ์ สันเทียมแก้ว (2567) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบสื่อและระบบที่เชื่อมโยงแนวคิด เนื้อหา และเทคนิคการสอน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้

พิจิตรา จอมศรี (2566) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีคือการออกแบบบทเรียนแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) โดยใช้กรณีศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง

สุกักร์ สงศรี และ พัทรินทร์ ขุมรักษา (2568) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการระบบสารสนเทศทางการศึกษาในอนาคต และการสร้างทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

Bates, A. W. (2023) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อโต้ตอบ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง

จากความหมาย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง วิธีปฏิบัติใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเดิมโดยอาจได้มาจากการคิดค้นพบวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมาหรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมและสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ได้รับการทดลองพัฒนาจนเป็นที่เชื่อถือได้แล้วว่าได้ผลดีในทางปฏิบัติ ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เกิดแรงจูงใจในการเรียน และช่วยให้ประหยัดในการเรียน

7.2 ความสำคัญของสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสื่อที่ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทั้งของผู้เรียน และครูผู้สอน ครูและผู้เรียนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อขึ้นมาใช้เอง รวมทั้งนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาว่า ในการเลือกใช้สื่อนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีสิ่งพิมพ์อย่างเพียงพอและให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อหรือห้องสมุดของสถานศึกษา ลักษณะของสื่อที่นำมาใช้จัดการเรียนรู้นั้นต้องมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างคุ้มค่าและกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดเวลา สื่อที่นำมาใช้ต้องสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสื่อประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมนำมาประกอบการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1. สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือค้นคว้า พจนานุกรม สารานุกรมภาพ พลิก แผ่นพับ โปสเตอร์และอื่น ๆ

2. สื่อประเภทเทคโนโลยี ได้แก่ วิดีทัศน์ แดปบันทึกลงเสียงสื่อคอมพิวเตอร์ช่วย สอนซีดีรอม อินเทอร์เน็ตและอื่น ๆ

3. ประเภทสื่ออื่น ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สื่อ กิจกรรมหรือ กระบวนการ เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต การทำโครงการ สื่อวัสดุ เครื่องมือและ อุปกรณ์ เช่น หุ่น จำลอง เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เป็นต้นอย่างไรก็ตามกระทรวงศึกษาธิการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทุกสาระการเรียนรู้และทุกช่วงชั้นและ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการ เรียนการสอน ดังนั้นสถานศึกษาสามารถผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาสามารถดำเนินวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบและ กระบวนการผลิต การใช้สื่อให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นสถานศึกษาต้องดำเนินการเกี่ยวกับการ เลือก การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาคือ

3.1 สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการพัฒนา ศักยภาพของ ครูผู้สอนให้สามารถเลือกและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพโดยการ เผยแพร่ เอกสารความรู้ การฝึกอบรม การประชุมสัมมนาและการศึกษาดูงาน เป็นต้น

3.2 สถานศึกษามีการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากบัญชี รายชื่อสื่อที่ผ่าน การประเมินคุณภาพทางวิชาการแล้ว

3.3 สถานศึกษาควรดำเนินการตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทำ หน้าที่จัดหา ผลิต พัฒนาและเก็บรักษา เผยแพร่และให้บริการสื่อเทคโนโลยี รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศ และแหล่ง เรียนรู้อื่น ๆ เช่น พัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเป็นศูนย์รวมสื่อและเทคโนโลยีเพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ของครู นักเรียนและชุมชน เป็นต้นอย่างไรก็ดีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา สถานศึกษาควรปฏิบัติ ดังนี้

3.3.1 ศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการ จัดการเรียน การสอนและการบริหารงานวิชาการ

3.3.2 ส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

3.3.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการ พัฒนางาน ด้านวิชาการ

3.3.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหาและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ

3.3.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 64 โดยกำหนดว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียนตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๆ โดยเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในเรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางาน ด้านวิชาการ
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น
5. ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแนว ทางการจัดกาห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิต
 - 5.1 ห้องสมุดที่เน้นมิติ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด”
 - 5.2 ห้องสมุดที่เน้นมิติ “แห่งภูมิปัญญาไทย”
 - 5.3 ห้องสมุดที่เน้นมิติ “สะดวกใช้”
 - 5.4 ห้องสมุดที่เน้นมิติ “สุนทรียภาพ”

ดังนั้น รูปแบบของห้องสมุดมีชีวิต จะเป็นไปตามสภาพของห้องสมุดแต่ละ แห่งเพราะ มีความพร้อมแตกต่างกัน การพัฒนาห้องสมุดเดิมให้กลายเป็นห้องสมุดมีชีวิตเพื่อให้ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ และให้ผู้บริการมีความสุข ต้องรู้สภาพปัจจุบันของห้องสมุดตนเอง รู้จักผู้ มาใช้บริการเป็นใครเขาพอใจแล้วหรือยังทำอะไรให้เขาพอใจเพิ่มมากขึ้น ชักจูงคนให้เขามาใช้ บริการเพิ่มมากขึ้นพยายามให้คนอยู่ใช้ห้องสมุดให้มากที่สุด มีวารสารและหนังสือพอเพียงแก่ความ ต้องการของผู้ใช้ มีบริการและกิจกรรมหลากหลายรูปแบบให้ผู้ใช้นี้มีความสุขสนุกสนานและได้รับ ประโยชน์จากห้องสมุด การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ และสามารถเข้าถึงสารสนเทศ

สุรินทร์ บุญสนอง (2553) กล่าวถึงความสำคัญ สื่อ นวัตกรรม มีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการ ทั้งนี้เนื่องจากในโลกยุคโลกาภิวัตน์โลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาในบางเรื่อง เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกันจำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย การผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ให้เพิ่มมากขึ้นด้วยระยะเวลาที่สั้นลง การใช้นวัตกรรมมา ประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาก็มีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กล่าวโดยสรุป นวัตกรรมการศึกษาเกิดขึ้นตาม สาเหตุใหม่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเพิ่มปริมาณของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้นักเทคโนโลยีการศึกษาต้องหานวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนได้มากขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว การเรียนการสอนจึงต้อง ตอบสนองการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วและเรียนรู้ได้มากในเวลาจำกัด นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงต้องค้นหานวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์นี้

3. การเรียนรู้ของผู้เรียนมีแนวโน้มในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นตามแนวปรัชญาสมัยใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนวัตกรรมการศึกษาสามารถช่วยตอบสนองการเรียนรู้ตามอัตราตามความสามารถของแต่ละคน เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI (Computer Assisted instruction) การเรียนแบบศูนย์การเรียน

4. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีโทรคมนาคม ที่ส่วน ผลักดันให้มีการใช้วัตกรรมการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้คอมพิวเตอร์ มี ขนาดเล็กลง แต่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิด การสื่อสาร ไร้พรมแดน นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงคิดค้นหาวิธีการใหม่ๆ ในการประยุกต์ใช้ระบบ เครือข่าย คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเรียนรู้ ที่เรียกว่า “Web-based Learning” ทำให้สามารถ เรียนรู้ในทุกที่ ทุกเวลาสำหรับทุกคน (Anywhere, Anytime for Everyone) ถ้าหากผู้เรียนสามารถ ใช้อินเทอร์เน็ตได้

จากแนวคิดนักการศึกษา ผู้วิจัยสรุปความสำคัญของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ได้ ดังนี้

1. การเพิ่มปริมาณของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเทคโนโลยีการศึกษาต้องหานวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนได้มากขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว การเรียนการสอนจึงต้องตอบสนอง การเรียนการสอนแบบใหม่ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วและเรียนรู้ได้มากในเวลา จำกัดนัก เทคโนโลยีการศึกษาจึงต้องค้นหานวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์นี้

3. การเรียนรู้ของผู้เรียนมีแนวโน้มในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นตามแนวปรัชญา สมัยใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนวัตกรรมการศึกษา สามารถช่วยตอบสนองการเรียนรู้ตามอัตรา ภาพตามความสามารถของแต่ละคน เช่นการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI (Computer Assisted instruction) การเรียนแบบศูนย์การเรียน

4. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีโทรคมนาคม มีส่วนผลักดันให้มีการใช้วัตกรรมการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้คอมพิวเตอร์มี ขนาดเล็กลง แต่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิด การสื่อสาร ไร้พรมแดน นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงคิดค้นหาวิธีการใหม่ๆ ในการประยุกต์ใช้ระบบ เครือข่าย คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเรียนรู้ทำให้สามารถเรียนรู้ในทุกที่ทุกเวลาสำหรับทุกคน ถ้าหากผู้เรียน สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้

7.3 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และแนวทางปฏิบัติ ของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีการจัดหาสื่อการเรียนรู้ หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยสถานศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ส่งเสริม ความรู้ให้ครูผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาประยุกต์ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้

3. เลือกและใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

5. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการ เรียนรู้ของผู้เรียน

6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและ การใช้สื่อเป็นระยะ และสม่ำเสมอ

สุคนธ์ ลิณธพานนท์ (2553) กล่าวถึง องค์ประกอบที่เป็นมิติสำคัญของนวัตกรรม มี อยู่ 3 ประการ คือ

1. ความใหม่ (Newness) หมายถึง เป็นสิ่งใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจเป็นตัว ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการ โดยจะเป็นการปรับปรุงจากของเดิมหรือพัฒนาขึ้นใหม่เลยก็ได้

2. ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Benefits) หรือการสร้างความสำเร็จ ในเชิงพาณิชย์ กล่าวคือ นวัตกรรม จะต้องสามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้จากการพัฒนาสิ่งใหม่นั้น ๆ ซึ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอาจจะวัดได้เป็นตัวเงินโดยตรง หรือไม่เป็นตัวเงินโดยตรงก็ได้

3. การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ (Knowledge and Creativity Idea) สิ่งที่จะเป็นนวัตกรรมได้นั้นต้องเกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานของการพัฒนา ให้เกิดซ้ำใหม่ ไม่ใช่เกิดจากการลอกเลียนแบบ การทำซ้ำ เป็นต้น

ผู้วิจัยสรุปว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ จัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการ ประสานความร่วมมือในการผลิตจัดหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. การวางแผนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา ต้องดำเนินการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ก่อนเปิดภาคเรียน การศึกษา ฝ่ายบริหารงานวิชาการครู ร่วมกันวิเคราะห์สภาพ ปัญหา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผน แนวทาง เพื่อส่งเสริม และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาผู้บริหาร ฝ่ายบริหารงานวิชาการ
4. จัดประชุมชี้แจงนโยบายและแผนส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แก่ครู ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และสามารถนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันได้ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณการผลิตสื่อการสอนอย่างเพียงพอและที่หลากหลาย
5. จัดอบรมครูในการใช้สื่อ ICT เครื่องช่วยสังคมออนไลน์ มาประกอบการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีการประเมินผลการส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการ สังเกต สัมภาษณ์ สอบถามผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนให้ผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติต่อไป
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการ ใช้สื่อ เป็นระยะ และสม่ำเสมอ
7. รายงานผลการใช้สื่อและแนวทางการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การนำเอา เครื่องมือใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการใช้สื่อการสอนและ เทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการสอนและการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และการสร้างความร่วมมือ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากเครือข่ายสถานศึกษาหรือ หน่วยงานด้านการศึกษาอื่น ๆ

2.4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

2.4.1 ความหมายของโรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนขนาดเล็ก ตามความหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ระบุเอาไว้ว่า คือ สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในปี 2560 มีการยุบโรงเรียนขนาดเล็กไปแล้วกว่า 100 โรงเรียน เนื่องจากไม่มีเด็กนักเรียน และในจำนวน 30,000 กว่าโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดของ สพฐ. มีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีเด็คน้อยกว่า 120 คน ประมาณ 15,000 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน ประมาณ 1,000 โรงเรียน

2.4.2 ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก

ปัญหาที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประสบเกี่ยวกับสถานศึกษาขนาดเล็กนั้น คือการที่โรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่จำนวนมากนั้น ไม่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้ ซึ่งนายสุริยา ช้องเสนาะ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รวบรวมและสรุปถึงปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่ประสบปัญหาสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ อันได้แก่

1. โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหานักเรียนออกกลางคัน และการเลือกทำงานหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายนักเรียนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาล โดยคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มี จำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง

3. ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่มีความยากลำบากในการจัดการศึกษาให้มี

ประสิทธิภาพค่อนข้างมาก ด้วยเพราะงบประมาณที่มีจำกัด ทำให้ไม่อาจจัดสรรสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการส่งเสริมการศึกษาได้อย่างเหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาในระยะยาว โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติชั้น ป.6 ของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. รอบที่ 2 ซึ่งพบว่าโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียน

แม้โรงเรียนขนาดเล็กจะดูเหมือนเป็นภาระด้านงบประมาณในระบบการศึกษา แต่ถ้ามองในมุมที่กลับกันแล้ว ก็อาจจะเป็นโอกาสที่ดีในการส่งเสริมการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้นๆ ได้เช่นกัน ด้วยพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่คือโรงเรียนเล็กๆ ที่กระจายตัวอยู่ในชุมชนที่อยู่ห่างไกล ซึ่งถ้าชุมชนเข้มแข็ง แล้วเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาก็อาจเป็นโอกาสดีที่จะสนับสนุนให้โรงเรียนเติบโตไปตามบริบทของชุมชนนั้นๆ อย่างมีคุณภาพได้ โดยผ่านรูปแบบการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ซึ่งได้มีการนำเสนออีกนอ้อมมากมาย

2.4.3 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้ผล สรุปมาเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 : การจัดการเรียนรู้แบบรวมชั้นเรียน ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้แบบช่วงชั้นและการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยวิธีการยุบชั้นเรียน ให้โรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นสามารถจัดการเรียนการสอนได้โดยไม่ทิ้งห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนสามารถปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

รูปแบบที่ 2 : การบูรณาการหลักสูตร เป็นการนำความรู้มารวบรวมประมวลไว้ในหน่วยเดียวกัน สำหรับโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เป็นอยู่รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ให้บังเกิดผลตามที่ต้องการ สำหรับการบูรณาการเนื้อหา รายวิชา สามารถดำเนินการได้โดยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร จากนั้นนำวัตถุประสงค์ตลอดจนเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มวิชาที่สอดคล้องกันมาเชื่อมโยง สู่การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ แล้วนำมากำหนดกิจกรรม เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ ได้ครั้งเดียวพร้อมกันในแต่ละช่วงชั้น

รูปแบบที่ 3 : ความร่วมมือจากชุมชน เพื่อแก้ปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วน ในเรื่องการขาดแคลนครู งบประมาณไม่เพียงพอ และขาดสื่อเทคโนโลยี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา องค์กรท้องถิ่น เครือข่ายสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งเป็น

แรงสนับสนุนให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการพัฒนาต่อยอดทั้งในด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบที่ 4 : การใช้ ICT ในการพัฒนาคุณภาพ โดย สพท. หลายแห่งได้นำเทคโนโลยีมาใช้ อย่างหลากหลาย เช่น รถคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ (Mobile unit) เพื่อให้บริการนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล การส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยการรับสัญญาณ การสอนทางไกลจาก โรงเรียนไกลกังวลหัวหิน เป็นต้น

รูปแบบที่ 5 : รูปแบบโรงเรียนเครือข่าย เป็นการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนหลัก และ โรงเรียนเครือข่ายในการวางแผนการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารและครูได้รับ การพัฒนาจน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบที่ 6 : ผสมผสานด้วยวิธีการหลากหลาย โดยเป็นการผสมผสานรูปแบบหลายๆ รูปแบบเข้าด้วยกัน

รูปแบบที่ 7 : การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบที่มีผู้บริหารใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเป็น ประชาธิปไตยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นที่ยอมรับของทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาตลอดจนมุ่งมั่นสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จะเห็นได้ว่า การยุบควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กนั้น อาจไม่ใช่คำตอบของทั้งหมด ยังมี โรงเรียนขนาดเล็กอีกหลายโรงที่พร้อมพัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน และทำให้เด็กในพื้นที่ห่างไกล ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามบริบทของพื้นที่ที่ได้อาศัยอยู่ และถึงแม้ว่า โรงเรียนขนาดเล็ก จะมี คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่มันก็ไม่ได้หมายความว่าโรงเรียนขนาดเล็กไม่ควร จะมีอยู่ เพราะในบางพื้นที่ ในถิ่นทุรกันดาร โรงเรียนเพียงหนึ่งแห่ง หรือครูเพียงหนึ่งคน ก็มีคุณค่า มากพอสำหรับเด็ก ๆ

2.4.4 สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดเล็ก

การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ย่อมส่งผลถึงคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหาร จัด การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึง พอใจ ซึ่งคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561 ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สรุปปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1. ปัญหาด้าน คุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกกรอบสาม

พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) มีจำนวนร้อยละ 2 อยู่ในระดับ ปรับปรุง ร้อยละ 67.91 อยู่ในระดับพอใช้และร้อยละ 29.99 อยู่ในระดับดีและเมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกช่วงชั้นในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดอื่น 2. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ สภาพบริบทของการคมนาคมที่ผ่านมานับว่าไม่ค่อยสะดวกมากนัก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประชากรที่อาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลงเนื่องจากการคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อัตราส่วนครูต่อ นักเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ

นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษอยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ อยู่บนภูเขา สูง บนเกาะ นักเรียนมีปัญหาในการเดินทาง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาอีกประการหนึ่งคือ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานต่างถิ่นทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างมาก 3. ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและมีจำนวนนักเรียนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาเต็มความสามารถ เพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อย สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัดซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัดและที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพ ในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน 5. ปัญหาที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การขาดแคลนครู (ทั้ง ๆ ที่อัตราส่วน ครูต่อนักเรียนของทั้งประเทศก็ไม่ต่างจากอัตราส่วนของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย) จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ต้องใช้ครูวิชาเอกอย่างหนึ่งไปสอนอีกวิชาหนึ่ง มีปัญหาครูย้ายออกบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ และครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้จึงส่งผลทำให้ ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1. การศึกษามาช่วยแก้ปัญหาความยากจน ให้เด็กในชนบทยากจนได้รับโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และลดภาระค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง 2. มีกระบวนการ

ยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัด รถโมบายคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ การหมุนเวียนครูเข้าสอน การพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ ด้าน ICT รูปแบบ e-Learning สร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยช่วยเหลือแบ่งปันในเรื่องทรัพยากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์การแลกเปลี่ยนความรู้ ในเรื่องนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนที่ได้ทดลองแล้วเห็นว่าเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทั่วโลก โดยการใช้อินเทอร์เน็ต การพัฒนาใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์วิธีการ งบประมาณ ตลอดจนรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบท เช่น เรียนรวม ทั้งโรงเรียน เรียนรวมเป็นช่วงชั้น เรียนรวมบางวิชา เรียนคละชั้นเรียนแบบบูรณาการ เป็นต้น 3. ส่งเสริมสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการ พัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยช่วยเหลือแบ่งปันในเรื่องทรัพยากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ 4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เช่น จัดทำแผนยุทธศาสตร์เร่งพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถยุบได้ กำหนดยุทธศาสตร์การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้นโยบาย การพัฒนาการศึกษา โดยจัดตั้ง “โรงเรียนดีศรีตำบล” สร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนสร้างวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เช่น เสอเพลอโมเดล เครือข่ายแก่งจันทน์โมเดล สามเกลอโมเดล ไตรภาคีศูนย์เรียน รวมโรงเรียนบ้านยางน้อย ศูนย์ปัญญาวิทย์คาร CPACC 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ใจประสานโมเดล เครือข่ายเรียนรวม “ภูหลวงพัฒนา” การบริหารจัดการแบบศูนย์โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กหุ้นส่วนที่ดีของท้องถิ่นชุมชน 5. เพิ่มงบประมาณ เงินอุดหนุนรายหัวให้กับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษาที่มีนักเรียน 120 คนลงมา และโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน 300 คนลงมา 6. จัดทำโครงการวิจัยเพื่อกำหนดอนาคตโรงเรียนขนาดเล็กของประเทศไทยภายใต้หลักการ สำคัญ 3 ประการ คือ 1) คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) สิทธิและโอกาสในการได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของชุมชนคนไทยทุกคนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และ 3) ประสิทธิภาพการ บริหารจัดการของภาครัฐ 7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนแต่ละชั้นในทุกกลุ่มสาระอย่างมีคุณภาพ

2.4.5 การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมา

วิสัยทัศน์

โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. สร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตพื้นที่บริการอย่างทั่วถึง

3. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
2. ผู้เรียนมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตร และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

3. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะการบริหาร การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

4. โรงเรียนบริหารจัดการรูปแบบการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
มาตรการ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

1.1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนในเขตพื้นที่เฉพาะ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มที่ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร สามารถอ่าน เขียนและสื่อสารภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

2.1 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

2.2 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

3.2 พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET)

3.3 ส่งเสริม สนับสนุนการทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3.4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี Digital Platform

3.5 ส่งเสริมการใช้ New DLTV/DLIT

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

4.1 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยอาศัยพื้นฐานความร่วมมือ

4.2 พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลให้มีการใช้บุคลากรครูร่วมกันเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

5.1 ยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

5.2 กระจายอำนาจให้กับเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

5.3 กำหนดมาตรการควบรวมโรงเรียน เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยให้มีเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการ ในรูปแบบโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล กลุ่มโรงเรียน และภาคี เครือข่าย

5.4 กำหนดมาตรการความก้าวหน้า สร้างแรงจูงใจ และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

5.5 สนับสนุนงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ ให้เพียงพอที่จะมีคุณภาพตามมาตรฐาน

5.6 สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และช่องทางการสื่อสาร เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5.7 พัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบตามบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่บนพื้นฐานการวิจัยและพัฒนา และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

การดำเนินงาน

1. การดำเนินการระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ประกาศนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นวาระแห่งชาติและต้องเป็น นโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่อง สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ทุกระดับ

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 สร้างความเข้าใจกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตให้ตระหนักรู้ นโยบาย และแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

1.4 ปรับแก้กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย เช่น ระเบียบการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ เป็นต้น (ในกรณีที่ไม่ออกเนื่องจากอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประสานดำเนินการต่อหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการ)

1.5 กระจายอำนาจให้กับเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ในการ บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

1.6 สร้างแรงจูงใจ เพื่อเป็นการดำเนินการกระตุ้น และช่วยเหลือสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ให้มีความเข้มแข็งในการดำเนินการ เช่น ประกาศเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษา การให้รางวัลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนที่ดำเนินการ ประสพผลสำเร็จ

1.7 ปรับระบบการสนับสนุนงบประมาณด้านวิชาการ การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.8 ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ

1.9 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.10 ดำเนินการวิจัยพัฒนาเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และรายงานผล การดำเนินงาน

2. การดำเนินการระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างความตระหนักรับรู้กับผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง ให้เห็นชอบในหลักการ ตามนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 จัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดเป็นรายโรงเรียน

2.4 จัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสนอต่อ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เพื่อให้ความเห็นชอบ

2.5 กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

2.6 ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

2.7 นิเทศติดตาม กำกับและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.8 กระตุ้นช่วยเหลือโรงเรียนที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้

2.9 ประชาสัมพันธ์รูปแบบที่หลากหลาย

2.10 ดำเนินการวิจัย ประเมินผล และรายงานผล

3. การดำเนินการระดับโรงเรียน

3.1 สร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันศาสนา ให้ตระหนักรับรู้ถึงเหตุผลและความจำเป็นของทางราชการในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารบุคลากรงบประมาณ และคุณภาพการศึกษา

3.2 ส่งเสริมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 วิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม ในบริบทของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน

3.4 สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

3.5 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูนักเรียนและชุมชนโดยจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน

3.6 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่อสาธารณชน

2.5. สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ประวัติความเป็นมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคที่หนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญ ได้ตามความสามารถ ความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม บทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 9 กำหนดให้การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ก่อนจะดำเนินการตามภารกิจใด ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า

(2) การกำหนดแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการตาม (1) ต้องมีรายละเอียดของขั้นตอน ระยะเวลา และงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ ของภารกิจและตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ

(3) ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่ ก.พ.ร. กำหนด

(4) ในกรณีที่มีการปฏิบัติภารกิจหรือการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการเกิดผลกระทบ ต่อประชาชนให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการแก้ไข หรือบรรเทาผลกระทบนั้น หรือเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

มาตรา 16 ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นในแต่ละปีงบประมาณให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยให้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งประมาณการรายได้ รายจ่าย และทรัพยากรอื่นที่ต้องใช้

สำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2547 ข้อ 8 ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการตาม มาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ภายในกำหนดเวลา

วิสัยทัศน์ (Vision)

“คุณภาพการศึกษาได้มาตรฐานสากล บนความมุ่งมั่นของครู”

พันธกิจ (Mission)

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานการศึกษาในสังกัดทุกระดับ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
3. พัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ให้ได้มาตรฐานการศึกษาของชาติและนานาชาติ
4. สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

5. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. เพิ่มขีดความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยอาศัยการวิจัยและเทคโนโลยี
7. พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ เน้นการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา

เป้าหมาย (Goals)

1. ผู้เรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาวะที่เหมาะสมตามวัย มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และปรับตัวต่อเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี
2. ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ พร้อมก้าวสู่สากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ครูผู้สอน หมายถึง สอนศิษย์หรือถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์มีหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้รอบรู้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาในทุกๆ ด้าน รวมทั้งให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรม จริยธรรม ตามที่สังคมปรารถนา
4. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบต่อ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ
5. สถานศึกษา มีความเป็นอิสระในการบริหารงานและจัดการเรียนรู้ ร่วมมือกับชุมชน ภาคเอกชนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับพื้นที่ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ในทุกมิติเป็นโรงเรียนนวัตกรรม
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการบริหารงานเชิงบูรณาการ เป็นสำนักงานแห่งนวัตกรรมยุคใหม่ ใช้ข้อมูลสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาในการขับเคลื่อนคุณภาพ กำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลอย่างเป็นระบบ

ภารกิจ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด

เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1. มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่

กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการหรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตร การศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

(3) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

2. ข้อ 5 แห่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้ สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ความต้องการของท้องถิ่น

(2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานใน เขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

(3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา

(4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่ การศึกษา

(5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา

(6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา

(8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

(9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

(11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไประหว่างองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(12) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

บริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

โรงเรียนขนาดเล็กใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตารางที่ 2.3 จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตำแหน่ง	จำนวน
ผู้บริหารสถานศึกษา	102
ครูผู้สอน	611
รวม	713

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน

2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ประภาภรณ์ พลรักษ์, นริศนันท์ เดชสุระ, และ พรเทพ รู้แผน (2560) ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการนิเทศ รองลงมาคือด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศ 2) แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่สร้างขึ้นโดย มีความตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชาการ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน 37 รายการปฏิบัติได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายใน สถานศึกษา ประกอบด้วย 9 รายการปฏิบัติ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 10 รายการ ปฏิบัติ 3) ด้านการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 รายการปฏิบัติ และ 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 10 รายการปฏิบัติ

กมลรัตน์ แก่นจันทร์ (2560) ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ การนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

พนม วิสัยหล้า (2560) ได้ศึกษา สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน มีความตื่นตัวในเรื่องของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก และต้องการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา เพื่อส่งผลต่อ

คุณภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนั้นเมื่อผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงานต่าง ๆ ตลอดจนครูผู้สอนได้ร่วมมือกันจึงจัดให้มีการอบรม ประชุม สัมมนา ทั้งในระดับโรงเรียนระดับศูนย์เครือข่าย และระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรับรู้นโยบายและแนวปฏิบัติต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ อาจเกิดขึ้น โดยมีการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับทราบถึงนโยบายต่าง ๆ และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านเพื่อก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอน และการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

อัครพร อูระงาม (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักเขตพื้นที่ศึกษาการศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่าประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ตัวชี้วัดรวม 22 ตัวชี้วัดได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรศึกษา มีจำนวน 4 ตัวชี้วัด ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ จำนวน 4 ตัวชี้วัดด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 2 ตัวชี้วัด ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัดด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด ด้านการแนะแนวการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัดและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

พัทธมน สระแก้ว, ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ (2560) ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปัญหามาก ($\bar{X} = 3.96$, $S.D. = .69$) ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาทุกภาคส่วนควรให้ความร่วมมือคนในการทำงานเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและเกิดผลดีแก่ผู้เรียน

จตุฤทธิ์ สัมฤทธิ์ (2561) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือด้านการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}$

= 3.06) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.04$) และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือด้านการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.31$)

สมคิด นาคขำ, ชุติศักดิ์ เอกเพชร, ศิวพร ละหารเพชร (2562) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็น ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ครูที่มีเพศและวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประสพการณ์ทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการศึกษาแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย นำผลการประกันคุณภาพภายในมาพัฒนาสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม จากผลการวิจัยสถานศึกษาควรจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครองชุมชนท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน อย่างเหมาะสมปรับปรุงระบบสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนส่งเสริมให้ครู มีการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

เจนจิรา เวียนสุข (2562) การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหารณพาราม ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหารณพารามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ กำหนดนโยบายและแนวทางในการใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของผู้เรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา 2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหารณพารามมีทั้งหมด 13 แนวทาง

จิตรัตน์ วรรณพันธ์, สมหญิง จันทุไทย (2563) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูต่อ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและการ เทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและระดับการศึกษา พบว่าโดยรวมและทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ณัฐณิกันต์ ทองโคตร, วานิช ประเสริฐพร (2564) ได้ศึกษา แนวทางการบริหารงาน วิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรองลงมา คือ ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้ สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 6) ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3. แนวทางในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้ครูใช้วิธีการสอน และใช้เทคนิคที่หลากหลาย ควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ประชุมชี้แจง และ แต่งตั้ง คณะกรรมการ/คณะทำงานให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ต่าง ๆ ก่อนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ประชุมคณะครูและแต่งตั้ง คณะกรรมการในการดำเนินงาน กำหนดปฏิทินการดำเนินการนิเทศที่ชัดเจน กำหนดแนวทางการ นิเทศที่ชัดเจน ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีและสะท้อนผลการนิเทศในภาพรวมตามวาระการประชุม ประจำเดือน 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ จัดทำ คู่มือ ดำเนินงานตามแผน PDCA ควบคุมตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 6) ด้าน การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ดำเนินการจัดทำคู่มือ ระเบียบ กำหนดเกณฑ์ และแนวปฏิบัติ

อาคม ยุพานิชย์ (2565) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการบริหารงานด้าน วิชาการของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษารองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 2. ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้บริหารขาดการประชุมทำความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับการปรับ โครงสร้างหลักสูตรส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูผู้สอนทำ การเรียนการสอนโดยยึดหนังสือ และโรงเรียนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลไม่สอดคล้องกับ แนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่ตามลำดับ 3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ควรส่งเสริมให้มีการประชุมวางแผนพัฒนาหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำการเรียนการสอนโดยการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้เพื่อให้เกิด ความหลากหลายมากขึ้น และจัดทำระเบียบข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่ ตามลำดับ

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Agthe (2007) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทหน้าที่ของครูใหญ่และครูในด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่และครูยอมรับว่างานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องร่วมกันทำเป็นหมู่คณะ โดยทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน ครูใหญ่ทำหน้าที่บริหารงานอื่น ๆ มากเกินไป ควรให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้น ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่าโครงการสอนของอำเภอมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรของโรงเรียน นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่จากผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงานและมีการทำงานเป็นหมู่คณะมากยิ่งขึ้น

Misty (2007) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองในหนึ่งตำบลในรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาโดยการมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนได้รับความสนับสนุนจากชุมชน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอน จำนวน 165 คนปี ค.ศ. 2007 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการบริหาร งานวิชาการโดยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ช่วยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นและสูงขึ้น

Piercy (2007) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูปฏิบัติการในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ เกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านวิชาการที่ทดลองใช้ในโรงเรียน ในระหว่างปี 1988-1989 จากการศึกษาเปรียบเทียบครูที่ให้ความสำคัญในกิจกรรมทางด้านวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร นักเรียน ชุมชน และผู้ร่วมงานพบว่า ครูปฏิบัติการสอนที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตร นักเรียนและผู้ร่วมงานมีความคิดเห็นว่าตนเองประสบความสำเร็จมากกว่าครูปฏิบัติการสอนที่ไม่ได้เน้นความสำคัญในด้านนี้

Bugg (2009) ได้วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนพัฒนา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมลรัฐอิลลินอยส์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการการศึกษาของมลรัฐในโครงการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนา แผนที่ใช้เป็นตัวกระตุ้นการพัฒนากระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในโรงเรียนมัธยมปลายของรัฐการศึกษาครั้งนี้เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตที่โรงเรียนสองแห่งใช้การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า การประกัน คุณภาพมีผลดีต่อแผนการสอนในโรงเรียนทั้งสองแห่ง ก่อนที่จะมีการนำการประกันคุณภาพและ แผนพัฒนามาใช้โรงเรียนทั้งสองแห่งยังไม่ได้ใช้ระเบียบโครงสร้างในการปรับปรุงโรงเรียน ถึงแม้ว่าการ ประกันคุณภาพจะประสบ

ความสำเร็จในเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุง แต่ยังเป็นที่ถกเถียงว่าสิ่งแวดลอม บางประการอาจทำให้โรงเรียนไม่สามารถค้นหาปัญหาที่แท้จริงได้ โรงเรียนในชนบทสามารถใช้ กระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นการพัฒนาโครงสร้างการจัดระเบียบของโรงเรียนใน ขณะที่โรงเรียนในเมืองไม่สามารถทำตามกระบวนการได้สำเร็จ นอกจากนี้โครงร่างของการประกัน คุณภาพสามารถช่วยโรงเรียนในการพัฒนาวัฒนธรรม การปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การขาดตัวแปรบางตัวเช่น ภาวะผู้นำ ทรัพยากรทางการเงิน ทำให้กระบวนการไม่สามารถบรรลุ เป้าหมาย

Grossman (2009) ได้ศึกษาวิจัย แนวทางการบริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศของโรงเรียน พบว่า การพัฒนางานวิชาการของที่ดี ต้องดำเนินการโดยการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ โดยมีวิธีปรับปรุงวิธีการสอน สนับสนุนให้พัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการนิเทศการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการวางแผน ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล

Hayward (2011) ได้ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบระหว่างสังคมอารมณ์และความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 นักเรียนในโปรแกรมเร่งรัดและโปรแกรมเดิม ผลการวิจัยพบว่า สังคมอารมณ์และความสำเร็จทางวิชาการระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษาเร่งด่วนและแบบดั้งเดิมเป็นการวัดโดยระบบการประเมิน พฤติกรรมของเด็กด้วยตนเอง รายงานของฟอร์มบุคลิกภาพ (BASC-SRP) และการทดสอบแคลิฟอร์เนียมาตรฐานและรายงานการสอบ (STAR) ผลการประเมินพบว่า โปรแกรมเร่งรัดเหมาะสมสำหรับส่งเสริมความสำเร็จในการสอบของนักเรียนในระดับมหาวิทยาลัยและนักเรียนในโปรแกรมแบบดั้งเดิมพบว่าส่งเสริมในเชิงบวกโดยการให้ครูผู้บริหารการศึกษาและโรงเรียนที่มีความรู้ในการพัฒนาวิธีการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพและการปรับปรุงหลักสูตรจะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Angela (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำทางวิชาการการเรียน การสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองเวอร์จิเนีย วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเพื่อ การตรวจสอบทางวิชาการ วิสัยทัศน์ โครงสร้าง ประสิทธิภาพโดยรวมและความไว้วางใจของ ผู้ปกครองนักเรียน พฤติกรรม ความเป็นผู้นำการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้คือครูสอนเต็มเวลาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองเวอร์จิเนีย จำนวน 35 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่ามุมมองในแง่ดีของครูคือการสร้างเอกภาพ เน้น ประสิทธิภาพโดยรวมและความไว้วางใจ ของผู้ปกครองนักเรียน สร้างความเป็นผู้นำของการเรียนการสอน และ

แสดงถึงสัมพันธเชิงบวกระหว่าง นักวิชาการและ ความสำเร็จของนักเรียน สำหรับสถานะ ทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์โดยตรง ระหว่างความเป็นผู้นำการเรียนการสอน และนักเรียน

Joseph et al. (2012) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ คือด้านของความโปร่งใสของ ผู้บริหารและความขัดแย้งของบุคลากรในโรงเรียนที่ไม่มีความร่วมมือร่วมกัน

UNESCO (2014) ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในระดับ มัธยมศึกษา ได้สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรของประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งได้แก่ อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกาว่าปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนเอกสารและขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมครู เกี่ยวกับหลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้ายคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้ของผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายงานนิเทศและวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาในรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 278 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานนิเทศที่มีอันดับความสำคัญสูง ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะนำ งานบริหาร งานวิชาการ และงานนิเทศภายในโรงเรียน เกี่ยวกับเวลาในการทำงานที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาน้อยที่สุด คือ งานเกี่ยวกับวัสดุ ส่วนงานที่ผู้บริหารใช้เวลามากที่สุด คือ งานนิเทศภายในโรงเรียน งานเกี่ยวกับหลักสูตรงานการสอนและงานแนะนำ เทคนิคการนิเทศที่ได้ผล ได้แก่ วิธีเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วนวิธีที่ได้ผลน้อยคือ วิธีใช้เอกสาร

Brophy (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการพัฒนางานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเมืองฮาร์ทฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากครูนั้นมีหน้าที่หลายอย่างนอกเหนือจากงานสอน จึงไม่มีเวลาที่จะเตรียมจัดทำสื่อ และไม่มีเวลาชำนาญในการจัดหาสื่อในคอมพิวเตอร์

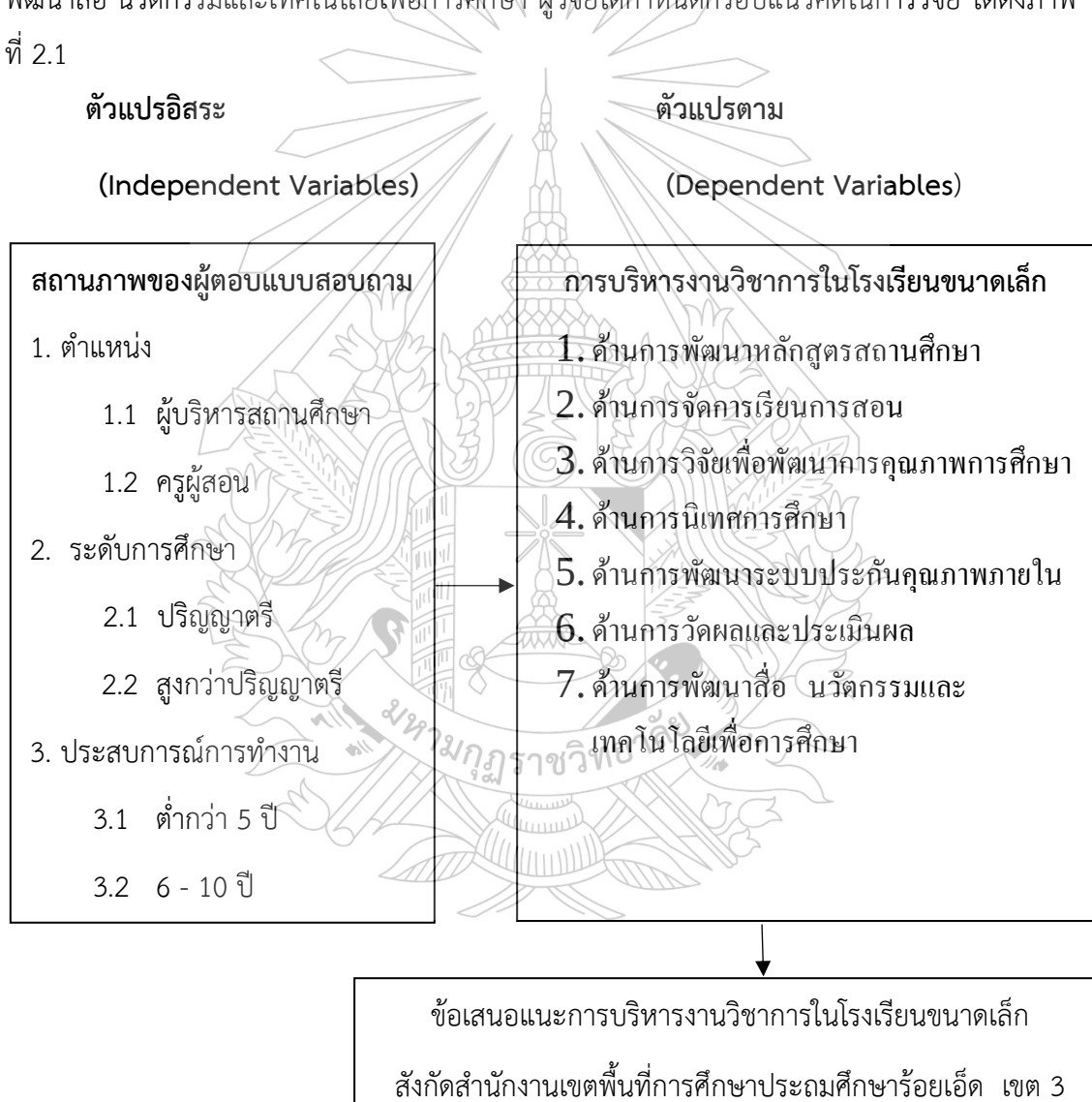
จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนในหลายด้าน เช่น ด้านการพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การนิเทศภายในหรือการนิเทศการศึกษา การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนยังมีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงพัฒนาแก้ไข เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักสำคัญที่สุดของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน

จะต้องให้ความสำคัญ มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ กระตุ้นและสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาดตนเองและพัฒนางานอยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เครื่องมือวัดผลประเมินผลเข้ามาช่วยในการพัฒนา ส่งเสริมงานวิชาการประสานความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงาน องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดหมายผู้เรียนมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพอยู่เสมอ



2.7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการ จากแนวคิดของนักศึกษาและนักวิชาการ ประกอบด้วย 1) อนุวัฒน์ ชัมมะปาละ (2561) 2) แววดา ชุ่มอิม (2562) 3) ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562) 4) เบญจภรณ์ รัษฎระนา (2560) 5) เพ็ญประภา ศรีมะโรง (2560) 6) ญาดา วิวัฒนาทร (2562) 7) ศุภวรรณ สุธัมมา และคณะ (2564) 8) กระทรวงศึกษาธิการ (2567) ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 7 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน 6) ด้านการวัดและประเมินผล 7) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 713 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 102 คน ครูผู้สอน จำนวน 611 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 254 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 36 คน ครูผู้สอน จำนวน 218 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 - 610) และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แยกตามอำเภอ จำนวน 5 อำเภอ

อำเภอ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
โพธารอง	29	190	219	12	75	87
โพธิ์ชัย	13	91	104	2	32	34
หนองพอก	16	81	97	3	24	27
เสลภูมิ	40	235	275	18	85	103
เมยวดี	4	14	18	1	2	3
รวม	102	611	713	36	218	254

3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open end)

3.3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2545)
3. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามแต่ละข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of item objective congruence) โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้

ให้คะแนน	+1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์
ให้คะแนน	0	ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์
ให้คะแนน	-1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและพิจารณาให้เห็น เกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. พระครูชัยรัตนกร, ดร. เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
2. นายชัชชัย เพียรชนะ วัดผลและประเมินผล
3. นางจิรายุส มะโนชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและภาษา

ความสอดคล้องของข้อคำถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.67-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเสนอแนะ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้บริหารของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พร้อมด้วยแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวเอง

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ทั้งโดยภาพรวมรายด้าน

และรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.51 - 4.50 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
2.51 - 3.50 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.51 - 2.50 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
1.00 - 1.50 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าระดับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้ t-test (Independent Samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง และ ประสิทธิภาพการทำงาน ใช้ F- test (One-Way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe')

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3.6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

$$\text{สูตร } \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่ +1		แน่ใจว่าสอดคล้อง
0		ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
-1		แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

2) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α เป็นสัมประสิทธิ์แอลฟา
 k เป็นจำนวนข้อคำถาม
 S_i^2 เป็นความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i
 S_t^2 เป็นความแปรปรวนของคะแนนรวม t

3.6.2 สถิติพื้นฐาน

1) ร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{\Sigma X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

ΣX = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

3) สูตรหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตร ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2543, หน้า 352)

$$\text{สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{N(\Sigma X) - (\Sigma X^2)}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ΣX^2 แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

1) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแก่กัน (Independent) คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ดังนี้

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจง

แบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1 \ \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2

$S_1^2 \ S_2^2$ แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มที่ 2

$n_1 \ n_2$ แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2

2) ค่า F-test (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป
คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Significant level)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มี ตำแหน่ง และระดับการศึกษาต่างกัน โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี ของเชฟเฟ (Scheffe')

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

4.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ในการวิจัยเรื่องนี้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 254 คน ใช้การแจกแจงหาความถี่ (Frequency) และคำนวณร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ค่าความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	36.00	14.2
2. ครูผู้สอน	218.00	85.8
รวม	254	100.0
ระดับการศึกษา		
1. ปริญญาตรี	185	72.8
2. สูงกว่าปริญญาตรี	69	27.2
รวม	254	100.0
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	52	20.5
2. 5-10 ปี	96	37.8
3. 10 ปีขึ้นไป	106	41.7
รวม	254	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ ตอบแบบสอบถามตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ครูผู้สอน จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8 มีระดับปริญญาตรี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 5-10 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 10 ปีขึ้นไป จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 4.2-4.13

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจักษ์ศิลปาคมร้อยเอ็ด เขต 3

การบริหารงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.82	0.18	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.94	0.12	มากที่สุด
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.40	0.64	มาก
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.84	0.19	มากที่สุด
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.88	0.38	มากที่สุด
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.80	0.23	มากที่สุด
7. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.45	0.23	มาก
เฉลี่ยรวม	4.73	0.28	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S.D.=0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.94, S.D.=0.12) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X}$ = 4.88, S.D.=0.38) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.84, S.D.=0.19) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.82, S.D.=0.18) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.80, S.D.=0.23) ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.28) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.40, S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนกระบวนกรการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น	4.55	0.59	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน	4.76	0.43	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม	4.84	0.37	มากที่สุด

4. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	4.97	0.16	มากที่สุด
5. โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุด และเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย	4.99	0.88	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.82	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงไปต่ำ ได้แก่ โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุด และเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย ($\bar{X} = 4.99$, S.D.=0.88) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.97$, S.D.=0.16) และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนกระบวนกรการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.55$, S.D.=0.59)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการ จัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ที่ถูกกำหนดไว้ในแผนการเรียน	4.98	0.12	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อมและความต้องการเป็นหลัก	4.99	0.11	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะการจัดการของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกัน	4.88	0.32	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการวิเคราะห์สาระสำคัญของการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมและให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดผลการเรียนรู้	4.92	0.12	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.94	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D.=0.17) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อมและความต้องการเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.99$, S.D.=0.11) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้ในแผนการเรียน ($\bar{X} = 4.98$, S.D.=0.12) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะการจัดการของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกัน ($\bar{X} = 4.88$, S.D.=0.32)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีกระบวนการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ต่างๆ อย่างมีระเบียบและมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอน	4.89	0.31	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการนำข้อมูลต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหาเหตุผลและความ เป็นมาของข้อมูลทำการสรุปอย่างเป็นระบบ	4.84	0.39	มากที่สุด
3. โรงเรียนใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางสถิติเพื่อ พัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาคุณภาพ การ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาผู้วิจัย	4.82	0.42	มากที่สุด
4. โรงเรียนมี การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการวิจัยที่เป็นระบบน่าเชื่อถือสำหรับใช้เป็น เครื่องมือ	4.60	0.67	มากที่สุด
5. โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อ พัฒนา คุณภาพการศึกษา	4.36	0.59	มาก
6. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา	4.40	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย	4.65	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความ ถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อมและความต้องการเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.89$, S.D.=0.31) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการนำข้อมูลต่างๆ มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหาเหตุผลและความ เป็นมาของข้อมูลทำการสรุปอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.84$, S.D.=0.39) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=0.59)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มี คุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบ	4.83	0.39	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีกระบวนการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของครู	4.84	0.37	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา	4.87	0.33	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้ เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา	4.84	0.38	มากที่สุด
5. โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา	4.75	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านการนิเทศการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. โรงเรียนมีการติดตาม รายงานผลการนิเทศการศึกษา พร้อมวางแผนพัฒนาร่วมกับคณะครูผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา	4.88	0.32	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.84	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ โรงเรียนมีการติดตาม รายงานผลการนิเทศการศึกษา พร้อมวางแผนพัฒนาร่วมกับคณะครูผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.88$, S.D.=0.32) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.87$, S.D.=0.32) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.75$, S.D.=0.48)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 3 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการมีกระบวนการชี้แนะช่วยเหลือ เกี่ยวกับการให้คำแนะนำ	4.86	0.35	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้	4.90	0.29	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น	4.97	0.18	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	4.92	0.28	มากที่สุด
5. โรงเรียนมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	4.88	0.32	มากที่สุด
6. โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา	3.99	0.47	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. โรงเรียนมีการจัดทำรายงาน (SAR) เสนอต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้น สังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน	4.85	0.42	มากที่สุด
8. โรงเรียนนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและ ภายนอกไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียน	4.88	0.37	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.78	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ โรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพ การจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.97$, S.D.=0.18) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำ แผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.92$, S.D.=0.28) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม มาตรฐานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.99$, S.D.=0.47)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีกระบวนการตัดสินตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย	4.83	0.43	มาก
2. โรงเรียนมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อวัด คุณภาพผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.81	0.46	มาก
3. โรงเรียนมีการกำหนดระเบียบการวัดและ ประเมินผลของสถานศึกษา โดยจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาตามระเบียบ การวัดและ ประเมินผล	4.78	0.52	มาก
4. โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล	4.76	0.49	มาก
5. โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการ เรียน	4.84	0.40	มาก
รวมเฉลี่ย	4.80	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D.=0.46) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.84$,

S.D.=0.40) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีกระบวนการตัดสินใจตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ($\bar{X} = 4.83$, S.D.=0.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล ($\bar{X} = 4.76$, S.D.=0.49)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีกระบวนการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดหาและพัฒนาสื่อ	4.81	0.44	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ	4.54	0.66	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนและการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนและการสร้างความร่วมมือ	4.53	0.70	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการวางแผนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน	4.65	0.63	มากที่สุด
5. โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงการอบรมเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาแก่ครูผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และสามารถนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันได้	4.26	0.75	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณการผลิตสื่อการสอน อย่างเพียงพอและหลากหลาย	4.25	0.75	มาก
7. โรงเรียนมีการจัดอบรมครูในการใช้สื่อ ICT เครือข่าย สังคมออนไลน์ มาประกอบการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนทุกปี	3.68	0.69	มาก
8. โรงเรียนมีการนิเทศติดตามการใช้สื่อในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของครู	4.52	0.65	มากที่สุด
9. โรงเรียนนำผลการนิเทศติดตามการใช้สื่อการเรียนรู้มา วางแผนเพื่อพัฒนาในปีต่อไป	4.78	0.51	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.45	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, $S.D.=0.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ โรงเรียนมีกระบวนการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดหา และพัฒนาสื่อ ($\bar{X} = 4.81$, $S.D.=0.44$) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนนำผลการนิเทศติดตามการใช้สื่อการเรียนรู้มาวางแผนเพื่อพัฒนาในปีต่อไป ($\bar{X} = 4.78$, $S.D.=0.51$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดอบรมครูในการใช้สื่อ ICT เครือข่ายสังคมออนไลน์ มาประกอบการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนทุกปี ($\bar{X} = 3.68$, $S.D.=0.69$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีตำแหน่ง และระดับการศึกษาต่างกัน โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีตำแหน่ง และระดับการศึกษาต่างกัน โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples) ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารงานวิชาการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.83	0.17	4.82	0.18	0.12	0.93
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.93	0.11	4.95	0.12	-0.73	0.35
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.65	0.19	4.65	0.22	-0.06	0.47
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.82	0.21	4.84	0.19	-0.04	0.89
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.80	0.11	4.78	0.16	0.81	0.19
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.78	0.23	4.81	0.23	-0.73	0.54
7. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.45	0.19	4.45	0.24	0.17	0.13
รวมเฉลี่ย	4.75	0.17	4.76	0.19	-	0.88
					0.46	

จากตารางที่ 4.10 ระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้สถิติทดสอบ ค่าเฉลี่ย t-test for Equality of Means โดยรวม พบว่า ค่า t-test = -0.46 และ ค่า Sig. = 0.88 มากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.83	0.17	4.80	0.20	1.16	0.52
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.95	0.12	4.94	0.12	0.45	0.39
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.65	0.22	4.64	0.21	0.58	0.82
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.82	0.21	4.84	0.19	-0.04	0.89
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.84	0.19	4.83	0.19	0.13	1.00
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.77	0.16	4.80	0.13	-1.33	0.57
7. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.81	0.22	4.79	0.23	0.79	0.72
รวมเฉลี่ย	4.12	0.15	4.11	0.15	0.33	0.57

จากตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ ค่าเฉลี่ย t-test for Equality of Means โดยรวมพบว่า ค่า t-test = 0.33 และค่า Sig. = 0.57 มากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน

ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารงานวิชาการ	ต่ำกว่า 5 ปี		5 -10 ปี		10 ปีขึ้นไป	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.85	0.16	4.85	0.17	4.79	0.19
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.96	0.09	4.93	0.13	4.94	0.12
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.66	0.19	4.66	0.22	4.64	0.22
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.86	0.14	4.82	0.19	4.83	0.19
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	4.80	0.15	4.77	0.17	4.78	0.17

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการ	ต่ำกว่า 5 ปี		5 -10 ปี		10 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.79	0.22	4.82	0.22	4.80	0.22
7. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.43	0.21	4.46	0.22	4.44	0.25
รวมเฉลี่ย	4.76	0.17	4.76	0.19	4.75	0.19

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานปรากฏดังนี้

1. ต่ำกว่า 5 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.17) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.96$, S.D.=0.09) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.86$, S.D.=0.14) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.21)

2. 5-10 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.19) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.93$, S.D.=0.13) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.17) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.12)

3. มากกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.19) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.94$, S.D.=0.12) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.83$, S.D.=0.19) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.25)

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน

การบริหารงานวิชาการ	ความ	SS	df	MS	F	Sig
	แปรปรวน					
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.233	2	0.117	3.673*	.027
	ภายในกลุ่ม	7.975	251	0.032		
	รวม	8.203	253			
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.024	2	0.012	0.863	.423
	ภายในกลุ่ม	3.489	251	0.014		
	รวม	3.513	253			
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.035	2	0.018	0.381	.684
	ภายในกลุ่ม	11.535	249	0.046		
	รวม	11.570	251			
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.040	2	0.020	0.553	.576
	ภายในกลุ่ม	9.069	251	0.036		
	รวม	9.109	253			
5. ด้านการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายใน	ระหว่างกลุ่ม	0.016	2	0.008	0.336	.715
	ภายในกลุ่ม	5.778	250	0.023		
	รวม	5.794	252			
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.064	2	0.032	0.621	.538
	ภายในกลุ่ม	12.932	251	0.053		
	รวม	12.996	253			
7. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.036	2	0.018	0.323	.724
	ภายในกลุ่ม	13.802	251	0.055		
	รวม	13.837	253			

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ประสบการณ์การทำงาน	ต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X}$ =4.85)	5-10 ปี ($\bar{X}$ =4.85)	10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ =4.79)
ต่ำกว่า 5 ปี($\bar{X}$ =4.85)	-	-	0.07*
5-10 ปี($\bar{X}$ =4.85)	-	-	0.06*
10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ =4.79)	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และ 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.32

1. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน โดยควรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับชีวิตจริง นอกจากนี้ ผู้บริหารควรจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพและตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้บริหารควรสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ควรเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กับความรู้ทางวิชาการ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรจัดให้มีระบบสนับสนุน เช่น การอบรม การให้คำปรึกษา และการแลกเปลี่ยนผลการวิจัยระหว่างครู เพื่อสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในโรงเรียน นอกจากนี้ควรนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

4. ข้อเสนอแนะด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการนิเทศแบบร่วมพัฒนา (Coaching and Mentoring) เพื่อให้ครูได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารควรใช้ข้อมูลจากการนิเทศเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพ

การสอนและการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินผลการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน

5. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการจัดระบบการประกันคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง โดยสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพในทุกกระบวนการของการจัดการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) อย่างถูกต้องและโปร่งใส เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ควรมีการติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงระบบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

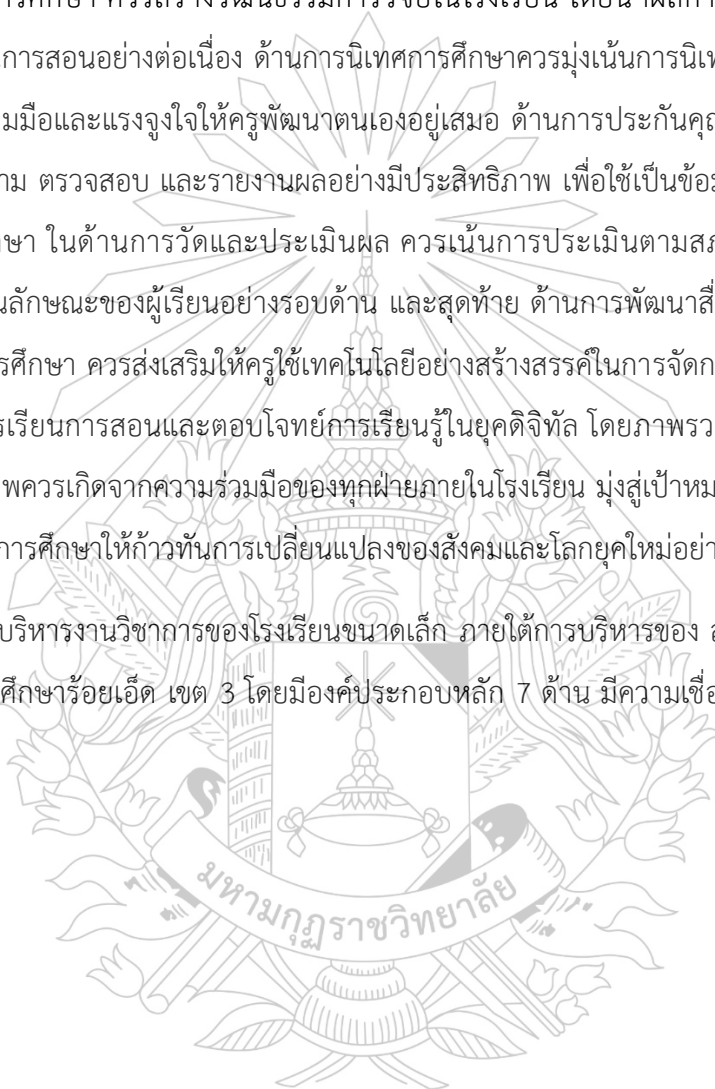
6. ข้อเสนอแนะด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และใช้วิธีการประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาครูให้เข้าใจหลักการและเทคนิคการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพทางการศึกษาโดยรวม

7. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสร้างสรรค์และใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับระดับชั้นและบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจ ผู้บริหารควรจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาและปรับปรุงสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับยุคดิจิทัล

จากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สามารถสรุปภาพรวมได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีความเป็นระบบและยืดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางวิชาการที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ในด้านการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในส่วนของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในโรงเรียน โดยนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ด้านการนิเทศการศึกษาควรมุ่งเน้นการนิเทศแบบร่วมพัฒนาเพื่อสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้านการประกันคุณภาพภายใน ควรพัฒนาระบบติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และสุดท้าย ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพควรเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายภายในโรงเรียน มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกยุคใหม่อย่างยั่งยืน

สรุปการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ภายใต้การบริหารของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน มีความเชื่อมโยงกันดังภาพที่ 4.1





ภาพที่ 4.1 การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

โดยแผนภูมินี้สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินการครบทุกมิติ ทั้งการวางแผน พัฒนา ดำเนินการ และประเมินผล เพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐานและยั่งยืนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้การจัดการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

3. ด้านการนิเทศการศึกษา มีระบบการนิเทศภายในที่ชัดเจน ทั้งการวางแผน ติดตาม และให้คำแนะนำ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนของครู

4. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีระบบการวัดและประเมินผลที่เป็นธรรม ครอบคลุมทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย พร้อมใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการวางแผนและพัฒนาสื่อ ICT เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอนอย่างต่อเนื่อง

6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและยกระดับมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน

7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง วางแผนและติดตามผลเพื่อให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา



บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงาน วิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

5.1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผล และประเมินผล ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุด และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนกระบวนกรการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อมและความต้องการเป็นหลัก รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้ในแผนการเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะการจัดการของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกัน

3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อมและความต้องการเป็นหลัก รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการนำข้อมูลต่างๆ มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหาเหตุผลและความเป็นมาของข้อมูลทำการสรุปอย่างเป็นระบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ โรงเรียนมีการติดตาม รายงานผลการนิเทศการศึกษา พร้อมวางแผนพัฒนาร่วมกับคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ โรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา

6) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีกระบวนการตัดสินตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล

7) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ โรงเรียนมีกระบวนการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดหาและพัฒนาสื่อ รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนนำผลการนิเทศติดตามการใช้สื่อการเรียนรู้วางแผนเพื่อพัฒนาในปีต่อไป และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดอบรมครูในการใช้สื่อ ICT เครือข่ายสังคมออนไลน์ มาประกอบการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนทุกปี

5.1.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และ 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

5.1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สามารถสรุปภาพรวมได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีความเป็นระบบและยืดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางวิชาการที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ในด้านการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในส่วนของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในโรงเรียน โดยนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ด้านการนิเทศการศึกษาควรมุ่งเน้นการนิเทศแบบร่วมพัฒนา เพื่อสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้านการประกันคุณภาพภายใน ควรพัฒนาระบบติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และสุดท้าย ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพควรเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายภายในโรงเรียน มุ่งสู่เป้าหมาย

เดียวกันคือการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกยุคใหม่อย่างยั่งยืน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง บริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านวิชาการ แสดงถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน ผู้บริหารจะให้การสนับสนุนทั้งด้านนโยบาย ทรัพยากร และการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติจริง นำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แวมมณี (2561) ที่เน้นให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานของ กัญญารัตน์ นวลโย (2565) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยนี้สอดคล้องทั้งในแนวคิดทางทฤษฎีและผลการวิจัยที่ผ่านมา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการในทุกมิติ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีกระบวนการการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น สร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความรู้

ต้องการของผู้เรียนและเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม จัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องการงานวิจัยของ อารีย์ สายทอง (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูและชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ซึ่งทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องมีความเข้าใจและตระหนักในเป้าหมายเดียวกัน คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งด้านสภาพพื้นฐาน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อม และความต้องการ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ โรงเรียนยังดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแผนการเรียน โดยมุ่งให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกัน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ กำหนดวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม รวมถึงสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกและยั่งยืน การจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ถือเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ของการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องการงานวิจัยของ นภาพร ต้มปาน (2560) ได้ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งด้านสภาพพื้นฐาน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อม และความต้องการ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โรงเรียนได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลอย่างมีเหตุผล ก่อนสรุปผลอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ นอกจากนี้

โรงเรียนยังส่งเสริมให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กระบวนการวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบ มีการรวบรวม วิเคราะห์ และตีความข้อมูลโดยใช้หลักวิธีทางวิทยาศาสตร์และสถิติ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและหลักการที่เชื่อถือได้ อันนำไปสู่การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาความสามารถทางวิชาชีพ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษา สอดคล้องการงานวิจัยของ เจนจิรา เวียนสุข (2562) การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหารัชมงคล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหารัชมงคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยจัดให้มีการติดตามตรวจสอบ และรายงานผลการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาร่วมกับคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นทางการเพื่อกำหนดแนวทาง วิธีการ และช่วงเวลาในการนิเทศอย่างชัดเจน ทำให้การนิเทศเป็นไปตามมาตรฐานและสามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม การนิเทศมิได้มุ่งเน้นเพียงการตรวจสอบ แต่ยังเป็นกระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือครูอย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาการสอนตามหลักสูตรและเทคนิคใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การนิเทศยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่ครู ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาชีพ ส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องการงานวิจัยของ อุดุลย์ แสนสืบ (2565) แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ครูได้รับการชี้แนะ

สนับสนุน และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนได้จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ การศึกษาอย่างรอบด้าน โดยเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้ เกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ นอกจากนี้ การนิเทศการศึกษายังเป็น กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และร่วมกันวางแผนทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การให้ความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูในลักษณะนี้ ทำให้การ พัฒนาคุณภาพการศึกษามีทิศทางชัดเจนและต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจาก กระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องการงานวิจัยของ มยุรี วรวรรณ (2563) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุด

6) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งระบบ สารสนเทศเพื่อเก็บรวบรวม จัดเก็บ และประมวลผลข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียนอย่างถูกต้องและ ทันสมัย เพื่อใช้ในการตัดสินผลการเรียนและเทียบโอนผลการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนได้ กำหนดแนวทางและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย (ความรู้ความเข้าใจ) ด้าน จิตพิสัย (คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติ) และด้านทักษะพิสัย (ทักษะการปฏิบัติ) เพื่อ ประเมิน ศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ โรงเรียนยังพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีความ เทียบตรงและเชื่อถือได้ ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกต การประเมิน ชิ้นงาน และแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนอย่างเป็นธรรม อีกทั้งได้ จัดทำระเบียบและเอกสารหลักฐานทางการศึกษาให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งช่วยให้การวัดและประเมินผลของสถานศึกษามีมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องการงานวิจัยของ จารวี สงศรีอุตร (2563) การบริหาร การวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการวัด และประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

7) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีกระบวนการบริหารจัดการด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

เพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดทำ พัฒนา และปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน โรงเรียนได้นำผลการนิเทศและติดตามการใช้สื่อในแต่ละปีมาวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ในปีถัดไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพครู จึงจัดอบรมและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ ICT และเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ทุกปี เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัย นอกจากนี้โรงเรียนยังสนับสนุนให้มีการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งยังสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสถานศึกษาและหน่วยงานด้านการศึกษาด้านอื่น ๆ ในการพัฒนาและแลกเปลี่ยนสื่อเทคโนโลยี เพื่อขยายโอกาสทางการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างยั่งยืน สอดคล้องการงานวิจัยของ ญัฐพงศ์ เสงี่ยมพร และสมใจ สืบเสาะ (2566) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5.2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และ 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทุกกลุ่มมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และแนวทางการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องกัน เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดนโยบายเดียวกันจากผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กมักมีลักษณะการทำงานร่วมกันและมีการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ ทำให้ความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน (ชนวัฒน์ โพธิ์ศรี, 2564) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกัน

ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน บุคลากรมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และกลุ่มที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่ามักมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการพัฒนาหลักสูตรในระดับลึก มีประสบการณ์ในการปรับใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียนมากกว่า ขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยอาจยังขาดประสบการณ์ตรงในการออกแบบและประเมินหลักสูตร ทำให้มุมมองต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา รัตนพันธ์ (2563) ได้ศึกษาประสบการณ์การทำงานกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีผลต่อทักษะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยครูที่มีประสบการณ์มากกว่ามักมีแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบและสามารถปรับใช้สื่อและนวัตกรรมได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา เพ็ญจันทร์ (2562) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่ระบุว่าประสบการณ์การทำงานส่งผลต่อการรับรู้แนวทางการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการวางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริเดช วงศ์วานิช และ นพมาศ วิรัชชัย (2563) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า ความแตกต่างทางประสบการณ์ของบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากทุกกลุ่มได้รับการพัฒนาและอบรมในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ความแตกต่างของความคิดเห็นด้านการบริหารงานวิชาการของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนหนึ่งอาจขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีผลต่อทัศนคติและความเข้าใจในบทบาทการบริหารเชิงวิชาการ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่บุคลากรต้องมีความรอบรู้ในหลายด้านและปรับตัวตามบริบทของโรงเรียนอยู่เสมอ

5.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สามารถสรุปภาพรวมได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีความเป็นระบบและยืดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของ

โรงเรียนขนาดเล็กที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางวิชาการที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ในด้านการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในส่วนของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในโรงเรียน โดยนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ด้านการนิเทศการศึกษาควรมุ่งเน้นการนิเทศแบบร่วมพัฒนา เพื่อสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้านการประกันคุณภาพภายใน ควรพัฒนาระบบติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และสุดท้าย ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพควรเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายภายในโรงเรียน มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกยุคใหม่อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด นาคขำ, ชูศักดิ์ เอกเพชร, ศิวพร ละครเพชร (2562) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย นำผลการประกันคุณภาพภายในมาพัฒนาสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม จากผลการวิจัยสถานศึกษาควรจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครองชุมชนท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน อย่างเหมาะสมปรับปรุงระบบสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนส่งเสริมให้ครู มีการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนให้โรงเรียนขนาดเล็ก มีระบบพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมการสอน และสื่อ ICT ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนรู้และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

2) สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เป็น กระบวนการเชิงพัฒนา (Developmental Approach) มากกว่าการตรวจสอบ เพื่อให้โรงเรียน สามารถใช้ข้อมูลจากการประเมินไปพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสร้าง เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อร่วมกันยกระดับมาตรฐานคุณภาพ สถานศึกษา

3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้รูปแบบการนิเทศ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Supervision) ที่เปิดโอกาสให้ครู ชุมชน และหน่วยงานทางการศึกษา เข้ามามีบทบาทร่วมในการพัฒนาและติดตามผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างความร่วมมือและ การเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและ สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน

2) ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรนำ ผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) หน่วยงานทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ พัฒนาการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยจัดให้มีการอบรม การนิเทศ และการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง พร้อมสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อให้การวิจัยกลายเป็นวัฒนธรรมทางวิชาการในสถานศึกษา

5.3.3 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและแนวทางส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาและสนับสนุนการทำวิจัยที่เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียนที่มีข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากร

2) ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารงานวิชาการและหาความแตกต่างของบริบทในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3) ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง



บรรณานุกรม

1) หนังสือ

- กมล ภูประเสริฐ. (2554). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรพรส ซีเอส
- เต็ม.กรมวิชาการ. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2541*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2547). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2554). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *คู่มือการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2557). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

กิตติมา ปรีดีลภ. (2551). *กระบวนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษร
บัณฑิต.

จรุณี แก้วเอี่ยม. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติ
สำหรับผู้บริหารมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

จันทราณี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3).
นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). *เทคโนโลยีทางการศึกษา (หลักการและแนวปฏิบัติ)*. กรุงเทพฯ: วัฒนา
พานิช

ชุมศักดิ์ อินทร์รัช. (2551). *การบริหารงานวิชาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทาง
การศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประชุม ผงผ่าน (2554). *การบริหารงานวิชาการ*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2559). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2562). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*.
กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิชั่นพพลาย.

ทิศนา ขมมณี. (2561). *ศิลปะการสอน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้: การประเมินและการ
ประกัน*. กรุงเทพฯ: วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: ตีรณสาร.

นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). *หลักการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: ตระกูลไทย.

พิชัย เสงี่ยมจิตต์. (2542). *การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

พิสนุ พองศรี. (2550). *วิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.

พยอม วงศ์สารศรี. (2544). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). *การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร. (2552). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภิญโญ สาธร. (2557). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

รุจิร ภู่อาระ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.

รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

_____. (2553). *ปฏิวัติการศึกษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.

รัชพล คชารุ่งโรจน์. (2548). *คิดทำที่หลากหลายกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนทันสมัย*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาพิพย์.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). *การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ*. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). *การบริหารการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.

วารินทร์ สิ้นสูงสุต. (2543). *การประกันคุณภาพการศึกษา : ISO9000-ธรรมนูญสถานศึกษา*.

กรุงเทพฯ: สยามมิตรการพิมพ์.

วารินทร์ แก้วอุไร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

हररชา นิลิเชียร. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหลักการและแนวปฏิบัติ*.

ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมาน อัสวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4).

อุบลราชธานี: หจก.อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.

สัมมา รัตนธัย. (2556). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:

พิมพ์ ดีจำกัด.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ:

อักษรเจริญทัศน์.

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชณ. (2536). *หลักการบริหารเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 14).

กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สุพักตร์ พิบูลย์. (2549). *การวิจัยและพัฒนาสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา*. นนทบุรี: จตุพร.

เสถียรภาพ พันธุ์โพโรจน์. (2543). “ปรัชญาและแนวคิดการจัดการทรัพยากรมนุษย์,” ใน *ประมวล*

สาระชุดวิชาการจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัย

ธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คู่มือบริหารจัดการเวลา*

เรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา*

ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (2563). รายงานประจำปี 2564. ร้อยเอ็ด: สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและ.

การจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2566). รายงานผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566. กรุงเทพฯ: สมศ.

อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2552). คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์, สถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : แนวคิดสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

Heather Fry, Steve Ketteridge and Stephanie Marshall. (2009). *A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice* (3rd ed.). New York: Taylor & Francis.

Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill.

Gulick, Luther, Lindon Urwick. (1937). *Paper on the Science of Administration*. Clifton: Augustus M. Kelley.

Mintzberg, Henry. (1983). *The Structuring of Organizations*. Englewood Cliff,.

Saylor, J. Galen, and Alexander and William M., (1974). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Saylor, G. (1974). *Curriculum: Theory and Practice*. New York: Macmillan.

Sergiovanni, J.Thomas & Starratt. J. Robert. (1998). *Supervision: A redefinition* (6th ed.).

New York: McGraw-Hill.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum development : theory and practice*. New York: Brace World.

Watkins, K.E., & Marsick, V.J. (1993). *Sculpting the Learning Organization*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

2) ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/หรือสารนิพนธ์

กนกวรรณ อินทร์น้อย. (2553). *กระบวนการการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*

กมลรัตน์ แก่นจันทร์. (2560). *ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

กาญจนา ศรีลาภย์. (2559). *การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

กุลิสรา จิตรชฎานิช. (2563). *แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยนเรศวร.*

กุลธิดา เลนุกุล. (2554). *ตัวชี้วัดการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบัน.*

กัญญารัตน์ นวลไย. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กัญจน์ชลิการ์ กันทะเจตน์. (2563). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของ
วิทยาลัยเทคนิคระยอง. สารนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

จารุกิตต์ สิทธิยานนท์. (2559). แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล
ตามแนวคิดพลเมืองโลกศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร
การศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จารวี สงศรีอุตร. (2563). การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร.
การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, ภาควิชาการ
บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นภาพร ต้มปาน. (2560). การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของหัวหน้า
กลุ่ม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารหัวหน้ากลุ่มสาระการ
เรียนรู้และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการศึกษา, วิทยาลัยครู
ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

นารี ปรานาม. (2566). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

เปรมปวีร์ รักความซื่อ. (2561). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตาม หลักสังคหวัตถุ
4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กลุ่ม 1. วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดวงเดือน แก้วฝ้าย. (2558). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ตรีสุคนธ์ คุนาเอก. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พนม วิลัยหล้า. (2560). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ฉันทยาภรณ์ สังข์ม่วง. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ถวิล อรัญเวศ. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ภูริตา เพ็ญวิทยา. (2561). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยพะเยา.

มนูญ ร่มแก้ว. (2553). สภาพการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา.

มยุรี วรวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน
มัธยมวัดหนองแขม. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, ภาควิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิมล เดชะ. (2559). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาการศึกษาประถมศึกษาสตูล. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการ
บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สมคิด นาคขวัญ, ชูศักดิ์ เอกเพชร, ศิวพร ละหารเพชร. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ
สถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

อธิวัฒน์ พันธุ์รัตน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

3) สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

3.1 บทความในวารสาร

กาญจนา รัตนพันธ์. (2563). ประสบการณ์การทำงานกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน
ขนาดเล็ก. วารสารวิจัยและพัฒนการศึกษา, 15(2), 45–58.

กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (Learning in New Normal).
วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 7(2), A1–A10.

กิ่งแก้ว เพื่องศิลา. (2559). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยาการ). วารสาร
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7(1), 51–60.

กัลยาณี ศรีกระทุ่ม (2559) การบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วารสารศึกษาศาสตร์
ร้อยเอ็ด, 5(2), 185-196.

จตุฤทธิ์ สัมฤทธิ์. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอบ้านไร่ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 13 ปี การศึกษา 2561 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
1951-1962.

เจนจิรา เวียนสุข. (2562). การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมรรณ
พาราม. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 327-337.

ฉลาด จันทรมบัติ. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. วารสาร
การบริหารและพัฒนา, 2(1), 175 – 189.

ญาดา วิวัฒนาพร. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มสมรรถนะของ ผู้เรียน
ในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 2(5), 234-244.

ธนวัฒน์ โพธิ์ศรี. (2564). วารสารครุศาสตร์วิจัย, 8(1), 73-84.

ธิดารัตน์ วรรณพันธ์, สมหญิง จันทูไทย. (2563). ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2.
วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, 7(6), 217-228.

เบญจภรณ์ รัญระนา. (2560). องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของ โรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม. วารสารวไลยอลงกรณ์
ปริทัศน์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวารสารวไลยอลงกรณ์, 9(2),
40- 52.

ประภาภรณ์ พลรักษ์, นริสนันท์ เดชสุระ, และ พรเทพ รู้แผน. (2560). แนวทางการส่งเสริม
กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยราชภัฏ
กรุงเก่า, 4(2), 41-48.

ปราณี ไวยสุศรี. (2567). การวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารการบริหาร
การศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา, 4(2), 141-152.

พระครูสิริปัญญาวัฒน์ (พยอม อุชูธรรมโม). (2564). หลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.
วารสารการจัดการศึกษา สังคมและชุมชน, 2(5), 67-80.

เพ็ญประภา ศรีมะโรง. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนขนาดเล็ก. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 13(1), 141-150.

ณัฐณิกันต์ ทองโคตร, วานิช ประเสริฐพร. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับ
คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 5. วารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
10(37), 113-123.

ณัฐพงศ์ เสงี่ยมไพร และสมใจ สืบเสาะ (2566). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อ
บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต
1. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน, 5(3), 69-83.

ศิริเดช วงศ์วานิช และ นพมาศ วิรัชชัย. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการใน
โรงเรียนขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วารสารวิจัยการบริหาร
การศึกษา, 38(3), 201-215.

ศุภวรรณ สุธัมมา, ศุภชัย ทวี และสาธิต ทรัพย์รุ่งทอง. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการ ใน
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2.
วารสาร วิจัยวิชาการ, 4(2), 153 – 154.

สมศักดิ์ เจริญพงศ์. (2566). การกระจายอำนาจทางการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการบริหาร
วิชาการของสถานศึกษา. วารสารวิชาการบริหารการศึกษา, 15(3), 45-58.

สุธินี แซ่ชิน. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพของ ผู้เรียน

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยพะเยา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 10(4), 196-197.

สุนิสา เพ็ญจันทร์. (2562). ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสารวิชาการครูศาสตร์, 11(1), 90-102.

อาคม ยุพานิชย์. (2565). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(1), 137-150.

อารีย์ สายทอง. (2564). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูและชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วารสารครูศาสตร์, 23(2), 45-58.

Hall, O.T. And Schneider, B. (1972). *Correlates of Organizational Identification as a Function of Career Pattern and Organizational Type*. Administrative Science Quarterly, 17(1), 451.

Yasin, B., & Mustafa, H. (2020). *Instructional management and classroom environment: An exploratory study*. International Journal of Instruction, 13(4), 1-15.

4) เอกสารสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

อุทัย บุญประเสริฐ.(2550). การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-Based Management). สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2568, จาก <http://www.sema.go.th/files/content/nonformal/0049/594.pdf>.

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร. (2556). การประกันคุณภาพการศึกษาการศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. สืบค้น 29 มีนาคม 2568, จาก www.oldweb.western.ac.th

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2565). *การบริหารงานวิชาการ*. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2568, จาก www.gotoknow.org.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2561). *การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2568 จาก <https://graduate.sru.ac.th/wp-content/uploads/2018/11/>

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อ. (2565). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การพัฒนารูปแบบการ*. (อ้างอิงแนวคิดของ ดนุศิณ เจริญ, 2550). สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2568 จาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2//files/>





ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย



รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) พระครูชัยรัตนกร,ดร.

วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)

ปริญญาโท ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย

2) นายซัชชัย เพียรชนะ

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเมือง

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าซิงหนองซุ่น

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

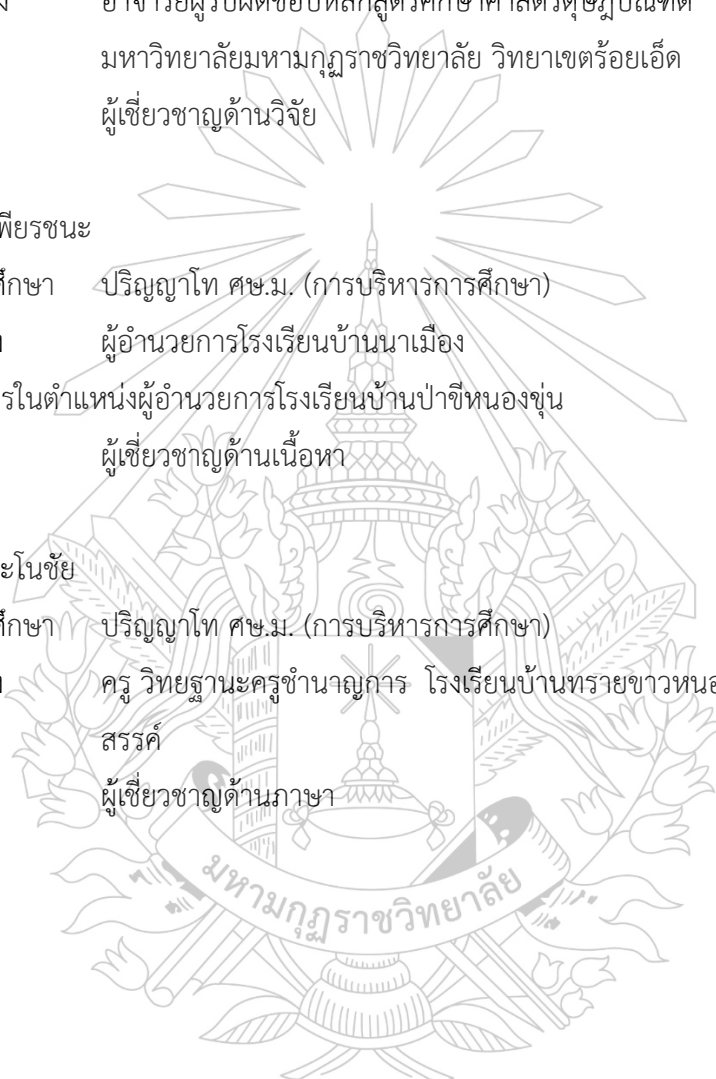
3) นางจิรายุส มะโนชัย

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านทรายขาวหนองแป้นประชา

สรรค์

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา



ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย





บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๔๑๗/ ๐๐ มก

วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้ใช้เอกสารตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เรียน พระครูชัยรัตนกร, ดร.

ด้วย นางสาวธนัญญา แก้วสุทธิ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๒๐๑๔ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอภัยภูฏา เขต ๓” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

พ. น. อภัยภูฏา

(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตอภัยภูฏา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูชัยรัตนกร
(พระครูชัยรัตนกร, ดร.)
๓ มีนาคม ๒๕๖๘



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๐๓/๕

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้อยู่ข่ายตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นายชัยชัย เพียรชนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าซี้

ด้วย นางสาวธัญญา แก้วสุทธิ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๒๐๑๔ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้ที่อยู่ข่ายตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

พระเมธีวชิราภรณ์

(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร. ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๙๑ ๘๖๓๔๓๐๗

ที่ อว ๗๔๑๗/๐๐๗๕



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

๗ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นางจิรายุส มะโนชัย

ด้วย นางสาวธัญญา แก้วสุทธิ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๒๐๑๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓” มีความประสงค์
ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียน
งานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

พ. ธีระวิกรม
(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๘

มหาวิทยาลัย

(นางจิรายุส มะโนชัย)

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชณี เจริญนนท์ โทร. ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๙๑ ๘๖๓๔๓๐๗



ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ



ពី ខ រ ៧៤១៧/០១៦២

โรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีษะอ้อย ๒๐๔ / ๒๕๖๕

ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลคงลาน อ. ๒๐
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

เมษายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองหว้านาคำพัฒนา

ด้วย นางสาวอัญญา แก้วสุทธิ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๒๐๑๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓” มีความประสงค์
ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงาน
สารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพราหมเพื่อพิจารณาอันเคราะห์และขอนโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

- ଅନ୍ତରାଳ ପ୍ରାପ୍ତି

Malik, 1992

(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏาณ

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

សំណុំរឿង ២០១៧/០២០២

- ☒ เสนอเพื่อทราบ
- ☐ เสนอเพื่อพิจารณา
- ☐ เสนอเพื่อพิจารณาอนุมัติ
- ☐ เสนอเพื่อพิจารณาอนุญาต

Qualms about

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฎีญ์ เจริญนนท์ โทร. ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

ที่ อว ๗๔๑๗/ว๐๖๖๒



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

โรงเรียนชุมชนนาหมื่น	
เลขที่รับ	๘๑ / ๒๕๖๘
วันที่	๒๙ / เม.ย. / ๒๕๖๘
เวลา	๐๘.๐๐ น

นร เมษายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนนาหมื่น

ด้วย นางสาวณัฏฐา แก้วสุทธิ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๒๐๑๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓” มีความประสงค์
ขออนุญาตเคราะห้ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงาน
สารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาอนุญาตและขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้า ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนนาหมื่น
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ขอส่งใบนี้ให้ท่าน
ทูลเกล้าฯ ถวาย
ขอรับทราบ

- | | |
|--|---------------------------------------|
| ☐ เพื่อโปรดทราบ | ☐ วิชาการ |
| ☐ เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ | ☐ งานบริหาร |
| ☐ เพื่อโปรดพิจารณาสั่งการ | ☐ บุคคล |
| ☐ เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ | ☐ บริหารทั่วไป |

ขอเจริญพร

น. เจริญพร
(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณี เจริญนันท โทร. ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑



ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ อว ๗๕๑๗/๐๙๘๓



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เลขที่รับ ๐๕๒๐
วันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๖๘
ผู้อำนวยการ
ถนนเลียบเมือง ตำบลคางคก อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๕ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

พ/ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓

ด้วย นางสาวณัฏฐา แก้วสุทธิ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๒๐๑๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓” มีความประสงค์
ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พ.มธวัชวิกรม
(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

- ๐๙/๐๓/๖๘

(นายศิวัช ฐิตะสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๕ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๙๑ ๘๖๓๔๓๐๗

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

พ.ค. ๖๘



ภาคผนวก จ
แบบสอบถามในการวิจัย



แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ตอบทุกตอน ทุกข้อ และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม จะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะขอบเขตทางวิชาการ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดผลเสียใดๆ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม
ครบถ้วนสมบูรณ์

นางสาวธัญญา แก้วสุทธิ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ ครูผู้สอน

2. ระดับการศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์การทำงาน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 5-10 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1	โรงเรียนกระบวนกรการการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตรที่มีอยู่ แล้วให้ดียิ่งขึ้น					
2	โรงเรียนมีการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับ บริบทของชุมชน					
3	โรงเรียนมีมีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ของเศรษฐกิจและสังคม					
4	โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจน ตัวผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
5	โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุด และเป็น พลเมืองดีของประเทศชาติ					
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน						
6	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้ใน แผนการเรียน					
7	โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่โดยคำนึงถึงสภาพ ผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ สิ่งแวดล้อมและความต้องการเป็น หลัก					
8	โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดย ใช้ทักษะการจัดการของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกัน					
9	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สาระสำคัญของการเรียนรู้เลือกวิธีการ เรียนการสอนที่เหมาะสมและให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดผลการ เรียนรู้					

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
10	โรงเรียนมีกระบวนการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลต่างๆ อย่างมีระเบียบและมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอน					
11	โรงเรียนมีการนำข้อมูลต่างๆ มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหาเหตุผลและความเป็นมาของข้อมูลทำการสรุปอย่างเป็นระบบ					
12	โรงเรียนใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางสถิติ เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาคุณภาพ การพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาผู้วิจัย					
13	โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบน่าเชื่อถือสำหรับใช้เป็นเครื่องมือ					
14	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
15	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา					
4. ด้านการนิเทศการศึกษา						
16	โรงเรียนมีการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบ					
17	โรงเรียนมีกระบวนการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู					
18	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา					
19	โรงเรียนมีการจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
20	โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา					
21	โรงเรียนมีการติดตาม รายงานผลการนิเทศการศึกษา พร้อมวางแผน พัฒนาร่วมกับคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา					
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน						
22	โรงเรียนมีการมีกระบวนการชี้แนะช่วยเหลือ เกี่ยวกับการให้ คำแนะนำ					
23	โรงเรียนมีความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการ เรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้					
24	โรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น					
25	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
26	โรงเรียนมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดย ดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
27	โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของ สถานศึกษา					
28	โรงเรียนมีการจัดทำรายงาน (SAR) เสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อ สาธารณชน					
29	โรงเรียนนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ใน การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน					
6. ด้านการวัดและประเมินผล						
30	โรงเรียนมีกระบวนการตัดสินตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย					
31	โรงเรียนมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อวัดคุณภาพผู้เรียน ตาม เกณฑ์ที่กำหนด					

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
32	โรงเรียนมีการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา โดยจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาตามระเบียบ การวัดและประเมินผล					
33	โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล					
34	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน					
7. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
35	โรงเรียนมีกระบวนการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดหาและพัฒนาสื่อ					
36	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ					
37	โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนและการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนและการสร้างความร่วมมือ					
38	โรงเรียนมีการวางแผนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน					
39	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงการอบรมเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาแก่ครูผู้เกี่ยวข้องได้ทราบและสามารถนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันได้					
40	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณการผลิตสื่อการสอนอย่างเพียงพอและหลากหลาย					
41	โรงเรียนมีการจัดอบรมครูในการใช้สื่อ ICT เครื่องช่วยสังคมออนไลน์ มาประกอบการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนทุกปี					
42	โรงเรียนมีการนิเทศติดตามการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู					
43	โรงเรียนนำผลการนิเทศติดตามการใช้สื่อการเรียนรู้มาวางแผนเพื่อพัฒนาในปีต่อไป					

**ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3**

คำชี้แจง กรุณาแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

.....

.....

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

.....

.....

4. ด้านการนิเทศการศึกษา

.....

.....

5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

.....

.....

6. ด้านการวัดผลและประเมินผล

.....

.....

7. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง



ภาคผนวก ฉ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

สรุปประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
นางสาวธัญญา แก้วสุทธิ

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	คะแนนความ คิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบกับ เกณฑ์
		1	2	3			
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา							
1	โรงเรียนกระบวนการการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	โรงเรียนมีการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้ เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
3	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเท่า ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจและสังคม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียนมี ส่วน ร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพ สูงสุด และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน							
6	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้ในแผนการเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ โดยคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความ สนใจ สิ่งแวดล้อมและความต้องการเป็นหลัก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	คะแนนความ คิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบกับ เกณฑ์
		1	2	3			
8	โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะการจัดการของ ผู้สอนและผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สาระสำคัญของการ เรียนรู้เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา							
10	โรงเรียนมีกระบวนการศึกษาค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลต่างๆ อย่างมีระเบียบและมีจุดมุ่งหมาย อย่างแน่นอน	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
11	โรงเรียนมีการนำข้อมูลต่างๆ มาทำการ วิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายตลอดจนหา เหตุผลและความเป็นมาของข้อมูลทำการสรุป อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	โรงเรียนใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทาง สถิติ เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาคุณภาพ การพัฒนาผู้เรียน และพัฒนา ผู้วิจัย	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
13	โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการวิจัยที่เป็นระบบน่าเชื่อถือสำหรับ ใช้เป็นเครื่องมือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้น เรียนเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อะไรและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	คะแนนความ คิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบกับ เกณฑ์
		1	2	3			
4. ด้านการนิเทศการศึกษา							
16	โรงเรียนมีการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	โรงเรียนมีกระบวนการนิเทศการศึกษาเพื่อ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
18	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ การศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	โรงเรียนมีการจัดระบบนิเทศภายใน สถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศ การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
21	โรงเรียนมีการติดตาม รายงานผลการนิเทศ การศึกษา พร้อมวางแผนพัฒนาร่วมกับคณะ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน							
22	โรงเรียนมีการมีกระบวนการชี้แนะช่วยเหลือ เกี่ยวกับการให้ คำแนะนำ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	โรงเรียนมีความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูใน การปรับปรุงการ เรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
24	โรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วยให้เกิด การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการ เรียนการสอนให้ดีขึ้น	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
25	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่ มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาของโรงเรียน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	คะแนนความ คิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบกับ เกณฑ์
		1	2	3			
26	โรงเรียนมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้า มามีส่วนร่วม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพภายใน สถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	โรงเรียนมีการจัดทำรายงาน (SAR) เสนอต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อ สาธารณชน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
29	โรงเรียนนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6. ด้านการวัดและประเมินผล							
30	โรงเรียนมีกระบวนการตัดสินตามเกณฑ์ที่ กำหนดทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และ ด้านทักษะพิสัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	โรงเรียนมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อ วัดคุณภาพผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	โรงเรียนมีการกำหนดระเบียบการวัดและ ประเมินผลของ สถานศึกษา โดยจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาตามระเบียบ การวัดและ ประเมินผล	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
33	โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการวัด ประเมินผล	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	คะแนนความ คิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบกับ เกณฑ์
		1	2	3			
34	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการจัดระบบ สารสนเทศ ด้านการวัดผล ประเมินผลและ เทียบโอนผลการเรียน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
7. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา							
35	โรงเรียนมีกระบวนการกำหนดนโยบาย วาง แผนการจัดหาและพัฒนาสื่อ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการจัดการ เรียนการสอนที่มีคุณภาพ	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
37	โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนและ การแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนและ การสร้างความร่วมมือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
38	โรงเรียนมีการวางแผนการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาก่อนเปิดภาค เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงการอบรม เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาแก่ครู ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบและสามารถนำไปปฏิบัติ เป็นแนวทางเดียวกันได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณการผลิตสื่อ การสอนอย่างเพียงพอและหลากหลาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
41	โรงเรียนมีการจัดอบรมครูในการใช้สื่อ ICT เครือข่ายสังคมออนไลน์ มาประกอบการ จัดการเรียนการสอนโรงเรียนทุกปี	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้บริหารสถานศึกษา	คะแนนความ คิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบกับ เกณฑ์
		1	2	3			
42	โรงเรียนมีการนิเทศติดตามการใช้สื่อในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
43	โรงเรียนนำผลการนิเทศติดตามการใช้สื่อการ เรียนรู้มาวางแผนเพื่อพัฒนาในปีต่อไป	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

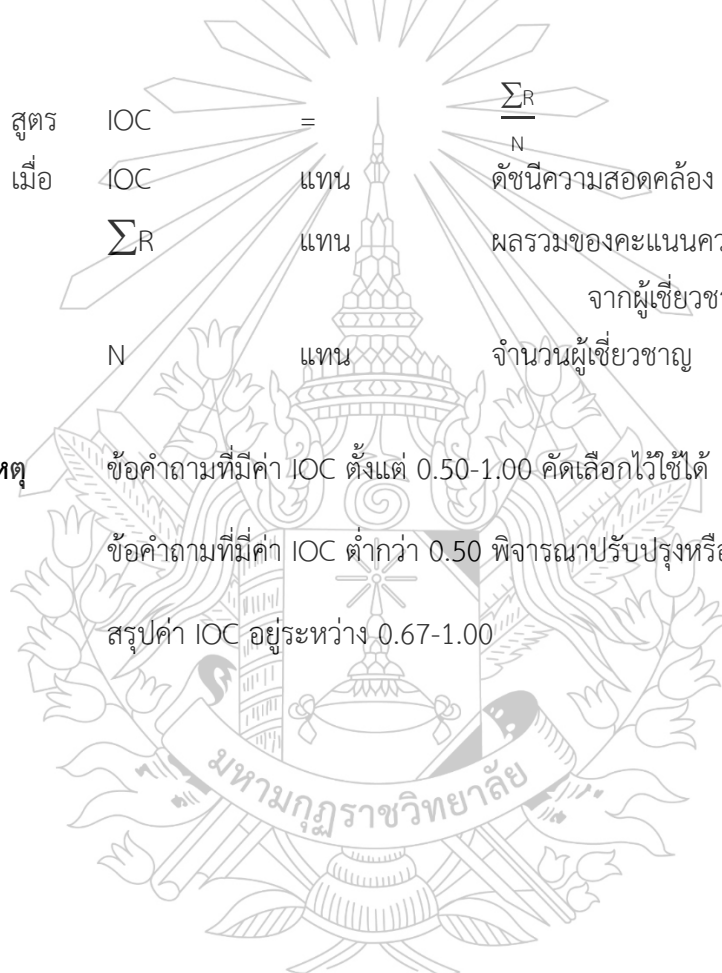
$$\text{สูตร } IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
 ΣR แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน

หมายเหตุ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00



ภาคผนวก ข
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัย



ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

นางสาวรณัญญา แก้วสุทธิ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.891	43

ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์

ชื่อ	นางสาวธัญญา แก้วสุทธิ์
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 20 ธันวาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2533 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนอง อำเภอ เสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ.2535 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยาคาร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ.2538 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2546 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชา คอมพิวเตอร์ศึกษา สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 12 บ้านหนองกุง ตำบลภูมิเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

